

Ucan Daireler

ADNAN
VELİ

Akbaba

MİZAH YAYINLARI

**Ondokuzuncu
Kitabını
S u n a r :**

UÇAN DAİRELER

A D N A N V E L İ

UÇAN DAİRELER

— Cevriye Hanım huuu!...

— Huuu!...

— Ayol beş dakika kapıdan bak kardeşim. Bir şey söyleyeceğim, bana bak...

— Nazife Hanım, sen misin? Kardeş, yukarıya gel. Ben gelemem.

— Ayol beş dakika bakıver eşikten...

— Kardeş gelemem dedim ya... Sen yukarıya gelsene... Benim elimde iş var.

— Ne işin var a güzelim?...

— Ayol konu komşuya karşı bağırtdırtmasana beni... Ağda yapıyorum, ağda!...

Nazife Hanım ister istemez içeri girdi. Mutfak tarafı hafifçe karanlıktı. Cevriye Hanım mangalın başında, gushane iskemlesine oturmuş, şeker kestiriyordu.

— Buyur komşucuğum, dedi.

— Kardeş kolay gelsin. Neler yapıyorsun bakalım? İyisin işallah?.

— Ne desem boş... Rabbim kem gözden esirgesin, valahi tüşü ile yaşıyorum kardeşim...

— Tu tu tu tu... Allah esirgesin, neye tüşü ile yaşıyacakmışsın?

— Kõr olayım ben de bir şeycikler bilemivorum. Boşnak bakkalın karısı olacak Nebahatten şüpheleniyorum. Karı büvü mü yaptı nedir? Gövnümde bir kasavet, bir kasavet ki. anlatamam. Frenk lâğamına düsmüşüm gibi, içime fenalıklar geliyor. Akşam olup da tüşüyü mangala atmıyor

muyum, mangalın ateşi, mısır patlatır gibi, çatır çatır havaya uçuyor. Oradan anladım, bende göz var.

— Vah kardeşim vah... Geceleri yatmadan önce Elmenterefiş duasını oku bari.

— Okuyorum hemşireciğim, üç kere okuyorum. Evin içinde çörek otu serpmediğim yer kalmadı. Bizim kız bile «Anneciğim, bu fare tersini süpüre süpüre bitiremiyorum. Allasen bir kapan alalım» diye başımın etini yeyip duruyor. Nazara geldiğimi nasıl söylüyeyim kıza?...

— Değildir işallah kardeşim... Ne diyeyim? Allah şifalık versin.

— Rabbim cemi cümleyi kem gözden korusun... Siz iyisiniz işallah...

— Hamdolsun iyiyiz... Kardeşciğim, sana bir şey söylemeye geldim. Biz bu akşam evcek Zeyrekteyi set üstünde Tahirin gazinosuna gidiyoruz. Siz de gelir misiniz diye sormaya geldim.

— Tahirin gazinosunda ne varmış? Dümbüllü mü geliyor acaba?...

— Yok kardeşciğim... Uçan daire geçecekmiş. Onu seyretmeğe gideceğiz...

— Nasıl şeymiş ayol o?...

— Vallahi ne söylesem yalan kardeş... Sözüm eşikten dışarı, yedi kat arşı âlâdan geliyormuş.

— Sonra?... Gelip de ne yapıyormuş?...

— Dönüp dönüp ateşler saçıyormuş.

— Ayol yangın çıkaracak desene!... Arşıâlânın neresinden geliyormuş acaba?...

— Neresinden geldiği belli değil. Havadan geliyormuş.

— Hemşireciğim, sakın bu senin dediğin tayyare olmasın?

— Aaa, vallahi değil kardeşim. Bu benim dediğim uçan daire ayol. Havada ateş çıkarıyormuş. Gelip geçiyormuş?.

— Peki sen nereden duydun bunu?...

— Ayol Gümrükçü Rasihin karısı söyledi. Evlâtlarına yemin ediyor. Akşam ezanından sonra Tophane tarafından

gelecekmış. Eyüp Sultan Hazretlerinin türbesini üç defa devir ettikten sonra, Zeyreğin üstünde gelip duracakmış...

— Aaaa... Üzerime iyilik sağlık... Sonra?...

— Sonra Zeyreğe gelecekmış. Zeyrekten kalktıktan sonra bir de Aksaraya uğrayacakmış...

— Vallahi bir yaşma daha girdim. Desen e tıpkı otobos gibi... E sonra?..

— Sonra da bahri ummana açılacakmış...

— Kardeşçğim, bu yine herhalde gâvur icadıdır.

— Aaa, öyle söyleme hemşire, vallahi ikimiz de çarpılırız. Gâvur icadı ne demeye Eyüp Sultanın türbesine git-sin? Gitse gitse Hristiyan kilisesine gider. Neyse, ben de lâfı uzattım. Kusura bakma kardeşim. Sen akşama bizlen gelir misin?..

Cevriye Hanım, ateşin üstünde köpük köpük kaynayan ağdanın sahanını entarisinin eteğiyle tutup, delikli taşın yanına bıraktı. Biraz düşündükten sonra:

— Vallahi ne desem boş, dedi. Bilmem ki!... Bizim herif gece vakti pek kolay kolay bırakmaz. Neden dersen tabiatı çok kıskanç...

Nazife Hanımın ağzı bir karış açıldı:

— Destuur!... Bu yaştan sonra kıskanmayı da yeni duyuyorum. Ayol bizim ne etimiz kalmış, ne budumuz... Erkeklerimiz dersen hakezâlik... Burunlarının kılı lüfer misinası gibi bembeyaz olmuş... Kıskanmak da nereden çıktı?

— Kıskanır kardeşim, görme. Huyu kurusun, elli yaşma geliyorum, şu kıskançlık tabiatını herife bıraktıramadım gitti. Şimdi bu ağdayı görse kör olayım saçlarımı ağdayla yolar. Kırk yılın bir başı, geçende beni Şehzadede bir sinemaya götüreceği tuttu. Perdenin üzerinde bir kadınla bir erkek öpüşüyormuş. Öpüşmez olsunlar... Kolumdan çektiği gibi, aldı sinemadan çıkardı. Ne demeğe bakmışım. Ne demeğe başımı öte yana çevirmemişim. «Herif!... Beni buraya getiren sen değil misin?»

Dedim. Gel gelelim bunak beynine lâkırdı girmez ki. Burnumdan getirdi, sinemayı zehir etti bana...

— Hayırdır işallah... Zaar insan kısmı bunayınca, kıskançlığı da geri tepiyor. Ama uçan daireden de kıskanacak değil a kardeşçiğim?..

— Kıskanır hemşireciğim, ondan da kıskanır... Lâkin ben başka bir yalan uyduruveririm. Hani Sadiye Hanımın beyi geçende mefat etmişti ya... İşte onu bahane ederim. «Sadiye Hanıma kırk lokması dökmeye gidiyorum» derim. Yeldirmemi giydiğim gibi gelir sizi bulurum.

O akşam Zeyrekteki Tahirin gazinosunda bütün masalar hemen hemen doluydu. Nazife Hanımla beraber gelenler cadde üstündeki masaları baştan başa tutmuşlardı. Mahallenin kalabalığı bu akşam oraya toplanmıştı. Sayacı Hamdi, Vatman Talip, bir de Muazzez Tek Gedik çocukları da getirmişlerdi. Hamdinin oğlan eni konu edepsizdi. Babası koz helvası almadı diye, Saraçhanedenberi zırlıyordu. Halbuki Muazzezinkiler kuzu gibi oturuyorlar, gökyüzünü kolluyorlardı. Vatman Talip dedi ki:

— Bugünkü gazetede yine vardı. Uçan dairenin biri, bir tarlaya inmiş. İçinden de maymun gibi adamlar çıkmış. Herifler oynayıp zıplamışlar, yemek yemişler, tarlada çalışan köylülere bir de nanik yapıp gerisin geriye havaya uçmuşlar...

Bitişik masadaki Vasfiye Hanım atıldı:

— Talip efendi kardeşim, bunların nereden geldiklerini bir bilen yok mu?

— Yok.

— Ayol bunlar balıkçıl kuşu değil a... Elbet bir evleri, köyleri vardır. Mısır, Bağdada telefonlar çekmeli, o tarafların ahalisinden sormalı. Bir bilen çıkar elbet.

Muazzez lâfa karıştı:

— Vallahi ne dersenhiz deyin, ben böyle şeylere inanmıyorum. Gazeteler çoğu zaman yalan yazarlar. Gökyüzünün neresinden geliyorlarmış? Havada bir gelecek yer var mı?..

Sayacı Hamdinin küçük Kenan dedi ki:

— Uçan daireler nerede beeee!...

— Oğlum gelecek şimdi... Patlamasına...

— Hanı bana Penguen alacaktın? Alma da bak gör, derse çalışıyor muyum!...

Cevriye Hanım, Nazife Hanıma doğru eğildi:

— Kardeşim, dedi. Sen bu işi bir bilene sormadın mı? Aslını faslını öğrenemedin mi?

— Sordum hemşire, sordum. Bugün Yeraltı camisinde Harputlu hocanın vaazı vardı. Vaızdan sonra ona sordum.

— Ne dedi?..

— Ayol ne diyecek? İsmiyle, cismiyle her şeyi anlattı.

— Eee? Nenin nesiymiş?..

— Onun demesine bakılırsa, bunlar Yecüc Mecüc'ün habercisi imiş. Ortalık pek ziyade bozulduğu için, «Akıbetiniz fenadır» diye bu taraflara haber vermeğe geliyorlarmış. Ama bizde o kafa nerede?... Gözümüzle görürüz, yine de tövbe etmeyiz. Sonumuz çok kötü kardeş. Ortalığın bu hali, bizim de başımızı nâre yakacak.

Ötekiler de mütemadiyen gök yüzünü kolluyorlar, başlarını havadan indirmiyorlardı.

Sayacı Hamdinin oğlu, boyuna asılıyordu:

— Baba be!. Hani bana yarın sabah 25 kuruş verecektin ya?...

— Eeeee?

— Bu akşam ver.

— Oğlum, bu saatte parayı ne yapacaksın?

— Sarışın bombanın bikinili resmini alıcam be!...

O sırada bir gürültü, bir uğultu oldu. Bütün başlar havaya kalktı. Gökyüzü iyice aydınlıktı. Ama görünürlerde bir şey yoktu. Uğultu gitgide yaklaşıyordu. Vatman Talip birdenbire bağırdı:

— Geliyor, geliyor!...

Hepsi onun baktığı tarafa başını çevirdi. Ama gelen giden yoktu. Cevriye Hanım besmeleyi çekip ayağa kalkmış, baş örtüsünü sıkıladıktan sonra geleni görmeye çalışıyordu.

Ses gitgide yaklaşıyordu. Şimdi bütün gözler, Galata kulesinin üstündeki kırmızı lâmbaya dikilmişti. Sayacı Hamdi bile bütün dikkatini o tarafa vermişti. Ses, kulakları yırtan bir cayırtı halinde artıyordu. Ama gökyüzünde bir şey görmenin imkânı yoktu. Uçan dairenin sesi iyice yaklaşıp da kulaklarının dibine geldiği zaman, Hamdi gülmeye başladı:

— Yahu yanlış yere bakıyorsunuz be... Havada bir şey yok. Caddeye baksanıza. Eyüp otobüsü geçiyor, Eyüp...

Hakikaten, altından dumanlar çıkararak büyük bir cayırtı ile Zeyrek yokuşunu tırmanan bir halk otobüsü geçiyordu.

Cevriye hanım baş parmağıyla üst damağını bastırarak kendine «agucuk» yaptı. Nazife hanım; elini yüreğinin üstüne bastırmış üst üste geyiriyordu. Muazzezi bir gülmedir almıştı.

Sayacının oğlu edepsiz Kenan da, davul çalar gibi elini masaya vurarak şarkı söylemeye başladı:

— Eeeenayileer, Eeeenayileer, Eeeenayileer...

Böyle heyecanlı bir sahnede, küçük Kenanın lâfı; vatman Talibe pek dokundu:

— Sus ulan veled!.. Enayi senin babandır.

Bu sefer sayacı Hamdi horozlandı:

— Yooo Talip!.. Lâfını bil de söyle. Elâleme küfür etme. Benim tersim fenadır.

— Bana lâkırdı söyleyeceğine, oğlunun terbiyesine baksana...

— Oğlumun terbiyesinde ne varmış? Mis gibi terbiye...

— Ne de mis gibi ama... Esans kokusundan geçilmiyor.

— Bana bak arkadaşım. Canın maraza istiyorsa, kadınların yanında olmaz. Gel şöyle aşağı inelim. Gücü gücü yetene helâl olsun. Bizi sayacı gördün de, uçurtma çitası mı sandın?

Cevriye Hanım atıldı:

— Hişşt evlâdım... Ne biçim konuşmalar onlar? Talib efendi. Kuzum, cahillik etme... Sen de sus bakalım Hamdi

efendi. Biz buraya münazaaya gelmedik, uçanları görelim dedik. Haydi artık kalkın çocuklar... Geleceği meleceği yok bunun... Gelirse de, hoş geldi, sefa geldi. Ne hali varsa görsün. Ben üşüdüm doğrusu. Herkes kendi evine taksim olsun bakalım.

Kalkılar, Talib bir tarafta, Hamdi öteki başta yürüyordu. Bu akşam olup bitenlere en fazla içerleyen Nazife hanımdı. Gümrükçü Rasihin karısı Sabahatın lâfına uymuş, bütün mahalleyi de önüne katıp buraya getirmişti.

Ötekilerden ayrıldıktan sonra eve gitmeden, kariya uğrayıp bir çıkışmak istedi. Sabahat, daha yatmamıştı. İçeride ışık vardı. Kafesin arkasından, hafif hafif bir de ninni sesi geliyordu. Cumbayı vurdu:

— Sabahat hanım hûû!..

— Hûû!..

— Ayol pencereye gel biraz...

Önce odadaki lâmba, sonra perde, en sonra da pencere açıldı:

— Ne var kardeşçğim? Hayırdır inşallah?..

— Sorma... Senin lâfına uyduk. Gece vakti Zeyreklerde ziyan zebil olduk. Ne uçan daire var, ne bir şey... Aşkolsun sana vallahi...

— Ah kardeşim, ne üzüldüm, ne üzüldüm bilsen... Bizim Rasim söyledi, ben yanlış anlamışım. Kabahat ben-de... Allah iyiliğimi versin. Meğer gelen uçan daire değilmiş kardeşçğim. Tophaneye gümrük motörü gelecekmiş de onu söylemiş... Kuzum, kusura bakma...

(17.10.1954)

SEBZE HALİNDEN MANAV DÜKKÂNINA

Kuyruklu Cafer, kahvesinden bir yudum aldıktan sonra, çırağı Çilli Ziya'ya seslendi:

— Bana bak, aşiretzadel..

— Lebbek abicim!..

— O sandıkları duvardan yana koyma. Şöyle biraz bu tarafa çek. Ha oraya sırala... Üst üste koy. Niğde'leri de kapının önüne koydun mu?

— Üç sandık koydum abi!..

— İyi... Amasya'yı da yanına koy. Bana da şuradan bir Boğaziçi al... Dinine yandığının öksürüğü... Gece nefes aldırmadı be!.. Hafız abi!... Heyyy Hafız abi be!.. Öksürüğe karşı iyi bir ilâç biliyor musun anam babam?.

— Öksürüğün ilâcı mı?... Bir kere öksürüğün en birinci ilâcı, münasip bir yerde terlemek... Ama, terlemeden terlemeye fark var... Ekstra bir yerde terliyebiliyor musun?.

— Evel Allah terleriz abicim... Ne eksliğimiz var yani?

— Terledikten sonra da kendine yumuşak elle bir şişe çektir. Bir de tentürüyot kafesi çektir. Ondan sonra, gel Hafız ağabeyinin elini öp...

— Allah kalbine göre versin abicim... Sabaha kadar bir gıcık, bir gıcık... İflâhım temelli kesildi. Göz damarlarım büyüdü de, kafama akrep girmiş gibi beynimin kökü sızladı. Ne meret şeymiş bu böyle... Ama kabahat gene bizim saçı uzunda... Neden dersən, karıya belki yüz sefer

tenbih ettim. Havalar enikonu ısınmadan sürahiye buz dolabına koyma dedim. Ama karı, lâf anlar bir karı değil ki... İnsan kısmı, şimdiki zamanda, görmemiş karı almamalı.

Sebze Hâli, sabahın saat dokuzunda arı kovani gibi işliyordu. Motörler rıhtımda sandıkları, küfeleri boşaltırken, esnaf da, satın aldığı eşyayı arabalara yüklemekle meşguldü. Ertesi gün pazar olduğu için, herkes, ~~çok~~ fazla alışveriş ediyordu.

Meyvahoşun kralı geçinen Cafer, kahvesinden bir yudum daha aldı. Ama yutmaya fırsat bulmadan tekrar öksürük yakaladı.

Amasya elmalarının önüne iki kişi gelmişti. İkisi de hırpani kılıklı idi. Cafer, epey öksürdükten sonra iskemlesinden kalkıp, müşterilerine buyur etti:

— Elmaya mı baktınız?
 — Kaçtan tartıyorsun abi?..
 — Nerenin esnafısın sen?
 — Niye sordun?
 — Hani seni ilk görüyorum da, ondan...
 — Ben başka yerden alışveriş ederdim. Şimdi oradan caydım.

— Peki... Adın ne senin?
 — Ramiz.
 — İyi ya Ramiz, bize müşteri ol aslanım.
 — Olayım ama anam babam. Bizim derdimiz başka...
 — Neymiş sizin derdiniz?
 — Bizim derdimiz fatura manzarası...
 — Allah Allah... Sen malı beğen bir kere; faturası kolay.

— Bu sandığın altı da böyle mi?
 — Caferin malı bunlar, arkadaşım. Muhayyer veriliriz...
 — Kaçtan kaldıracağız sandığı...
 — Bu malı senin gözün tuttu mu?
 — Fena mal değil Allah için... Mesele fiyatında...
 — Fiyatını sana bir buçukla yaparız.

— Bir buçuk çok abi... Harbi konuşmak lâzımsa, bu mal 180 kaldırır.

— Yüz otuz mu dedin? Yerinde alabilir misin yüz otuza?.

— Beş daha verdim sultanım!..

— Kırkla olur. O da seni müşteri yapalım diye olur. Dön, dola gel, 160 istiyeceğim. Mal nerede şimdi?

— İyi ama biz kaç satalım bunu?..

— Üçe sat, üç buçuğa sat, hattâ bilemedin dörde sat...

— Kaçtan fatura verirsin?..

— İki buçuktan veririm.

— İyi... Ve lâkin 135 den fazla kaldırmaz bu mal...

— Yüz kırk kaldırmaz mı?..

— Kaldırmaz abi... Neden dersen biz de bunu, en kabadayı 3 kâğıttan satabiliriz. Bunun navlunu var, çürüğü var, tanıdığa sermayesine vermek var. Şimdi müşteri eskisi gibi değil ha!.. Akşam oldumuydu, radyo bu Meyvahoş'ta ne var ne yoksa, hepsinin fiyatını ilân ediyor. Sabah müşteri de dükkâna gelince radyo fiyatına alışveriş etmeğe kalkıyor.

— Yahu sen de cahil adam gibi konuşuyorsun be... Radyonun fiyatlarına kargalar bile gülüyor. Onu Valinin hatırası için söylüyorlar. Yoksa o işde, ahaliye göre bir şey yok... Biz burada bir malı satarken, her birşeyi hesaplamak mecburiyetindeyiz arkadaşım. Bu dükkân benim olsa, senin her dediğine eyvallah... Ama biz de işçiyiz. Asıl malın sahibi başka...

— Uzun konuştuk, anam babam... 135 le oldu mu bu iş?.

— Ben sana işin esasını anlatıyorum aslanım. Seçim nutku söylemiyorum ki, kös dinliyorsun.

— Kös dinlemiyorum da, esas müşterinin dediğini söylüyorum. Geçende de Ticaret Odası bir mecmua çıkarmış. Ben okumadım da, Mezeci Hayrettin söyledi. 5 nüfuslu bir ailenin bir aylık meyva masrafı 10 lira imiş.

— Bak iyi söyleyin işte... Sen de tam benim lâfımın fizerine geliyorsun. Şimdi, akıl var, yakın var. O listeyi kim yaptıysa, ona, ceza olsun diyerekten 10 liraya 3 kilo elma

vermeli. Beş nüfus bir ay bu elmayı yesin. Akıllı bir adam lâfı et de, konuşalım. Abuk sabuk yarenliğe vaktim yok benim arkadaşım.

— Yüz otuz beşten tartacak mısın?

— Yük kırk olur, bitmiş...

— Çek kantara... Faturayı kaçtan vereceksin?

— 250 den veririm.

— 270 yap sen onu gene...

— İyi ya... Ziyaaaa!... Ulan Ziya!.. Şu Amasyayı kantara al...

— Peki abi...

Cafer, müşterilerle beraber dükkânın yazıhanesine girdi. Fatura defterini açarak yazmaya başladı. O sırada dükkânın önünde üç müşteri daha belirmişti. Alışveriş bugün oldukça hararetle geçiyordu.

Öğle üzeri tek atlı bir araba, Ramizin sandıklarını, Tarlabasındaki dükkânın kaldırımına yığdı. Akşam üstü, Kuyruklu Caferin sattığı elmaların üstünde şu etiket vardı:

Alış: 270, Satış: 320.

İhtiyarca bir hatun, elinde fileden bir torba, ağır ağır dükkâna sokuldu:

— Oğlum, dedi. Portakalı kaç veriyorsun?

— Şunları mı? Onlar çekirdeksiz Fenike... 35 e tanesi...

Sen onlardan yiyemezsin.

— Senin ne üzerine vazife?. Elmayı kaç veriyorsun?

— Sana 320 olur, valde...

— Muz kaç?..

— Yahu sen de, olmayacak işleri soruyorsun akşam akşam... Havuç lâzım mı havuç?...

Bu konuşma cereyan ederken 3 kişi, manav dükkânına girdi. Bir tanesi oldukça sinirliydi:

— Kontrol defterini ver, dedi.

— Sen, nenin nesisin abi?..

— Biz Belediye murakıbyız...

— Abicim, hoş geldiniz, safa geldiniz. Şöyle oturup birer acı kahvemizi içmez misiniz?..

— Hayır, hayır... Sen şu defteri ver bakalım...

— Defter kolay abicim!.. Ama beş dakika dinlenmek istemez misiniz?

— İstemiyoruz dedik sana... Lâkırdı anlamaz mısın sen?...

— Nah defter şurada abicim...

— Hımm... Senin defterin temiz... Vurgunculuk yapmıyor musun sen?...

— Aman Allah etmesin şeker abicim... Cenabıhak bana haram tarafından kırk para nasip etmesin...

— Elmayı kaç veriyorsun?.

— 320 ye veriyoruz. Para kazanmaz ama, çeşit bulunsun diye getirdim.

— 320 ye elma olur mu lan?...

— Vallahi alınmış 270 bunun...

— Hadi hadi. maval okuma bize...

— Eğer yalanım varsa Mushaf çarpsın abi... Biz Alahtan korkarız. Bunca fakir fıkaranın nasıl para kazandığını bilmiyor değiliz ki... Ben sana harbi bir şey söyleyeyim mi? Bu dünyada kim dalavere yaparsa, Cenabı Mevlâ mutlak bir taraftan bir dert verir. Onun için yüreğini serbest tut...

— Ver bakalım şu elmanın faturasını...

— Buyur ağabey.

Faturanın üstüne üç baş birden uzandı. Bir tanesi mırıldandı:

— Doğru... 270 den almış.

— O halde yapılacak muamele yok. Şunun bunun iftisiyle esnafı cezalandırmak vicdan işi değil zaten... Haklı, kardeşim. Sen şu deftere kontrol kaydını yazıver. Artık akşam oldu. Gidelim. Bu akşam da bizde misafirler dolu...

Öteki, kontrol defterini ikiye katladı. Şunları yazdı:

«7 numaralı ekip tarafından âni olarak yapılan kontrolde etiketler faturalarla mukayese edilmiş ve mevzuata uymayan bir cihet görülmemiştir.»

H İ T A N

C E M İ Y E T İ

— Esmâ hanımcığım, daha çok gidecek miyiz Allasen?..

— Yok, kardeş yok... Şu köşeyi döneceğiz, Sakızcıyı geçince sağa sapacağız. Arapkirli koltukçu Abduraman'ın bitişigindeki dükkân...

— Aman dizlerime kara su indi vailahi... Ne yolmuş bu? Git git bitmez...

— Öyle ama kardeşim, insanın ömrü hayatında bir ke-re olur bu... Evlât hatırı için helbet katlanacağız. Sadiye Hanım, o işlemeciyi pek methetti doğrusu...

Vefadan kalkmışlar, Kapalıçarşığı altüst etmişler, şimdi örücüler kapısına doğru gidiyorlardı. O cumartesi, Esmâ Hanım küçük oğlunu, İfakat Hanım da büyük torununu sünnet ettirecekti. Dün çocukların kayıtlarını yaptırmışlardı. Bugün de sünnet düğünü için yeni yatak çarşafı, yastık örtüsü işlemeli pike, nazarlık almışlardı. Şimdi de çocukların şapkalarına eski yazıyla «Maşallah» yazdırmaya gidiyorlardı.

Defterdarın odacılığından emekliye ayrılan Sadettin efendinin yatalak karısı Sadiye Hanım, şimdi gidecekleri işlemeciyi pek methetmişti:

— Ah kardeşim! demişti. Adam bir yazı yazıyor, İstanbul bütün üleması hayran oluyor. Mimar Sinan bile, onun kadar güzel Maşallah yazamıyormuş kör olayım...

Nihayet gelmişlerdi. Küçük bir dükkândı. İçeride kırk, kırk beş yaşlarında, gözlüklü bir adam, Singer makinesinin başında bir şeyler yapıyordu. Kapıdan iki kadının girdiğini görünce başını kaldırdı:

— Buyurun!...

— Efendi kardeşim. Maşallah yazdırmaya geldik. Kaça yazıyorsunuz?

— Cemiyetiniz mi var hanım?...

— Allah vücut sağlığı verirse Cumartesiye çocuklarımızı kestireceğiz.

— Yazıyı yazalım ama, şapkası sizden mi?..

— Şapkayı da senden alacağız...

— İyi ya, yazalım...

— Ne istiyorsun efendi kardeşim?

— İbrişimle başka fiyata yazarım. Kopanaki ile başka fiyat olur. Filoş olursa daha başka olur. Size deniz mavisini üstüne nar çiçeği ibrişimle iki şapka yapayım isterse-niz...

— Kaça kadar olur acaba?..

— Yazıya esre, ötre de konacak mı?...

— A helbet!. Esresiz Maşallahın uğuru kademi olur mu hiç?.

— Pekâlâ, «Mim» in gözü de açık mı olacak, yoksa kapalı mı?...

— Bilmem ki vallahi!. Hangisi iyidir?

— «Mim» in gözü açık olursa, çocuğun da büyüyünce gözü açık olur. Siz bana bırakın Hanım. Ben sizin göynünüzün istediğini anladım. İki başlık her masrafı bize ait, 35 liraya olur hemşire...

— Aaa... 35 lira vallahi çok. Bizim daha dünya kadar masrafımız oldu. Otuza yaparsan yap... Bak biz başka yere gitmedik, doğru sana geldik. Sadiye Hanım sağlık verdi. Bismillâhını çek, Maşallahını yaz, biz de otuzu sana helâl edelim...

— Yarın öğleden sonra buyurun. Çocukların ölçüsünü de getirin. Siparişinizi hazırlıyalım...

—Esmâ Hanımla İfakat Hanım pey verip dükkândan çıktılar. İkisi de son derece memnundu. Hazırlıklar hemen hemen tamamlanmıştı. İfakat Hanımın kızı sünnet düğününde giymek için, pembe üstüne al papatyalı pandoradan bir elbise diktirmişti. Bütün komşular harıl harıl düğüne ha-

zırlanırlarken, 21 indeki tazenin, geçen ay vapur tenezzühünde giydiği dallı emprimeyi o akşam tekrar giymesi olacak iş değildi.

Düğünden iki gün önce, çocukları hamama götürüp, gıcır gıcır yıkadılar. Sünnetin arifesinde de Eyüp Sultan Hazretlerinin türbesini ziyaret ettiler. Nihayet sünnet günü gelip çatmıştı. Onlarla beraber otuz çocuk daha sünnet ettiriliyordu. Düğün için Çilingir Yusufun gazinosu tutulmuş, her şeyi Demokrat Parti tertiplemişti. O gece Muallâ, Radife, Coşkun Kardeşler, Balarıları, Hokkabaz, Monolog, kara-göz, tango, düet, fasıl heyeti, varyete, caz, dans, hasılı her şey vardı.

Karyolalar, akasyaların dibine boydan boya sıralanmış, ağaçlara burma kurdeleler, bir baştan bir başa kâğıt fenerler, renkli ampuller asılmıştı.

Çocukları fennî sünnetçi Hacı İsmail kesiyordu.

İfakat hanımın torunu Aydın dündenberi huysuzluğa başlamıştı. Halbuki Esma Hanımın küçüğü Cemil dünyaya metelik vermiyordu.

Çocukları sünnet ettikleri kapının önüne gelince, daha içeri girmeden Aydın bağırıp çağırmaya, ağlamağa başladı. Sünnet edilenler öteki kapıdan çıkarılıp doğru yataklara götürüldüğü halde, daha sırası gelmemiş olanlar başlarına geleceği biliyormuş gibi, huysuzluğa başlamışlardı. Hele Aydın, mahallede ne kadar küfür ezberlediyse hepsini babasıyla haminnesine sayıp döküyordu:

— İstemiyorum... Cennete gitmiyecaaam istemiyorum... Eşşoğlular... Ben sizin ilk göz ağrınızım. Gâvur olucam, sünnet olmıyacâm... Allah belânızı versin sizin... Koca karı, geber emi?.. Cenazene ben işiycam senin işallah...

İhtiyar, boyuna onu avutmaya çalışıyordu:

— Aslan evlâdım benim... Neye tepinip huysuzluk ediyorsun?... Bak öteki arkadaşların ses çıkarıyorlar mı? Yarın öbür gün cehenneme gidince katran kazanları içinde fokur fokur kaynarken «Ah haminnem olsa da beni sünnet ettirse» diyeceksin ama, vallahi iş iştten geçecek. Halbuki

sünnet olunca, koyunun sırtına bindiğin gibi doğru cennete gideceksin. Cennette Cemil var, Süleyman var, Hakkı var, adam başına üç torba zıpzip verecekler, iki tekerli vuluspit verecekler. Tabak tabak dondurma verecekler. Her gün birer lira verecekler... İster balık tut, ister birdirbir oyna, kimse ses çıkarmıyacak. Haydi benim tosun evlâdım... Koca delikanlı ağlarımıymış hiç?... Senihanın kızı Nursel görmesin ağladığını duysa vallahi seni almaz.

Nihayet sıra onlara gelmişti. Babası Aydını kucakladığı gibi odadan içeriye soktu. İçeride yüzü gözü boyalı bir hokkabaz «Oldu da bitti maşallah» diye terter tepiniyordu. Bu gürültü arasında, kollarından, bacaklarından yapıştıkları vakit Aydın avazı çıktığı kadar bağırmağa başladı. Fakat feryadı def ve şak şak gürültülerine karıştı. Bıçağı yerken sesi büsbütün incelererek çığlık halini aldı. Ondan sonra da ne olduysa oldu.

İki saat sonra karyolada kendine geldiği vakit, annesi, babası, haminnesi, komşular, ahabplar, çoluk çocuk hep başına toplanmıştı. İfakat Hanım, oğlanın alnını okşıyarak diyordu ki:

— Maşallah benim tosun evlâdım!... Arslanlar gibi dayandı, gık bile demedi...

Öteki gözlerini etrafta dolaştırdı. Dığın bir hali vardı:

— Ya!... Gık bile dememiş... O kadar ağladım ya!...

— E artık o kadar olur, paşam benim... Nonoş evlâdım benim... Gülünce yanaklarında güller açılan sultanım benim... Tuh tuh tuh... Kırk bir kere Maşallah... Artık delikanlı oldu. Haftaya da inşallah evlendiririz, olur biter...

— Evlenmiycam ben...

Baş ucunda duran açılmış paketlere baktı. En üstte bir kol saati, rayı ile beraber kurma bir çimendifer vardı. Yastıkta da gözleri ıslıl ıslıl koskoca bir ayı kendisine bakıyordu. Aydın ayıyı görünce uzanıp aldı. Evirdi, çevirdi. Ağzını, dişlerini, kulaklarını, gözlerini eliyle yokladı. Yüzü gülümsedi. Sonra İfakat Hanıma döndü:

— Haminne!... Tıpkı sana benziyor be!...

İfakat Hanım bu lâfa içerledi:

— Ne biçim lâkırdı o öyle? Sonra ağzına biber korum senin...

— Pişşt, biber kormuş. Büyük babam hacdan gelince ben de seni söylerim. «Haminnem, yoğurtçunun çırağına, o ne güzel gözler öyle? Dedi» derim...

Şimdi saz, Şattaraban faslına başlamıştı. Darbukacı havaya bakarak çalıyor; kanunî, gözlerini yummuş, kafasını sağa sola sallıyordu. Hele kemençeci ömürdü. Yüzünü eğip eğip gizlice esniyordu. Esmâ Hanımın kayınbiraderinin kızı Ayla, yanındaki arkadaşı Türkâna dönerek dedi ki:

— Şu gıy gıydan ne anlarlar bilmem ki... İçime fenalıklar geliyor, billâhi... Şimdi düşün bir kere kardeşim... Natkinkol, «Tuyang» ı söylese yerinde durabilir misin?... İnsanın her yanı cıvıl cıvıl oynar, değil mi? Hele bir de Necdete sarıldığını farzet... Ay mehtabında... Ah diye diye öleceğiz galiba... Kısmetimiz kapanmış şekerim...

Bitişik karyolamın önünde, kırmızı ekose gömlekli, kolları sıvalı bir genç, boyuna kafayı çekiyor, gözlerini kızlardan ayırmıyordu. Bir aralık sazdan tarafa döndü:

— Kürdili Hicazdan gel anam babam...

Bu lâfa herkes güldü...

Aydın'ın şimdi sancısı tutmuştu. Yattığı yerde, entarisini eliyle havaya kaldırmış, ağlıyordu. Bir aralık büyük annesine dönerek:

— Haminne be!. Ne zaman cennete gidicâm? Dedi.

— Acele etme ton ton evlâdım... Elbet gidersin. Hem ben de beraber geleceğim. Seni kucağıma aldığım gibi kuş gibi uçuracağım...

— Sen cennete gelemezsin...

— Neden yavrucum?..

— Ulan sen sünnet oldun mu be?... Sünnet olmadan nasıl geleceksin?.

O sırada bahçede bir alkıştırtı koptu. Genç bir okuyucu hanım sahneye gelmişti. Mikrofonu eliyle ayar etmeğe başladı.

Aydın, alkışı duyunca ağlamasını kesti. Sahneyi meraklı meraklı süzdükten sonra sordu:

— Haminne be!... Hani hokkabaz oynuyacak diyordun... Hokkabaz bu mu?.

— Bu değil evlâtçığım.

— Hani bana «baharlı macun alıcaydın?».

— Alayım evlâdım...

— İzmarit oltası da alıcan mı?

— Alacağım.

— Daha ne alıcaksın?

— Hacı badem kurabiyesi de alıcam...

— Başka?... Patlangoç alıcak mısın?

— Alıcam...

— Başka ne alıcaksın?

— Bir tepsi revani alıcam...

— Başka?.

— Elinin körünü alıcam...

Aydın bu hakaret üstüne viyak viyak ağlamaya başladı. Sahnedeki de ciyak ciyak şarkı söylemeye...

(5.9.1954)

İSTİKLÂL CADDESİNDE KADININ ÇİLESİ

Hümeýra Canýakmaz, o gün banyodan çıktıktan sonra takıp takıştırdı, sürüp sürüştü. Gözlerine koyu lâcivert rimeli çekti. Yanaklarına Ardena kreminden sürdü. Tırnaklarını sedefli Peggy Sage ile boyadı. Boynuna, kulaklarının ardına, saçlarının dibine bol bol «Femme» sürdü. Gri tayyörünü giyip de Sıdikanın Amerikadan getirdiği mor tül eşar-bını da omuzundan aşırınca bir içim su oldu. Şimdi, arkadaşı Semra ile Taksimden Galatasarayaya doğru yürüyordu. Cadde o kadar kalabalıktı ki, kaldırımında adım atmakta bile zorluk çekiyorlardı.

Bir kumaş mağazasının önüne geldikleri zaman, Semra, Hümeýrayı kolundan çekti:

— Bak nonoşum! dedi. Bu Tweedler, son zamanlarda o kadar moda oldu ki, ben de ne yapıp yapıp, bundan bir tru-akar diktireceğim. Ama bol kollu, kocaman beyaz düğmeli, yakası şöyle hafif düşük, sonra şuraları kırmalı olacak. Sen ne dersin canikom?..

Yanlarına sokulup aynı vitrini seyreden iki erkekten biri, usulca fısıldadı:

— Allah derim.

Hümeýra cevap veremedi. Tekrar yürüdüler.

Bir sinemanın önünden geçerken karşıdan gelen yaşlıca bir adam, Hümeýraya doğru hafifçe eğilerek mırıldandı:

— Anasının süt kuzusu... Pamuk döşekte yastığın olayım işallah...

Onlar söylenenlere aldırmadan yürüyorlardı. Bir tuhafiyecinin kapısı önünde duran, gençten bir delikanlı yanındaki arkadaşını koliyle dürttü:

— Kitaksi to matya vire... Ah panayamu!... (Şu gözlerle bak yarabbi).

Sonra, Hümeyraya döndü:

— Buyursunlar bayan... Güzel çoraplarımız vardır. Size göre sütyenlerimiz vardır.

Yürüdüler... Bir sokak başında hırpani kılıklı bir oğlan avaz avaz haykırıyordu:

— Tarihi Amerikan muharriri Emil Zola'nın en büyük şaheseri... «Kanlı Gözyaşlarım Senin İçin Akıyor» romanı... İki buçuk liraya almayın. On kuruşa... On kuruşa ablacığım... Kanlı göz yaşlarım senin için akıyor namussuzum... Al oku, aşkın tadını anla... Sevdiğini bağrına bas, saadetini yudum yudum iç... Hepsini on kuruşa...

Oğlan, elinde tuttuğu kitabı, Semranın yüzüne dayarcasına uzattı. Kız, yana çekilerek yürüdü. Hırpani delikanlı arkadan sesleniyordu:

— Sevmek ayıp da değildir, günah da. Yaşa da bakmaz başa da... Oku, öğren, ibret al... On kuruşa. Liseli bir genç kızın yürekler acısı macerası 10 kuruşa...

Yürüdüler. Cami duvarının dibinde başka bir sıska oğlan, tempo tutar gibi bağırıyordu:

— Gömlek yakalarına, hakiki naylondan kırılmaz bükülmez balena. Dört tane on. Dört tane on... Gömlek yakalarına kırılmaz, büyükmez... Gömlek yakalarına... Ablacığım, kırılmaz, bükülmez... Seni yesinler camım ciğerim... Dört tane on... Dört tane on... Şu dudaklara bak be... Bir ısırısam kırılmaz bükülmez... Dört tane on... Dört tane on...

Yürüdüler, karşıdan, yine gençten üç kişi geliyordu. Bir tanesi ötekini sarstı:

— Erol be! Görüyor musun Erol?.,

Tam kızların yanından geçerken de, mırıldandı:

— Bir buseyi bir apartman eder dedikleri bu değil miydi Allahaşkına...

Yanındaki arkadaşı cevap verdi:

— Demokrat Partiye daha yazılma bakalım... Sen inat ettikçe, böylelerini de uzaktan görüp görüp burnunu çekersin...

Yürüdüler. El ele tutuşmuş, kasketli iki kafadardan biri, arkadaşına doğru seslendi:

— Len Iprâm.

— Buyur.

— Görüyon mu?

— Neyi görüyom mu?

— Nar çiçeğini len...

— Haaaaa. Vallaha beee!...

— Bunlar yerli deşel besbelli. Avrupa malı.

— Ne Avrupası len. Bunların Beyoğlundada daha da cilâlıları var, sen ne konuşuyon?

— Bunların saçlarına bi el dolaması, gaça len?..

— Bi el dolamasını bilmiyom emme, bi bel dolamasına, on dönüm tarlanın tapusu yetmez.

Yürüdüler. Hümeysra yavaş yavaş sinirlenmeye başlamıştı. Karşiki kaldırıma geçecekleri zaman önlerinde bir arabadurdu. Şoförün yanında oturan bıçkın biri, davudî sesiyle kızlara seslendi:

— Aksaray Beyazıt... Aksaray Beyazıt... Bayan... Nereye?... Karaköy mü bayan?. Karaköy, Eminönü, Sirkeci... Ağırol... Süleyman ağırol... Buyurun bayanlar... Karaköy, Eminönü, Sirkeci...

Semra sinirlenmişti:

— Canım, biz binecek değiliz. Hadi yürüsenize...

— Seni görünce direksiyonun rotu kırıldı ablacığım. Nereye istersen oraya götürelim. Cennete kadar benzın var arabada...

— Hadi hadi, fazla konuşma, şimdi numaranı alırsam görürsün sen...

— Benim numaram sana helâl olsun... Senin numaran

da bana helâl olsun. Aksaray Beyazıt... Orhan Eyüboğlunu görürsen, «Cibali'den Sıırlılı Hidayet, ellerinden öptü» dersin. Kaldırım olayım da üstümden geç ablacığım» olur mu? Aksaray Beyazıt...

Araba ilerledi. Fakat kızlar otomobil dizisi arasından karşıya geçmek için bir türlü fırsat bulamıyorlardı. Az ötede, caddenin ortasında duran trafik polisi iki güzeli görünce onlara doğru yürüdü. Üst üste keskin düdük sesleri duyuldu. Adam, hem yukarıdan hem aşağıdan gelen vasıtalarla doğru heyecanla ellerini kaldırdı. Aceleci işaretler yapıp tekrar birkaç kere düdük çaldı. İstiklâl caddesinin bütün vasıtaları bir anda taş kesildi. Sonra trafik polisi genç kızlara doğru döndü:

— Buyurunuz hanımefendi. Buyursunlar efendim. Buyurunuz, geçiniz... Vasıtaları durdurdum efendim.

Bu sırada durmuş olan arabaların solundan ilerliyen bir taksi, kızları biraz ürküttü, o zaman polis hışım gibi parladı:

— Ulan Peştemalci!.. Gözünü dikiz aynasından çevir de biraz önüne bak. Cadde üstünde sana yelken mi açayım?

— Görmedim abi...

— Ehliyet elden gidince, Çakır Niyazinin kahvesine düğersin sonra...

Tekrar kızlara döndü:

— Korkmayın efendim, yürüyün...

— Çok teşekkür ederiz memur bey...

— Estağfurullah hanımefendi. Vatandaşa karşı iyi muamele etmek, kolaylık göstermek, vazifemizdir efendim.

O sırada, otomobil dizisinin en önündeki taksi şoförü seslendi:

— Mahmut abi!. Bizim kayın valide ile yarın biz de buradan geçeceğiz. Olur mu abiciğim?..

Bu sözleri polis duymadı.

Kızlar, karşıki kaldırıma geçmişlerdi. Tramvay biletlerini süpüren bir çöpçü Hümeıranın yüzüne uzun uzun baktıktan sonra:

— Bismillâhirrahmanirrahim!... Diye kendi kendine mırıldandı.

Bir parfümörü dükkânının önünde duran, şişmanca bir adam Hümeyranın gözlerinin içine baktıktan sonra yutkundu:

— Hey Cenabı Mevlâm! dedi. Bizim de yaşımızı yirmi sene geç bırakamazdın? Eh ne yapalım, nasibimiz bıyıklı familya imiş. Yok kim böyle süt kuzuları.

Hümeyra adamakıllı sinirlenmişti. Galatasaray postahanesinin önüne geldiği vakit, yanlarına, orta boylu, tıknazca, gençten biri sokuldu:

— Affedersiniz, dedi. İsminiz Zuhal mi?..

— Hayır...

— Sizi Zuhal hanıma benzettim de... Maamafih zararı yok... İsterseniz şöyle bir yerde oturup biraz bir şeyler...

— Lütfen cehennem olur musunuz?..

— Teessüf ederim hanımefendi. Bütün hüsnüniyetimle aşkımı itirafa hazırlanmıştım. Demek ki aldanmışım... Kalbimin ne halde olduğunu size izah edemem. Bir yangın... Tasavvura sığmıyan bir yangın... Alevler...

— Aman susun rica ederim.

— Hanımefendi, alevler... Dinliyor musunuz? Alevler... Yürüdüler.

Postahanenin holünde Haldunla Selim bekliyorlardı. Hümeyra onları görünce, sevinçle haykırdı:

— Hello şeri, hello...

Semra da Selime doğru yürüdü:

— Bonjur şekerim...

Ve böylece caddeyi, bir boydan bir boya geçmiş oldular.

(25.12.1955)

B İ R D A K İ K A M Ü S A A D E . . .

— Peki, beni dinle... Bir dakika müsaade et, karıcığım!.
Macide Şencan burnundan soluyordu:

— Sen bu gidişle bana nasıl kap alacaksın?.. Son bahara diyordun; işte son bahar geldi, Hıdrellez'de bana kürk giydireceksen, ben o kürkü alır, senin kafana çalıveririm. Hem herifin yumurcağını karnında taşı, hem de basma entariyle yelloz gibi dolaş. Ne zoruma?... Beni annem sana bu şartla mı veriydi?...

Bekir, boyuna alttan alıyordu:

— Karıcığım, işte görüyorsun!. Aldığım para meydana da. Sen hesap bilmez misin?. Bir dakika müsaade et...

— Ver.bakalım hesabını.

— Vereyim... Namussuzum vereyim. Ben ne aldım? 326 lira 65 kuruş elime geçmiyor mu?... Bir dakika müsaade et...

— Evet.

— Ayır son günü mutemetten on lira borç aldım mı?..

— Almasaydın.

— Yahu sen söylemedin mi? Hafız hanımlar gelecek, kıymamız yok demedin mi?...

— Dedimse ne olmuş?.

— Mutemetten on lira aldım işte...

— E?...

— 18 lira da sandığa kesildi.

— E?...

— 15 lira da kömür parası kesildi...

— E?...

— Ne kaldı? 283 lira kaldı. 80 lira ev kirasına vereceğiz. Kaldı 203 lira... 27 lira Bakkal Haralamboya olmuş... Onu da verdik.

— Sonra?...

— Bir dakika müsaade et... Kanaat pazarından perdelik almamış mıydık? 16 lira da o tuttu.

— Say bakalım, say...

— Elektriği geçen ay kesmişlerdi. Açtırma parasiyle beraber 8 lira 40 kuruş da oraya verdim...

— Başka?...

— 13 lira 10 kuruş tütüncü Cemale birikmiş.

— Maymun herif... 20 lik cigara içecek ne var?. Yüz defa söyledim sana... Şükranın kocası tümende levazım müdürü dedim. Al bir kilo asker cigarası, paşalar gibi tüttür dedim. Yirmiliğin dumanı yandan mı çıkıyor?...

— Karıcığım, asker cigarası öksürtüyor beni...

— İçme efendim, içme... Cümle âlem tütün içmiyor ya...

— Bir dakika müsaade et... Sen neye gelincik içiyorsun öyleyse?...

— Kadını ben... Helbet içerim. Ben senin gibi çingene değilim. Paşa kızıyım, paşa!. Öküz kafana girsin... Tütüncüden başka nereye para verdin? Say bakalım...

— Karıcığım, yedi buçuk lira da Mihran'a kasık bağı taksiti verdim.

— Kasığın kopsun. Amerikan bezinden kendine bir torba diktirsene... Kasık bağı senin nene?.

— Şeker karıcığım, bez torba kullanılır mı?... Ayıp değil mi bana?. Şerefim var benim... Bir dakika müsaade et.

— Senin mi şeref var?. Allah yazdıysa bozsun... Ulen şeref kim, sen kim, hayvan!. Şefi olan herif karısına böyle mi bakar? Böyle mi yedirir, içirir?. Böyle mi gezdirir? Kasık bağı mı senin şefini kurtaracak?

— Elbet ya, ne zannettin?.. Bir dakika müsaade et.

— Körolası, demek sen şurada burada soyunuyorsun?. Demek bazı dadandığın yerler var?... Tafsilât ver bakalım...

— O senin evhamın karıcığım... Ben senden başkasına gözümün ucuyla bile bakmam... Bir dakika müsaade etsene...

— Sen mi bakmazsın?. Sen ne firavunsun sen!. Sen ne ensesinden kesilecek herifsin sen!...

— Peki karıcığım, öfkelenme. Ben senin için yaşıyorum. Sensiz dünya bana haram olur. Bir dakika müsaade et, bir şey söyleyeceğim.

— Daha başka nereye para verdim?. Söyle bakalım!...

— Macideciğim, 30 lira senin terzine, 15 lira da benim terzime verdim. Ama bir dakika müsaade et. Daha lâfım bitmedi...

— Benim terzime 30 lira helbet vereceksin. Ama senin terzime ne oluyormuş? Anlaşıldı artık. Ben seninle yapamıyacağım. Yarından tezi yok, başımın çaresine bakacağım. Hem benden çocuk mocuk isteme. Yarın gidip onun da bir çaresine bakarım...

— Yâni?.

— Yânisi filân yok. Doktora gidip hallededeceğim.

— Sevgili karıcığım, hangi doktora gideceksin? Bir kere doktor çocuk almaya korkar... Hem bir dakika müsaade et, lâfım bitmedi...

— Hıh doktor korkarmış. Neydi onun adı?... Hani geçende mahkemeye vermişlerdi? İşte o doktora giderim. Bileziğimi rehine koyup 50 lirayı adamın avucuna verince, beş dakikanın içinde beni tertemiz edip çıkarır.

— Karıcığım, bunları unut... O doktor, eline eldiven bile giyemez artık... Bir dakika müsaade et.

— Eldiven mi giyemez? Ayol, herif günde sekiz kürtaj yapıyor, aptal!.. Mahkemeye ne bakıyorsun sen? O doktor Maçkaya, Şişliye, Ayazpaşaya ordu gibi komisyoncu salmış. Bir giden beş vakit dua ediyor. Herifin müşterileri, muayenehanenin önünde kuyruk yapmış, sen hâlâ mahkeme lâfı ediyorsun. Sana her vakit «Eşek gelmişsin, eşek gideceksin» derim de, bir türlü inanmazsın.

— Ben bu işe mâni olurum karıcığım!... Bilmiş ol...

— Mani mi olursun? Nasıl olurmuşsun?...

— Gider, polis müdürüne haber veririm. Benim karım kürtaj yaptıracak, şunun önüne geçin derim. Bir dakika müsaade et. Bir lâf söyleyeceğim.

— Hih sersem!... Sen öyle söylersin de ben durur muyum sanki?... Ben de senin dairenin müdürüne giderim. «Bizim herif sabahtan akşama kadar Hüseyin Cahit Yalçının başmakalelerini eîinden düşürmüyor» derim. O zaman hanyayı, konyayı görürsün. Sonradan, tövbeler tövbesi diyerek kafanı duvarlara vurursun ama, iş işten geçer... Eşşek herif, sen de...

O sırada oda kapısı açıldı. Macidenin annesi Gülfer Hanım içeri girdi. İkisini de uzun uzadıya süzdükten sonra:

— Ne var gene? Niye birbirinizi yiyorsunuz? Dedi.

Bekir Şencan kaynanasına dert yandı:

— Valdeciğim, beni çok hırpalıyor. Biliyorsunuz ki ben, izzeti nefsimе çok düşkün bir insanım. Kızınız bana öyle ağır lâflar söylüyor ki... Bir dakika müsaade ederseniz size bir anlatacağım var...

— Kızım elbette söyler... Adam ol da söylemesin.

— Ama ben bir şey yapmadım ki valde... Bir dakika müsaade edin...

— Ayol hiç bir şey yapmasan, kokozluğun yeter be... Ben sana kızımı bu kavillen vermedim ki... Yalvardın, yakardın, ayaklarımıza kapandın. «Ben Macideyi kuş sütiyle beslerim» dedin; biz de sana kandık. Ne aptalmışık meğer... Ayol senin gibilere, evlenmek ne oluyormuş? Ev kim, sen kim a mıymıntı!... Senin lâyığın, Diyarbekir hanının tavanarası... Güller gibi kızımı zebilziyan ettin, bir de gelmiş tazallümlük yapıyorsun. Hani senin Mersinde bir evin, bir de bahçen vardı? Hani kızıma dayalı döşeli apartuman açacaktın? Hani çamaşır makinası, elektrik süpürgesi alacaktın?... Cümle âlem buz dolaplarıyla, vantilâtorlu evlerde yaşarken, biz yüzümüzü yelpazelemeye kese kâğıdı bulamıyoruz. Komşular, süpürge ile faraşı görecekler diye aklım çıkıyor. Ne zoruma senin kahrını çekevim? Meteliksiz olduğuna göre, bir adam olsan barî... Ne gezer. Kızımı sana verdim vereli elim

böğrümde kaldı. Senin gibi niceleri kapımı aşındırmıştı da, kahrolayım gözümün bir kenarıyla yüzlerine bakmamıştım. Birşeycikler demem, o Şaziment Hanım sürüm sürüm sürünsün işallah... Hepimizin başını nâre yaktı. Ben de kayınvalde olup şöyle bir gün görmedim ki... Tavuklardan, keşküllerden vaz geçtim, şöyle ağzım sovan kokmadan rabutalı bir yemek yeseydim, canım yanmazdı. Damat olup da bana bir damatlık mı yaptın? Senden bir haftadır 20 kuruşluk rastık istiyorum. Bir tutam acele boya istiyorum... Alıp da getirdin mi? «Kayınvaldem akçıl saçlariyle sokağa çıkmaktan hicaplanıyor; şunun göynünü yapıvereyim» dedin mi? Nerede kaldı senin damatlığın?... Elâlemin damadı, kendi yemiyor, kayınvaldesine taşıyor. Ama onlar ana baba evladı... Senin gibi Darülâzze yetiştirmesi değil. Ben senin nüfusundan da şüphe ediyorum. Ne malûm cami avlusundan alınma bir çocuk olmadığın?... Ah, kabahat sende değil, bende... Ben eşek kafalı ben... Hem kızımı ziyan ettim, hem kendimi. Benim kızım gibi kızlar, şimdiki zamanda karaborsada... Ama senin gibi herifler, Könrü altında sürü sürü... Bu isin sonu nereye varacaksa, kestir at... Ben böyle her aybaşı helecandan ölemem. Körpe kızımın vakti geçmeden, boşanacaksan boşan, boşanmıyacaksan, biz çaresine bakalım...

Bekir başını önüne iğmiş, mahzun mahzun dinliyordu. Boşanma lâfı olunca birdenbire irkildi:

— Ben Macideden ayrılmam, dedi. Yanlış bir dakika müsaade edin.

— Ayrılmaz mısın? Kasbahane ayrılırsın. Ben sana, kızımı mebus olacaksın diye verdim. Boğazı tokluğuna hizmetçi vermedim.

— İyi ama olamadık valideciğim. Secmediler işte... Bir dakika müsaade edin de bir şey söyleyeceğim.

— Hani o bol keseden atmaların?... «Eğer Halk Partisi'nin mebusu olursam, şövle yapacağım, bövle edeceğim» diye cart curt konuşmaların? Hani nerede kaldı? Madem seçilmedin, Demokrata geçeydin. Sırtında yumurta küfesi mi vardı?...

— Geçemem. Siyasî prensip meselesi...

— Ne meselesiymiş?...

— Siyasî prensip...

— Her akşam sofraya bir tabak o prensipten koyayım da sen de onu ziflen bari... Demokrata geçenlerin canı can değil mi?... Hepsi de Halk Partisine tekme vuruşu gibi öte tarafta soluğu alıyor. Herkes senin gibi enayi değil...

— Valdecığım, benim şerefim var... Bir dakika müsaade edin.

— Hastir oradan... Şerefi varmış.

Macide Şencan lâfa karıştı:

— Anneciğim, boş yere ne diye sinirleniyorsun? Herif zaten eşeğin biri. Suratına tükürsen, «yarabbi şükür» diyor. Böylesini adam yerine koyup da lâf söylemek bile fuzulî... Yarın olsun. Gider, avukatla konuşuruz.

Bekir, sinirli sinirli cevap verdi:

— Bana bak, bana eşek diyemezsin sen. Benim izzetinefsim var. Ben izzetinefsime toz kondurmam. Bunu böyle bilmiş ol... Bir dakika müsaade edin, bir laf söyliyeyim...

— Ayol, köpek kısmında izzetinefis olur mu? Sen bir kere Darülaceze çocuğusun be. Yüzsüzsün, rezilsin, hayvanın, eşşoğlu eşeksin, hâlâ izzetinefisten bahsediyor.

Kaynana, bu bir dakika müsaade lâfından bıkmıştı. Kızına döndü:

— Sus Macide! dedi. Bakalım yine ne havlayacak?.. Söyle bakalım eşek herif... Demindenberi «Bir dakika, bir dakika» diyerekten kafamızın etini yedin. Allah senin de kafanı yesin...

— Valdecığım, ben izzetinefsime çok düşkün bir insanım. Amma konuşmaya fırsat vermiyorsunuz ki... Bir dakika müsaade ederseniz...

— Patla, hadi söyle...

— Yahu bana piyango çıktı be... On bin lira kazandım, on bin... Paralar da, nah işte şurada...

Bekir ayağa kalktı. Kapının arkasında asılı duran ce-

ketine doğru yürüdü. Elini cebine soktu. Tomarla para çıkardı:

— Demindenberi söylemek istiyordum. Ama lâkırdıyı ağzıma tikiyorsunuz, dedi. Benim dünyada sizden başka kimim var? Varım yoğum sizsiniz...

Para demetini masanın üstüne bıraktı. Macide ile annesi, akşam ezanından sonra evliya türbesinin duvarına abdest bozmuş gibi çarpılmışlardı. Birbirlerine bakıyorlardı. Kaynana dedi ki:

— Evlâdım Macide!.. Senin kocan, zannettiğimiz kadar uygunsuz adam değil galiba. Biz öyle öfkeyle ara sıra çocuğumuza sitem filân ediyoruz ama, vallahi bizim Bekir, kuzu gibi çocuk...

Macide de şaşkına dönmüştü. Bir annesine, bir de masanın üstündeki paralara baktı.

— Tabii iyi çocuk... İyi çocuk olmasa onunla bir gün bile oturmazdım. Canım benim... Sen öyle sinirli iken söylediğim lâflara pek kulak asma... İkimiz de bir yastıkta kocayacağız elbet...

Halkıp kocasına sarıldı. Bekir de onu yanağından öperek dedi ki:

— Bana ne söylerseniz söyleyin. Yalnız izzetinefsime dokunacak sözler söylemeyin...

Macide itiraz etti:

— Aa, hiç bile değil... Senin izzetinefsine dokunacak tek kelime ağzımdan çıkmaz benim... Öyle değil mi anneciğim?..

— Helbette yavrum... İkiniz de evlâdımsınız benim... Hiç birinizi ayırd etmem... Haydi bakayım, öp kocanı...

Macide kocasını şapur şapur öperken, kaynana da masaya gidip paraları avuçladı. Bekir kadının bu hareketini görünce atıldı:

— Bir dakika müsaade eder misiniz?..

İhtiyar, sevinçten ıslıl ıslıl yanan gözlerini açarak:

— Hayır, müsaade etmiyorum, dedi. Karı kocanın arasına girmek bana yakışmaz, ne haliniz varsa kendi mabeyninizde görün...
(10.10.1954)

BOŞANMA DÂVASI

Hâkim, önündeki kâğıtları epey karıştırdıktan sonra, gözlüğünü eline alıp, kadına baktı. İhtiyarı, tepeden tırnağa kadar süzdükten sonra.

— Hanım! dedi. Sen bu dâvayı yanlış açmışsın. Senin oğlun, gelinle geçinemiyorsa, ya oğlunun, yahut da gelinin boşanma dilekçesini imzalaması lâzım...

Kadın, başörtüsünü düzeltti. Oğlana doğru öfkeli öfkeli bakarak:

— A hâkim Bey! dedi. Benim oğlan koca olup da, öyle erbezeli bir şey değil ki... Her akşam dayağı yeyip oturuyor. İşin içine ben girmemiş olsam, o da 40 yıl, halinden şikâyetçi olacak değil.

— İyi ama hanım, karı veya koca hakkında boşanma dâvası açmak için, üçüncü bir şahsın dilekçe vermesi kanuna uymaz.

— Kuzum Hâkim Bey, siz bu işin bir olurunı buluverin. Ben acemi olduğum için usuliyle yazamamışım... Oğlanın kendine kalsa, vallahi ağzını açıp ta, dünyada bir lâf söylemez. Neden dersen, öteki şıllık, bizimkinin ağzını karga büken büyüyle büyülemiş. Ensesinden kıtır kıtır kesseler, «Bu ensenin sahibi benim» diyemiyor. Sultanselim'deki Alıynak Hocaya gidip, sıpa derisi üstüne muskalar mı yazdırmadım; Kabasakal'daki efsuncu Hamiyet'e esmalar mı çek-tirmedim; Tezveren Sultan Hazretlerine adaklar mı adamadım... Dünya yüzünde yapmadığım kaldı mı 'acep?.. «Yarabbim, dedim, şu mazlum oğlanı, şu zebaninin elinden, mübarek geceler hürmetine kurtar da, ondan sonra da, istersen belediye otobüsüne biletçi yap» diyerekten dualar mı etme-

dim. Ettim ama, karı öylesine bir büyü yapmış ki, sekiz düvelin uleması bir araya gelse, çaresini bulamaz.

Hâkim, biraz sinirlendi:

— Hanım sen boşuna konuşuyorsun. Senin imzanla verilen dilekçeye göre, biz duruşma yapamayız... Dâvacı olanın imzalaması lâzım.

— Hâkim Bey oğlum, istidanın altında bizim oğlanın da imzası basılı... Ama, karıdan korktuğu için burada sesini çıkaramıyor. Kanunda yazılı imiş. İki lâfı bir araya getirip söyleyemiyenlere, anaları yardım eder diyesiymiş. O yüzden ben de yanında geldim.

— Peki öyleyse, sen şöyle otur da dâvacı olan oğlun anlatsın. Derdi ne ise o söylesin.

— Oğlum anlatamaz vallahi... Şu karı onun yanında iken oğlanın da dili tutuluyor.

— Canım, sen hele otur bakalım yerine... Oğluna soralım biraz...

— Ama oğlumun lâfiyle karar vermeyin kuzum... Asıl anlatılacak şeyleri ben anlatacağım.

— Peki, icap ederse size de sorarız. Sen kalk bakalım delikanlı... Adın ne senin?.

Mahcup delikanlı, ezile büzüle ayağa kalktı:

— Abdürrahim...

— Babanın adı ne?...

— Babamın adı mı?.. Babamın adı şey... Neydi be anne?.

Vasfiye Hanım, hışım gibi parladı:.

— Körolası, insan babasının adını uhutur muymuş?.

— Babamın adı şey Hâkim Bey. Ziya...

— Kaç yaşındasın sen?

— Otuz altı, hâkim bey.

— Ne iş yaparsın?

— Dokumacıyım...

— Karından ne şikâyetin var? Ondan boşanmak istiyor musun?

Oğlan, alık alık etrafına bakındı, Vasfiye Hanım, tekrar parladı:

— Boşanmak istiyorum desene...

— Boşanmak istiyorum Hâkim Bey...

— Hanım, sen lâfa karışma... Kime soruyorsam o cevap versin. Söyle bakalım Abdürrahim Efendi, Karından ne şikâyetin var?

— Karımdan mı? Karımdan bir çok şikâyetim var... Sabahları mangalı bana yaktırıyor. Yatağına sütlü kahve istiyor. Bulaşıkları ben yıkıyorum. Çamaşıra ben giriyorum. Kömür almıya ben gidiyorum. Çocuğun bezlerini ben yıkıyorum. Akşam olunca da dayağı ben yiyorum.

— Peki oğlum, nasıl dövüyor seni?...

— Efendim, şey yapıyor. Bazan hamur tahtasının oklavasıyla kafama vuruyor, bazan da sobanın küreğiyle dövüyor. Bir sefer de enginarın sapından tutup topuzuyla dövdü. Sabiha teyzeler bile duymuşlar... Hep bana acıdılar.

Kanapenin öteki ucunda oturan, tombulca, başörtülü, mantosunun yakası kürklü bir taze öfkeyle yerinden fırladı:

— Kahrolayım yalan söylüyor. Dövsem bari. Bu herifi böyle uslu akıllı görüp de, her daim böyledim zannetmeyin. Bu ne yılandır bu...

Vasfiye Hanım, burnundan solumıya başlamıştı:

— A gerdanı somyalı karı!. Yalanmıymış?. Daha benim de söyleyeceklerim var. Benim torbamda neler var bir bil-sen...

— Sen sus kocakarı!..

— Kocakarı senin gibi olur, kazandibi!. Hele biraz dişini sık... Ben şu mahkemeden boş kararını bir alayım da, ondan sonra beni gör. Hasedinden sana, günde beş solucan düşürtmezsem bana da, Sormagir kraliçesi Çatalzülûf Vasfiye demesinler... Seni ibâdullah karı seni!...

— Hanım, sus bakalım hanım sıran gelince konuşursun.

— Hâkim Bey, şu eti gevşege, bir çift lâkırdı söyle-yiverin kuzum.

— Ben sana söylüyorum. Dır dır edersen dışarı atarım seni...

— Peki Hâkim Bey...

— Abdürrahim Efendi, oğlum. Sen cevap ver. Karın sana, başka ne gibi eziyetler yapıyor?..

— Bir çok eziyet yapıyor Hâkim Bey...

— Anlat işte...

— Hişt Abdürrahim! Geçen gece her yanını çimdiklediğini de anlatsana avanak!...

— Ya Hâkim Bey! Hem çimdikliyor, hem de gıdıklıyor. Ben gece uyurken, o kalkıp cigara yakıyor. Bir yandan dumanını genzime üflüyor, bir yandan da koltuk altlarımı gıdıklıyor.

— Niye yapıyor bunu acep?

— Öleyim diye yapıyor Hâkim Bey...

— Yani seni öldürmek mi istiyor?

— Evet...

— Kalk bakalım hanım, sen kalk ayağa... Bak kocana neler yapıyormuşsun...

— Vallahi, kör olayım yalan... Bu herifte vıyır vıyır bit var. Geçen sene üç aylarda bir sefer yıkanmış. Bir daha da vücudu su yüzü görmemiş. Geçende bize bir misafir gelmişti. Bu herif misafirin yanında koltuğundan bir bit çıkardı. Mangala atıp patlattı. Tanıdıklarımın yanında beni de küçük düşürüp şerefimi kirletti. Böyle adamla yaşanır mı?

Vasfiye Hanım yerinden fırladı:

— A maymunun karakaşlısı! Benim oğlumda bit mit bulunmaz. O bitin esbabı sende... Sultanahmet fırınının hamurkâriyle düşüp kalkan sen misin, yoksa Abdürrahim mi?

— Hiç bile değil... Niye iftira ediyorsun?

— Ayol iftira olur muymuş? Senin göynün kocanda olsa, benim evlâtcığım karısını geyik sütüyle besler. Lâkin bir kadının akli fikri parkta olunca, o kadından hayır gelmez. Abdürrahim sokağa çıkınca, sen de hemen türküye başlıyorsun. Bir şey öğrenmiş, kafesin arkasından hep onu söyler...

*Akmıyor çeşme siyah feryade
Yetiş ey Hamza yetiş imdade...*

Diyerekten sözüm ona bir şarkı... Ama ben gözü perdeli kaynanalardan değilim. Bir tahkikat yaptım. Meğer o, Hamza dediği, fırındaki hamurkârmış. Hımmmm!... Sen baksana bana... Benim gözümün siyahında üç elif vardır, Minnoş!...

— Hanım sen lâkırdıdan anlamaz mısın? Otur yerine diyorum sana... Dâvacı sen değilsin bir kere...

— Peki Hâkim Bey. Bu karı damarımın üstüne basıyor da, ondan kendimi tutamıyorum...

— Otur bakalım... Senin sıran gelince konuşursun... Karı koca arasındaki geçimsizlik hakkında göstereceğiniz şahitler var mı? Abdürrahim Efendi, sana soruyorum.

— Var Hâkim Bey...

— Adlarını söyle...

— Bizim mahallede sütçü Yaşarın annesi... Onun kaynatası Lûtfü Ağabey... Sonracığıma...

Vasfiye Hanım yine dayanamadı:

— Nebahatın anasını da söylesene...

— Nebahat Hanımın annesi de var...

— Peki kâfi bu kadar, gelecek celseye bunları çağırırız. Duruşmanızı Mayısın 9 una, saat on buçuğa bırakıyorum.

— Hâkim Bey oğlum, benim lâflarımı hiç dinlemiycek misiniz?

— O gün dinleriz, hanım!.

— Ayol o güne kadar çatlarım ben...

— Çatlamadan, o günü bekle... Başka çaresi yok.

— Peki Hâkim Bey... Saat on buçukta mı dediniz? Ben de o güne hazırlanırım. Zaten haftaya dişlerim de takılacak. Ben o dişlerle bir konuşayım da, bak bu mayasıl merhemi görsün... Haydi Allahasımarladık Hâkim Bey evlâdım... Al-luha emanet ol...

(17.4.1955)

YILLIK KONGRE

«İstanbul İşkembeciler ve Piyazcılar Derneği» o gün yıllık kongresini yapıyordu. Yeni idare heyeti seçimi çok hararetle geçmişti. Başkanlığa getirilen Hidayet Kelleci, kendisini bu makama seçtikleri için, üyelere ayrı ayrı minnettar olduğunu belirterek, gündemin dilekler faslına geçildiğini söyledi.

— Sayın arkadaşlarım!.. Üyelerimizin bir çok dertleri olduğu malûm bir keyfiyettir. Dilekleri bildirmek için 37 arkadaşımız söz almıştır. Bunların hepsini birer birer tesbit ederek yeni idare heyetine sunmak, mümkün olanların yerine getirilmesini istemek vazifemiz ve hakkımızdır. İlk sözü cemiyetimizin kurucularından olan ve 34 yıldır şehrimizde işkembeci dükkânı işleten Fahri Sarıkayaya veriyorum. Buyurun Fahri bey, konuşun...

Kalabalığın arasından 50 - 55 yaşlarında, saçları ağarmış, uzun boylu, hafifçe kamburlaşmış bir adam ilerliyerek kürsüye çıktı. Kongreyi selâmladıktan sonra elini ağzına götürüp sesini ayar etti:

— Pek sayın arkadaşlarım. Biz bu cemiyeti Hakkı ile Fazlı, bir de Rüstem ile hep beraber, dördümüz kurmuştuk. Cemiyetin tüzüğü gayet iyidir. Yalnız idare heyeti geçen sene vazifesini yapamadığından, üyelerimizin çok canını sıkmış durumdadır. Piyazcı ve işkembecilerin, memleketin en kıymetli esnafı olduğunu düşünürsek, bunların katlandığı eziyet ve bilhassa dükkânlardaki koku pek takdir edilecek gibi fazladır. Arkadaşlar, herkesin hayat pahalılığı ve sair gibi zorluklara karşı mücadele ederken işkembeci ve piyazcı kardeşlerimizin, ahalinin iktisadî durumuna karşı fay-

daları saymakla bitmiyecek kadar ehemmiyetlidir. Muhterem arkadaşlar!...

Bugün memleketimizde pahalılığa katışı kahramanca mücadele eden ve halkı ucuza doyuran işkembeciler resmî makamlardan maalesef tam bir alâka görmemektedirler. Misalini de arzedeyim. Bugün İstanbulda yevmiye 3000 ile 3500 arasında koyun ve sığır kesilmektedir. Bu hayvanlardan çıkan işkembeler, maalesef biz işkembeci esnafına verilmeyip haksız bir şekilde dağıtılmaktadır. Bu işkembelerin 500 parçası, sucuk imalâtçılarına veriliyor. 350 parçası, kıyma yerine kullanılmak üzere börekçilere dağıtılıyor. 600 parçası da, tavuk göğsüne katmaları için muhallebicilere veriliyor. Biz bu durumu sayın valimiz Fahrettin Kerim Gökay'a arzettik. Memlekette demokrasi olduğu için işkembecilere hususî muamele yapamıyacağını bildirdi.

Sonra biz biraz daha ısrar ettik. Vali bey öfkелendi. Bizim beyinli baş sattığımızdan şikâyet etti. Beyinli baş iyi olur ise de vali bunu kabul etmiyor. Başların hem beyinsiz, hem de dilsiz olmasını şart koşuyor.

Haydi beyinsiz başı kabul edelim. Fakat dillerini kesmek katiyen doğru değildir arkadaşlar...

Sayın arkadaşlar... Hepimiz eski günleri hatırlarız. Eski hükûmetlerden çok çektik. Bu yüzden tuttuk, Avrupadan bir demokrasi getirdik. Ama bu demokrasiyi börekçilerle muhallebiciler için getirmedi. Demokrasi demek, işkembecinin hakkını işkembeciye vermek demektir. Belediye yaptığımız müracaatlar var ise de Belediye bunları dinlemeyip, yalnız bizim dükkânlarımızı kontrol etmekten başka bir iş yapmadığı esefle görülmektedir.

Geçenlerde Belediyenin iki murakıbbı benim dükkâna gelerek işkembe kazanını kontrol yapmışlardır. Kontrolde murakıplerden biri eline kepçeyi alarak kazanın dibini kazımış ve kepçenin içinde toplanan yeşil yosuna benzer bir tortuyu bana göstererek:

«Bu nedir?» diye sormuştur.

Arkadaşlar bilirsiniz ki işkembe kazanlarının dibinde

böyle yeşil bir tortu daima mevcuttur. Bunun üzerine belediye'nin murakipleri, ceza keserek gitmişlerdir. Biz işkembeci esnafı bu durumu ve haksızlığı önlemek için bir çare düşündük. Bundan sonra işkembe kazanları ağzına kadar kaynar su ile dolu olduktan başka, kepçelerin sapı da gayet kısa olacaktır. Bu sayede belediye'nin adamları kazanın dibine kadar yetişemeyeceklerdir. Doğru değil mi arkadaşlar?.

Bu sırada kongre salonunda bir alkış koptu. Sıralardan ayağa kalkanlar Fahri Sarıkayaya «Bravo» diye bağırıyordu. Hatip, bardaktan bir yudum su aldıktan sonra devam etti:

— Muhterem arkadaşlarım... İşkembecilerin, kanunlarla çerçevelenmiş olan sarıh haklarını korumak maksadiyle, sayın hükûmetimize bir heyet yollamak istiyoruz. Bu heyet, Demokrat Partiye bağlılığımızı arzedecek ve sonra da işkembe tahsislerini hükûmetin kontrol altına almasını ve ceza kanununa bir madde konmasını söyleyecek. İşkembecilerin hakkını alanlara ve böreğin içine işkembe koyanlara 15 seneden 20 seneye kadar ağır hapis cezası verilmek üzere madde konmasını istiyecek. Sözlerim, bundan ibarettir. Hepinizi saygı ile selâmlarım kardeşlerim...

Fahri Sarıkaya alkışlar arasında kürsüden indi. Kongre başkanı:

— Arkadaşlar, dedi, şimdi söz, piyazcı esnafından, arkadaşımız İlyas Topgülle'ye aittir. Buyurun İlyas Bey!..

İlyas Topgülle ağır ağır ilerliyerek kürsüye çıktı. Belini iki büklüm kıvrarak kongreyi selâmladı:

— Sayın arkadaşlar!...

Ben bu memleketin en kıymetli piyazcılarından biri olmakla sizi selâmlarım. Piyazın, iktisadî hayatımızdaki çok mühim oluşunu hiç kimse inkâr edemez. En ucuz olarak karnı doyurmak için cüz'î bir masrafla vatandaşın karnını doyurduğumuzu herkes bilmektedir. Bundan iftihar etmeliyiz arkadaşlar. Fakat bizim, memlekete yaptığımız hizmet çok şükür büyüklerimiz tarafından da kabul ediliyor.

Sayın partîcilerimiz bile piyazı ve piyazcılığı o kadar be-

nınsemiştir ki, onların bir gün bile piyazdan vâzgeçtiği görülmemiştir efendim.

Demokrat piyazcılardan Tevfik Nimetoğlu, arka sıradan bağırırdı:

— Ne demek istiyorsun arkadaş?... Kongreye siyaset karıştırma...

— Arkadaşlar bir dakika müsaade edin. Piyaz bizim gıdamız olmuştur efendim. Memleketteki piyazcıların günden güne arttığını görmekle sevinirken...

— Sus be herif!... İndirin şunu aşağıya... Hakaret ediyor.

— Vurun...

— Halk Partili, Halk Partili!...

— Sus ulan. Aşağı in. Defol...

— Erkeksen dışarı çık... Piyazı gösteririz sana...

— Sayın arkadaşlarım... Bir dakika müsaade ederseniz bir çift lâfım var...

— İn aşağı, alçak... Beşinci kol...

— Yahu bir dakika müsaade edin be...

Kongre, bir anda karıştıverdi. Başkan mütemadiyen çınarak çalıyor, delegeler birbirleriyle itişip kakışıyorlardı. Yan kapılardaki polis memurları da, kavgacıları ayırmaya çalışıyorlardı.

(30.1.1955)

İ K İ C İ D E ' L İ

Ağır ağır merdivenleri çıkıp, 4 numaralı dairenin ziline bastı. Kapıyı Elif açtı:

— Buyur, gardaşım.

Seher, elinin tersiyle burnunu silerek cevap verdi:

— Buyuramam. İşimin ziyadeliğini ağnatamam. Düdüklüyü atışa goydum. Yanıvirir. Kimyonun var mı? Bi dutumluk virivir. Et gıymasına goycem.

— Hele gir az bi şey... Kimse yok burda.

— Vallaha giremem. Gaynana aşşâda...

Elif, Seheri entarisinden tutup içeri çekti:

— Gaynananı şeytan öpsün. Seninkisi de hizmetçilik değil, köpeklik. Yemeğini sen bişirin. Bulaşığını sen yıkan. Züpürgeyi sen züpürün. Gasaba sen giden... Öl be!... Sana böylesi minasip değil. Başga bir yere gir.

— Ne disen doğru. Vallaha ölüyom. Emme velâkin, buranın bi eyiliği var, başga yerde bulunmaz.

— Neymiş eyiliği?

— Eyiliği dersen, gasabın çırağı Mıstafa var. Benimkişi... Bura ona yakın. Bir günde iki sefer görmeyincek edemiyom. Bi golları var zehir, görüncek geberin, gazete resmi gibi... Hele bi de insanı dutup da sarmalamıyo mu, öl gari... Geçen, beni portumanın daşlığında gıstırdı; bi gavrada, bi ezdi, gemiklerimi bi çıkırdattı, ölüyom zânettim. İnsanı öperkene geyirttiriyo. Temsil ısıtma dutmuşa dönderiyo be!... Allahıma şükür, aslan parçası... Ben ne demiye gaynanananın vızırtısını çekiyom? Esbâbı âşikâre...

— Herifinen kaçıvir.

— Gaçamam. Mütteiumum bizim beyin bacanağı olur. Mustafamı kız kaçirttı deyi mapuslarda sürüyemem ben.

— Eşsek, bi kerem sen kız değelsin. İkincisi kızlan erkek bi olup kaçıncek, evlenmek fikriynen ganunda hiç bi ceza yazmıyo.

— Ne biliyon? Belki yazıyo?

— Ben bizim hanımdan duydum be!... Hanım bilem tohturunan düşüp galkıyo. Bey de ağnıyo... Ağnıyo emme ses edemiyo. Çünküm, tohtur esas bizim hanımın mâylene tohturu. Kürtajını, mürtajını temelli o yapar. Bey dirsenehtiyar. Besbelli posası çıkmış. Hanımı biteviye golluyo. Hanım bana dldi ki, cürümeşfut yapamayınca, bi şey yapamaz didi. Fazla sıkıştırınca kaçırız didi. Evlenmek fikriynen cezası yok dldi. Bizim bey Angaraya gidince tohtur da bizim portumana yerleşıyo... Emme o gelmeden önce, bizim hanımı bi gör. Ağdası bi sahat dutar. Bı sahat da hamamı dutar. Gokuları sürünmesi, zuratını boyaması, gozlerne yağ çekmesi de bi sahat dutar. Beni çağırır, Avrupanın gokusunu pamukunan her yanına sürdütür. İki buçuğu virip bi de Allahına yemin ittirir. Neme lâzım benim, yabancının tohturu... Ben hanımı severim. Körpe garı ihtiyarınan yaşıya mı bilir? Helbette eyi yapıyo. Bögün gine besbelli tohtur gelecek. Zabahtan hanım berbere giderkene tembihledi. Ağşama meyenez yapcem, zalata yapcem, balık fûme yapcem, soraçağıma sosis alanglez yapcem, pañçetta alcem. Turta yapcem. Mortodelle alcem, travyata yapcem, viyner kotlet yapcem... Bende iş mi arıyon sen?...

— Doğru diyon gardaşım, Kimyonu vir, gaynana bekler. Lâf gonuşmuya doyum olmuyo emme işden müsade galmıyo... Beri bak. Sana bi şey danışcem. Bizim hanım esgi gorsasını bana virdi. Gorsanın yayları azcık gevşemiş emme gene de eyi. Gaynana gordü. Ne deyi ona virmemiş de bana virmiş deyi, deli oldu. Ben gülümü bilem oynatmadım. Şincik beri ba... Ben gorsayı dakınca, aşşadan biri basdıriyo gibi oluyo. Yolda giderkene belimi gıvırı gıvırırveriyom.

Ümmeti Muhammed bana bakıyo. Biliyon mu, bi ayıb oluyo, sorma... Gorsayı satcem, alın mı?

— Nitcem ben senin gorsanı? Bende bir dene Fransız gorsası var, görsen bayılın. Adamın belini ilimon gibi bü-züyo. «Allahvirdi» portumanın gapıcısı İbrahim bilem, iki se-fer «Maşallah» didi. Bu gorsayı, hanımın esgi zamkinozu gumrük mifetlişi Sülman bey getirmiş. Yaylı naylon guma-şından

— Eh sen almasan da ben satcem. Bi bilen varsa ak-lında dursun. Bana haber it.

— Olur... Ağşam sizde gine peker mi oynadılar?

— Oynadılar ya, gardaş... Bey gine parayı kazandı. Haftanın bi gecesinde bize, Naşit bey diyerekten bi herif da-dandı. Hanım bi yanına geçiyo, bey bi yanına geçiyo, Sü-heyla hanım da bi yanına geçiyo, misafiri serseme dönderi-yorlar. Misafir esas çok zenginmiş. Portumanlar için gizli çimentu satıyomuş. Parasını saymıya üç adam gullanırmış. Ben bilmiyor da, duyduğumu diyom. Pekere başladılar mı he-rif bi pas diyo, bizim hanım da bi pos diyo. Paralar bize geliviriyo. Böyük parayınan oynıyolar. Onların bi pos di-mesine benim bi senelik hizmetçiliğim yetmez be!... Emme bu işin içinde başka iş de varmış. Peker'i hepsi iki eliyen oynuyo. Ağşam bi merakıma gitti. Gendi kendime didim ki, «len didim, bu herifin elinin bi teki nirde acap?» didim. Fiski'yi getirip de masanın çarşafını elimilen düzetiylim dirken, bi de Allahıma ne goriyim? Çimentocunun eli bizim hanımın baldırını cırmıhlamıyo mu? Vap Rappim didim. Elâlemin misafiri, beyin masasında hanımı ne demeyi gıstı-rıyo? Hanımın zuratına bakdım. Hanım gülüyo be!... «Ma-şallah hanıma» didim. «Tiyatora garısı gibi garı» didim. Di-dim emme içimden didim. Herif, bütünüylen bozuğuyulan bi kilo para gaybetti. Misafir gidincek hanıma usulcana didim ki, «hanımcığım! didim. Naşit beyin bi tek elini ben beyene-medim» didim. Hanım da, «Öteki elini beyendin mi?» didi. Öteki elinin bi gusuru yok. O eliyen para sayıyo» didim. Hanım da «hah işte!» didi. «Para saydığı elinin hatırıasına, be-

rki eline de ses itmiyom» didi. «Hanımcığım!» didim. Bey biliyo mu bunu?» didim. «Bey garışmaz öyle şeye... Beyin işi ovden dışarı» didi. Gardaşım, ben bunları hiç ağnamıyom. Hanı ben de gasabımdan cayamam emme, başka herife de gendimi cırmıhlatmam. Kimyonu vir, kimyonu. Et gıymasına goycem. Yimeği hazır idip mezuniyetime gitcem. Gasap, ikindileyin Şişli'nin önünde beni bekliyecek. «Beş çayı» nı Mecidiyeköyünde içcez. Kimyonun yok mu vir biraz?

— Gardaş, kaçmanın cezası yok. Bunu aklına yerleşdir. Cürümeşfut olmadıktan kelli gorkma...

Onlar, muhabbetin en tatlı yerindelerken, aşağıki dairenin kapısı açıldı. Çatlak bir koca karı sesi duyuldu:

— Kız, Eliif... Gözün kör olmasın. Düdüklü yandı, düdüklüüü!...

Elif, sesini alçaltarak, usulca mırıldandı:

— Düdüklüyle cehendeme götüsünler seni. Kimyonu vir gardaş, kimyonu...

(16.1.1955)

GALATASARAY — FENER

Mithatpaşa stadının numarasız tribünleri sabahın erken saatlerinden itibaren dolmaya başlamıştı. Bir sepetin içine kaşar peyniri, yalancı dolma, turşu, ekmek, portakal dolduranlar saat 6 da C tribününün turnikelerinde sıra olmuşlardı. Saat 10 dan itibaren kasketleri yana yatık, yakaları yağlı, çapaçul kılıklı karaborsacılar da, normal vazifeleri başında, isbatı vücut etmişlerdi. Bütün stad jandarma ve polis kordonu altına alınmıştı. Turnikelere sokulamıyan, fakat ne olursa olsun bu maçı kaçırmak istemeyen meraklılar bir bilet bulabilmek için sağa sola koşuyorlardı.

— Âbi, kapalı tribün var. Numaralı var. Açık tribün var. Numarasız var...

— Numarasız kapalıyı, son fiyat kaç vereceksin?

— Senin güzel hatırın için 50 ye bırakırım âbicim...

— İnsaf be yahu!... 50 lira olur muymuş?

— Daha aşağı idare etmez. İdare etse maalmemnuniyetle vereyim âbicim...

— Son kaç olacak? Onu söyle...

— Son, 45 kâğıda olur.

— Yavaş söyle, polisler duyacak...

— Duysunlar âbi! Polisten bize zarar gelmez... Onların hepsi de insaniyetli adamlardır.

— Peki otuza oldu mu?

— Tahtakalede yirmi beşe veriyorlar. Oraya git...

Stadın etrafı öğleye doğru mahşerî bir hal almıştı. Simitçiler, börekçiler, fındık, fıstık, leblebi, elma, portakal, siğara, kibrit, rakı, votka, konyak satanlar kalabalığın arasında dolaşıyorlardı.

Tribünler öğleden önce tamamen dolmuştu. Kadınli erkekli bir grup kafa kafaya vererek yemeğe oturmuş, ötede üç delikanlı bir cimdallı partisi kızıştırmıştı. Ön taraflarda da, kiloluk bir rakı şişesi, ağızdan ağıza dolaşıyordu.

Saat ikiye doğru tribünlerde kocaman bayraklar sallanmaya başladı. Galatasaraylılar, sarı kırmızı flâmaları sallıyorlar, kaynana zırlıklarını öttürüyorlardı. Fenerliler tribünün öteki ucunda toplanmışlar, büyük sütunları sarı lâcivert kordelâlarla süslemişler, âvaz âvaz haykırarak tepiniyorlar, davul zurna çalıyorlardı. Maç saati yaklaştıkça, heyecan da artıyordu.

Numaralı tribünde astragan mantolu iki genç kadın, şiddetli bir münakaşaya tutuşmuştu.

— İmkânı yok kardeşim, imkânı yok. Fener defansı bugün çok kuvvetli...

— Fener defansı kuvvetli de Galatasaray forveti Zero mu?

— Zero demedim ama, bir şey yapamaz.

— Ah kardeşim, vallahi öyle yanıyorsun ki... Bugün size muhakkak 3 gol atacağız.

— Kat'iyyen Şeri... Bizimkiler bugün tam formlarında... hem de çocuklarda ne kuraj var bir görsen...

Açık tribünde de koyu klüpcü iki delikanlı birbirine girmişti:

— Ulan dangalaklık etme işte... Bugün size yalnız Lefter'den altı tane var.

— O senin dediğin terbiyeli kerevizdir. Perşembe pazarında cılk yumurta ile yapılır. Galatasaray maçından bahsediyorsan, top meşininin kaç dilim olduğunu öğren de gel!..

— Sus ulan, sade suya kabak zade!... Top'un T sinden çıkız etmezsin, lûgat paralıyorsun burada... Fener bu maça Kelâmıkadim üstüne el basıp da çıkacak... Biliyor musun sen?

— Peki, Galatasaray neye basıp da çıkacak? Karpuz kabuğuna mı basacak? Hıyar ağalığının bir lüzumu var mı?..

— Arkadaşım, lâfını bil de konuş. Bana hıyar ağa diye-

cek adamın, ilk evvelâ nüfustan kaydını sildirmesi lâzım. Takarım parmaklarımı, alırım barsaklarımı!...

— O barsağın alınmış kukureççi Tefiktedir.

— Bas git ulan şurdan...

— Hişşşt, elinle esvabıma dokunma... Vallahi ciğerini söküp şişiririm de, üstünde Hicazkâr çalarım. Avel!...

— Avel dediğin kaşı gözü aynı senin gibi olur. Rabbe-na hakkı için seni yemezsem, bana da Fenerbahçeli «Bismil-lâhsız Tefik» demesinler. Gel ulan bakayım buraya...

Derken kapıştılar. Onların münakaşasını seyredenler arasında da bir kaynaşma oldu. Kavgaya büyüme istidadı gösteriyordu. Etraftan bağırışanlar da vardı:

— Vuuur be!... Vuuur... Ye onu, namussuzum. Parçala...

— Allah beee! Anam avradım olsun böylesini yaşatmamalı... Haaayt aslan Fenerliler be... Vur...

— Polis yok mu, polis?... Ulan adam öldürüyorlar be!... Tribünlerin basamaklarını sekerek tırmanan bir polisle, polis görevli bir jandarma kavgacılara doğru koştu.

Artık maç saati gelmişti. Stadın oparlöründe, Luna Rossa çalınırken Galatasaray takımı koşarak sahaya çıktı:

— Yaşasınımızın aslan Galatasaray! Var ol, nur ol... Aslanlar be...

Şak şak şak şak...

Tribünler âdeta havaya kalkmıştı. Sarı kırmızı bayraklar her tarafta uçuşuyordu. Beş altı bin kişi bir ağızdan haykırmaya başladı:

— Ya ya ya, şa şa şa... Gassay Gassay çok yaşa...

— Şak şak şak şak şak...

Fenerlilerin toplandığı tribünlerden de gene binlerce kişinin ağızından müsterek bir nida yükseldi:

— Yuuuuh! Yuuuuuuh!...

Fenerbahçe takımı henüz sahaya çıkmamıştı. Fener taraftarları davul zurnalarla, sporcuları sahaya çağırıyorlardı. Binlerce kişi bir ağızdan bağırıyordu:

— Leeeeeefer, papucu yarım, çık dışarıma oynyalım.

Nihayet Fenerliler de sahada göründüler. Bu sefer stad, öncekinden çok fazla tezahürata sahne oldu. Tribünler âdeta havaya uçacaktı.

Maç, İngiliz hakemin idaresi altında ve heyecanlı bir hava içinde başladı. Fenerliler Galatasarayı sıkıştırdıkça kıyametler kopuyordu.

Bölge müdüründen bir davetiye uydurmuş olan hırpani kılıklı bir delikanlı, L tribününde elini ileriye doğru uzatmış, kendi kendine âvaz âvaz haykırıyordu:

— Haydi be Burhan... Ver... Feriduna ver... Hah tamam... Feridun Hüsameddine ver... Gözünü seveyim Leftere yolla... Kafa... Kafa birader kafa... Hah!. Haydi, haydi Niyazi tekrar Feriduna... Feridun be... Aşağıdan yolla... Ah be... Kaptırma be çocuk, kaptırma be!... Hah tamam. Haydi Niyazi! Ulan Leftere yolla be... Ayağını öpeyim Lefter... Giriyor, giriyor. Kımıldan biraz... Giriyor. Haydi ulan şüt... Şüt be... Aaaaaaahhh!.....

Bu kadar heyecanın sonu Aaaah olduğuna göre, top avta gitmişti.

Oyun kızıştıkça kızışıyordu. Bir aralık Rober, Burhana şiddetle çarptı. Seyircilerde bir öfke:

— Ooooooha...

— Hakeme gözlük. Hakem efendiii!...

— Hakeme lâf söylemeyin ulan. Eenebidir.

Birinci devre golsüz berabere bitti. Kapalı tribünde hemen çikletçiler meydana çıktı:

— Haniya Cheving Gum, Bubble Gum, Indian Gum... Okaliptüs, Royal...

Oparlörde bir tango başladı. Tuvaletlerin önünde sıra bekleyenler bir kuyruk yapmışlardı.

İkinci devre aynı hararetle başladı. Fakat devrenin ilk dakikalarında Fener'in sıkı bir hücumu tribünleri gene birbirine kattı. Demindenberi yerinde duramıyan, sporculara boyuna kısık sesiyle talimat gönderen L tribünündeki Bölge müdürünün hırpani dâvetlisi, ayağa kalkmış haykırıyordu:

— Haydi ulan Niyazi, Feriduna ver... Gözünü seveyim Feridun Leftere yolla... Hah Lefter... Haydi dayan... Aman... Aman be... Hah gol... Gol... Goooool.

Bir anda stadın içi birbirine girdi. Onbinlerce kişi sanki havaya uçuyordu. Bölge müdürünün L tribünündeki dâvetlisi, sevinçten, yanında oturan yaşlıca bir hanımın boynuna sarılarak yanaklarından şapur şapur öpmeğe başladı. Kadın niye uğradığını şaşırmıştı.

— Hay Allah belânı versin, dedi. Ayol bu terbiyesiz herifin yanına nereden düştüm? Utanmazın yediği naneye bak...

Heyecanlı delikanlı da şaşırdı:

— Yahu affedersin hanım teyze... Galatasaray'a bir tane soktuk da onun için coştum. Kendimi tutamadım.

— Ayol soktunuzsa hemen yanındakini öpmek mi lâzım? Ne terbiyesiz şeysin sen...

— Kusura bakma hanım teyze... İstersen anama söğ. Bir gol attık ya, sen ona bak...

— Hadi hadi maymun...

Kadın kalkıp çantasını aldı, mantosunu eliyle süpürdü: Bitişikteki onları yatıştırmaya çalıştılar:

— Hanmefendi! Yerinizden kalkarsanız, otururlar...

— Oğlum, ne yapayım... Galatasaray'a bir gol daha oluverirse bu herif gene bana saldıracak... Ne zoruma?...

Kadın kapıya doğru yürüdü. Arkasından coşkunu genç söyleniyordu:

— Boynu gravatlı biri sarılıyorsa, senin de canına minnetti ama, haydi neyse...

Ama tribünde öpüşenlerin haddi, hesabı yoktu. Maç tekrar başladı. Tekrar bağırıyorlar. Tekrar alkışlıyorlar. Galatasaray bir gol daha yedi. Sonra da oyun bitti. Nihayet sokaklarda tabutlar taşındı. Galatasaray kulübü taşlandı. Polis, İtfaiye, Vali, Adliye... Hepsi işe karıştı. Tevkifler, küfürler, dayaklar, bıçaklar... Hasılı Galatasaray Fener maçı çok eğlenceli geçti...

MAVRACI NİYAZI

Mavracı Niyazi, büyük çınarın gölgesine küçük hasır iskemlesini koymuş, kaldırımın kenarına da tezgâhını yerleştirmişti. Zaten her gün hep aynı yere gelir, sabah-tan akşama kadar burada müşteri gözlerdi. Babadan kalma bir sehpa vardı. Vapur iskemleleri gibi açıp kapanan bu sehpanın üstüne, dört gözlü kuş kutusunu yerleştirir, hayvancıkların suyunu, yemini verir, sonra da Tahirin kahvesinden demli bir çay getirtir, bunu «kıtlama» usulüyle içerken, gözlerini gelip geçenlerin gözlerine dikerek:

— Şans, kader, kısmet; talih, murat, niyet... diye meslenirdi. İki tane isketesi, bir sakası, bir de kendi tâbi-riyle fülûryası vardı. Kuş kutusunun ön cephesine, yuvaların orta yerine mavi atlas üstüne kırmızı simle «Maşaallah» yazdırmış, kutunun köşelerini, pırıl pırıl parlıyan pirinç kaplama ile süslemiş, niyet kâğıtlarının bulunduğu öteki kutuyu çepeçevre, iri mavi boncukla donatmıştı. Zenaatının değerini kahvede şuna buna anlatırken:

— Kuşçuluk deyip de geçmeyin ha-, diye söze başlardı. Bir insanın yüreğindeki Cenab-ı Mevlâ bu kuşlara malûm etmiştir. Neden dersen, bu hayvanların her birinin yüreği temizdir de ondan. Dalavere bilmezler. Hileye akıl erdiremezler. Yalan söylemezler. İtikadı olanlara mâveradan haber verirler...

Niyazının bu terkerlemesi herkesin hoşuna gittiği için, ona «Mâveracı Niyazi» adını takmışlardı. Sonra sonra bu lâkab, «Mavracı Niyazi» diye yayıldı. Ahbaplarından biri, uzaktan onu selâmlamak için:

— Hasbiden gel, Mavracı!... diye seslendimi idi, Niyazinin keyfinden ağızı kulaklarına varırdı.

İşte o gün yine koca çınarın gölgesine oturmuş, bir avucunda tuttuğu kuş yemini öteki avucuna aktarıyor, bir yandan da iki avucunun ara yerine doğru ince ince üflüyor, böylece yemin içindeki toz toprağı ayıklıyordu:

— Şans, kader, kısmet; talih, murat, niyet...

Gözü, bakırcı Tayyarın dükkânından dağru gelen iki kadına takıldı. İkisinin de ürkek bir hali vardı. Ağacın dibinde durdular. Adamakıllı ihtiyar olanı, Niyaziye doğru dönerek:

— Oğlum, dedi. Niyet çektirmek istiyoruz... Kaça çek-tiriyorsun?...

— 10 kuruş valde...

— Doğru çıkıyor mu bari?...

— Vallaha ne desem yalan valde... Eskiden Papucu büyüğe giderlerdi. Şimdi Mavracı Niyaziye geliyorlar. Benim kuşlar, başka şeye benzemez. Zaten hürriyetin ne olduğunu unutmuşlar. Cenab-ı Hak da onların yüreğini tertemiz etmiş. Bu baştaki isketenin çektiği niyeti, kimseler çekemez. Evde kalmış kızlardan 7 tanesine onbeş günde koca buldu.

Kadınlardan ihtiyar olanının, birdenbire gözleri parladı:

— Evlâdım, şöyle biraz yakıncana gel, dedi. Hayırdır inşaallah, dün akşam bir rüya gördüm. Ayıptır söylemesi gelin oluyormuşum. Rüya bu, her şey olur. Ama zihnimi sabaha kadar bir düşüncedir kurcalayıp duruyor. Gelinlik artık bizden geçti. Geçti ama, efendimin mefatından sonra da, doğru dürüst bir gün göremedim. Bizim karşımızdaki sırada, Pakize hanımların komşusu bir Rüştü efendi var. Çok doğru bir adam. Müslümanlığına da son derece müslüman... Eskiden telgrafhanede memurmuş. Sonradan te-kaütlüğü gelmiş. İkramiyecliğini almış. Şimdi evde oturuyor. Onun da haremi mefat edeli iki buçuk sene oluyor. Ben ne söylersem yalan ...Ama Zehranın anası Binnaz'ın lâfına bakacak olursan, herif bize vurgunmuş. Bu lâfı doğru mu

«Byledi, yoksa benden iki buçuk lira almak için mi
«Byledi, orasını pek bilemiyorum. Binnaz'a kalsa iki bu-
çuk daha versem, her bir işi yoluna koyacak... Ben pek
inanamıyorum. Velâkin dün akşam o karma karışık rüya-
da kendimi gelin olmuş görünce, kadıncağıza ister istemez
inandım. Çünkü bazı şeyleri Cenab-ı Hak rüya ile kuluna
malûm edermiş. Onun için yüreğimde şüphe olaraktan ya-
şayacağıma, gidip taliimi kuşlara danışayım dedim. Alla-
hın bildiğini kuldan ne saklıyayım?

— Çok iyi ettin valde... Senin ismin ne?...

— Benim ismim Safiye...

— Bak Safiye valde!... İnsanda itikad olduktan sonra
her bir şeyi Allah verir. Sen madem Müslüman kadınsın.
Allah da senin gönlüne göre verir. Ver iki çeyrek de, hele
niyetine bir bakalım...

— Al bakalım evlâdım...

Şu baştakine çektiriver... Hah işte ona...

— Haydi bakalım benim Zümbülüm... Safiye teyzenin
muradını âyan et, sonu ne olacaksa onu da beyan et...

— Hah evlâdım, ne güzel de söyledin. Bak yeşil niyeti
çekti... Hani yeşil murattır derler ya... Oku bakalım ne
yazıyor?

— Okuyayım valde... Bak namussuzum, nasıl da doğru
çıkıyor be... Valde, diyor ki:

*Sevdana sevda ekle
Dişini sıkıp bekle
Seni gelin edecek,
Davulla dümbeleklerle...*

Gördün mü, muradın nasıl çıkıyor...

— Hay Allah senden râzı olsun evlâtçığım. Vallahi şaş-
tım da kaldım... Ben davul dümbelekten vaz geçtim, imam
nikâhına bile râzıyım. Konu komşu aramızda toplanır, bir
Aşure pişiriveririz, olur biter. Düğün dernek nemize?

— Olsun... Demek adamcağızın göynünden öyle kopmuş.

— Vallahi istemez. Gözümde düğün varsa gözüm çık-

sın. Yalnız evlâdım, biraz bekliyeceksin diyor, değil mi?...

— Eh tabii, hemen yarın olacak değil a... Dişini sıkacaksın diyor.

— Peki ama, ne kadar sonra olacağına dair bir şey yazmıyor mu?...

— Bak valde, istersen bir tane daha çektirelim. On kuş daha vereceksin ama, hiç olmazsa yüreğindeki şüphe dağılacak...

— İyi ya, helâl olsun... On değil, yirmi bile veririm. Tek, niyetim doğru çıksın.

— Haydi bakalım, bu sefer Zencefil çeksin. Haydi benim nonoş kızım. Teyzenin muradını benim elime veriver...

— Evlâdım, bu sefer penbe çekti. Ne yazıyor, oku bakalım...

— Okuyayım valde... Bak diyor ki:

*İhmalciliği bırak
Lâflarıma iyi bak
Ona kavuşmak için
Arasıra sütyen tak.*

— Aa, üzerime iyilik sağlık... Ayol bizim sütyenlik zamanımız çoktan gelip geçti. Bu yaştan sonra da minnoşluğa başlayacak değiliz a...

— Canım valde, bunda kızacak bir şey yok ki... Bizim kuş, işin o tarafını bilemez. Demek ki senin beyin, ailesini az bir şey değerli toplu görmek istiyor. Atla deve değil ya... Şuradan iki liraya bir şey uyduruver. Âdet yerini bulsun...

— Ayol sütyenlik vaktimiz geçmiş diyorum sana... Ama madem bizim beyin de aklından öyle geçiyormuş. Artık derme çatma bir şey uyduruveririm. Bak efendi oğlum, ikinci kuşun çektiği niyet pek rabitalı çıkmadı. İyisi mi on kuş daha vereyim de yine o birinci kuşa son bir sefer çektirelim. Bakalım ne diyecek?

— Peki valde... Ver iki çeyreği... Haydi oğlum Zümbülüm!... Safiye teyzenin muradını âyan et, neticesi ne ola-

enaksa orasını da tafsilâtiyle beyan et... Bak valde bu sefer sarı niyetlerden çekti.

— Oku bakalım ne diyor?...

— Vallahi bu seferki daha kıyak çıktı. Senin beyin olacak adam galiba biraz ağzının tadını bilen takımından...

— Nereden anladın ayol?...

— Baksana, niyet kâğıdında ne yazıyor...

— Ne yazıyor?...

— Okuyayım da dinle. Diyor ki:

Kadınların dulları

Durdurur akılları

Ağda ile yoluver

Çenendeki kılları.

— Aa, vallahi bir yaşıma daha gırdım. Ayol benim çenemden herife ne-...

Demek ki senin bey çenesinde tüy bitmiş hatunlardan hoşlanmıyor. Anlaşılan bu... Sen de mâdem evlenmiye niyet ettin, biraz ağda yapıp işin icabına bakıver.

— Evlâdım ben çay içmiye şeker bulamıyorum. Ağda yapımıya nereden şeker bulayım?

— Valde... Sen de çocuk gibi lâf ediyorsun. İnsanın randeti konuşulurken çay içmesen ne olur sanki?...

— Vallahi doğru söyledin evlâdım... Nafakamızdan geçip suratımızı hale yola sokacağız. Başka hiç çâresi yok. Haydi Allahımsmarladık evlâdım... Yürü kardeşim. Zekiye hanım huu... Yürüsene...

— Güle güle valde... Allah sonunu hayırlı etsin.

Safiye hanımla Zekiye, Mahmutpaşaya doğru yürüdüler. İhtiyarı bir düşüncedir almıştı. Zekiye olup bitenleri merakla dinlemişti.

— Şimdi nereye gidiyoruz hemşire? diye sordu.

Safiye hanımın, eli ayağı titriyordu. Dalgın dalgın cevap verdi:

— Kardeşciğim, oldu olacak, şuradan gidip de, ucuz tarafından bir sütyen bakıverelim... (10.7.1955)

DÖKTÜR YAVRUM HEY!...

Nimet hanım, gece sabaha kadar mutfaktan dışarı çıkmamış; patlıcanlı kebabiyle, yahnisiyle, mücveriyle, biber, dolmasıyla, aşûresiyle oğlunun sevdiği ne kadar yemek varsa hepsini hazır etmiş, tel dolabı da getirip pencerenin önüne yerleştirdikten sonra sabah namazına durmuştu.

O gün Refik geliyordu. İki yıldır Fransada tahsilde idi. Nimet hanımla kocası Rıfat beyin de, sevinçten dünyayı gözleri görmüyordu.

Saat onbire doğru tabur kâtibinin evinin köşesinden bir otomobil döndüğü zaman kadıncağızın, heyecandan eli ayağı titremiye başladı. Otomobil, kapının önünde durunca, yüreği ağzına geldi. Merdivenleri, o ihtiyar haline bakmadan ikişer ikişer atlayarak sokak kapısına koştu. Taksinin inen Refikti. Annesini görünce, bir koşu boynuna atıldı:

— Bonjur benim şeker anneciğim!... Seni öyle göreceğim geldi ki...

Kadın, sevincinden ağlamıya başlamıştı:

— Ah benim tosun evlâdım. Yaradana kurban olayım. Allahıma çok şükür, ölmeden gördüm. Tu tu tu tu maşallah!...

— Ah anneciğim, size kavuştum diye öyle sevinçli, öyle mesudum ki... Babam nasıl?...

Nimet hanım yaşlı gözlerini başörtüsüyle kuruluyarak cevap verdi:

— Hamdolsun o da iyi... Romatizması ziyadeleşti de, minderden aşağı inemiyor. Hadi içeri girsene...

— Anneciğim... Ben yalnız değilim ama... Arkadaşlarım da var...

— Kimmiş arkadaşların?. Onlar da Paristen mi geliyorlar?...

— Tabii oradan geliyorlar ya... Müthiş tatlı şeyler. Onları öyle seveceksin ki...

— İyi ya... Hadi gelsinler... Aa, kadın mı bunlar?...

— Canım onlara kadın demeye bin şahit lâzım. Öyle tatlı, şen insanlar ki, evimizin içine birdenbire, büyük bir mandet dolacak.

Nimet hanımın sevinçi, ânide, acayip bir şaşkınlık halini aldı. Ama belli etmedi:

— Hadi gelsinler bari... Ne diye taksinin içinde oturuyorlar? Çağırsana!...

Refik, geri dönüp otomobilin kapısını açtı:

— Hello chérie!... Venez venez! (Haydi gelin)...

Uzun boylu, birbirinden dilber, iki Fransız kızı, kahkahalar içinde arabadan indi. Refik annesine döndü:

— Anneciğim, dedi. Bak sana arkadaşlarımı prezante edeyim. Bu matmazel benim çok samimî arkadaşım Charlotte... Yanındaki de onun kızkardeşi Yvette...

— İyi ya canım... Buyursunlar içeriye... Haydi gelin kızım. Hoş geldiniz. İyisiniz inşallah?

Kızların ikisi de kıkır kıkır gülüyordu. Charlotte, Nimet hanımın boynuna sarılıp rujlu dudaklariyle kadının yanağını şap diye öptükten sonra:

— Ah, c'est votre maman ? Elle est vraiment tres charmante, tres douce, dedi. (Annen mi? Doğrusu çok hoş, çok tatlı kadın).

Kadın, bir yanağının boyasını eliyle silerken, öteki yanağına Yvette yapıştı:

— Bonjour madame... Comment allez-vous?... (Nasılsınız?)

Refik, hayatından pek memnun görünüyordu:

— Seni pek sevdiler anneciğim, dedi. Ama inşallah sen de onları seveceksin,

— Allaha emanet olsunlar... Girsenize içeri... Türkçe bilmezler mi bunlar?.

— Bilmezler. Bunların ikisi de Fransız.

— Nenin nesi oluyorlar, sözüm eşikten dışarı?...

— Anneciğim, biri benim nişanlım... Öteki de kız kardeşi....

— Hayırdır işallah... Ayol sen ne zaman nişanlandın?...

— Geçenlerde nişanlandım anneciğim. Vapura binmeden bir gün önce...

— Hadi girin içeriye de, bunları sonra konuşuruz.

Refik geri döndü otomobilden büyükçe bir sepet indirdi. Merdivenleri çıkarken Charlotte, şarkıya başlamıştı.

Je veux, je veux que tu m'aimes

Je veux, je veux ton amour.

Refik'in babası Rifat bey, uzun zamandır romatizma sancısı çektiği için, takkesiyle, kanaviçe işlemeli entarisiyle sabahtan akşama kadar minderde oturur, tenekeci Leon'dan aldığı bir bileytaşı parçasıyla, ekmek ve soğan bıçaklarını biler dururdu. Oğlunun geldiğini duyunca, emekliyerek minderden kalkmaya uğraştı. O sırada grup da içeriye girmişti. Refik bir koşu babasının boynuna sarıldı bir hayli kucaklaştılar. Kızlar ayakta duruyorlardı. Nimet hanımın da heyecandan dudakları titriyordu. Refik, babasına döndü:

— Nişanlım çok charmante kızdır babacığım! dedi.

Daha o sözünü bitirmeden Charlotte, adamcağızın boynuna sarıldı. Yanaklarından, sakallarından öpmiye başladı. Yvette de öte tarafına geçmiş. Rifat bey'i boynuna tartaklıyordu. İhtiyar şaşkına dönmüştü:

— Anladık, anladık... diyordu. Refik oğlum!... Söyle şunlara da biraz rahat bıraksınlar...

— Ama babacığım, bak seni ne kadar sevdiler. Kızları birdenbire sana nasıl ısındı.

— Ayol benim onlarla mecelleşecek halim yok ki... Ne milletten bunlar?...

— Fransız...

Nimet hanım da telâşlanmıştı:

— Refikciğim, söyle de yapmasınlar... Adamcağızın tartaklanmıya mecali yok vallahi... Avrupalardan gelip de 55 yıllık efendimi minderin köşesinde «hık» diye tıkamanın bir âlemi var mı sanki?... Hişt kızım ... Şarlo hanım mısın nesin!... Bırak ihtiyarı!... O zaten doğru dürüst soluk almıyor. Mıncıklanacak hali var mı onun?...

— Anneciğim... Artık bir aile sayılırız. Bırak da kanyınbabalarını rahat rahat sevsinler...

— Ayol ben böyle sevme ömrümde görmedim.

Rıfat bey, işlemeli takkesini düzelterip, sakallarını sıvazladı:

— Oğlum otur bakalım şöyle de, bir yüzünü göreyim. Nasılsın, iyisin işallah?...

— Çok merci babacığım. Nişanlımı nasıl buldun?

— Daha bir şey diyemem oğlum...

— Ah onu bir bilsen... Öyle artistik tarafları, öyle tatlı bir konuşması var ki, bayılırsın.

Bu sırada Charlotte, ihtiyarı tekrar yanağından öptü. Sonra kızkardeşine dönerek ilâve etti:

— Yvette!... C'est tout a fait la vieillesse de Fernandel. N'est-ce pas?... (Tıpkı Fernandel'in 'yaşlanmış haline benziyor, değil mi?)

Yvette bir kahkaha attı. Sonra konsolun önünde duran nargileye bakışları takıldı:

— Ah, mon Dieu! Qu'est - ce que c'est ça? (Yaralbbi, nedir bu acap?)

Refik atıldı. Nargilenin ne olduğunu onlara izah etti. Yvette marpuçu eline almış, evirip çeviriyordu. Refik ağızlığı ağızına götürüp bir nefes çekti. Şişenin içindeki su tokurdayınca, kızların ikisi de kahkahayı bastı. İhtiyar, köşe minderinde gözlerini açmış:

— Yahu oğlum diyordu. Şöyle şunlara nargilemle oynamasınlar...

Yvette çığlık çığlığa konuşuyordu:

— Quel pays de Merveilles qu cet İstanbul!... (Şu İstanbul, hakikaten hârikalar diyarıymış.)

Bu sırada Raziye hanımların radyosunda «Döktür döktür» şarkısı başlamıştı. Charlotte yerinden fırladı. Kulak verdi. Sonra büyük bir memnurlukla mırıldandı:

— Refik!... Mon amour!... C'est une Samba Turque? (Türkçe samba mı?)

— Oui cherie... (Evet şekerim).

O vakit Charlotte yerinden kalkıp Refike sarıldı. Samba yapmaya başladılar. Nimet hanımla Rıfat beyin, şaşkınlıktan ağızları bir karış açılmıştı. Kadın, kocasının kulağına doğru eğildi:

— Hayırdır işallah!. dedi. Bizim oğlan Zorbon mektebine gidip de hukukiye doktoru çıkacak diye seviniyorduk. Meğer işler tersine gitmiş. Bu sulu kızlarla bizim başımız derde girecek galiba. Ben de, «Oğlan gelir de, senin şu romatizmanın bir çâresini bulur» diye düşünüyordum. Tek okuyup adam olsun diyerekten Koskadaki arsayı satıp da, parasını ona yetiştirdik. Şimdi başımıza gelenlere bak bir kere... Konu komşunun yüzüne ne yüzle bakarım ben?. Ya Rabbim, sen bilirsin.

Charlotte'la Refik tepindikçe, konsoloun üstündeki bardaklar sallanıyor, köşe penceresinin kâğıtla yamanmış, kırık camı zıngır zıngır ediyordu. Charlotte adamakıllı zıplıyor, zıpladıkça vücudünün her yanı oynuyordu. Rıfat bey şaşkın şaşkın onları seyrediyordu. Nimet hanım, yapılacak bir şey kalmadığını görünce, ellerini çırparak, onlarla beraber tempo tutmaya başladı:

— Döktür, döktür, döktür, döktür, döktür yavrum heyyy!...

Yvette ile Charlotte, İstanbuldan pek hazetmişler, hele Refik'in annesiyle babasını pek sevmişlerdi. «Nimet hanımın oğlu, Avrupadan dönerken, iki tane de güzel Fransız

kızı getirmiş» diye duyan konu komşu, sabahtan akşama kadar onların evine taşınıyordu.

Refik'in romatizmalı babası, en ziyade, kızların, sepet içinde getirdikleri, Cek adındaki küçük maymundan şikâyetçi idi. İhtiyar tam uykuya daldığı zaman, Cek edepsizliği ele alıyor, bağırıp çağırmağa başlıyor, eline ne geçerse yerlere atıp rezalet çıkarıyor, tel dolaptaki yemekleri gizlice yiyor, sonra da gelip ihtiyarın gözlüğünü takıyor, ıdamın karşısına geçip oturuyordu. Evin içinde, rahat huzur namına bir şey kalmamıştı:

Nimet hanım o gün mutfakta bulaşıkları durularken, Refik yanına geldi:

— Ah anneciğim, dedi, öyle büyük, öyle derin bir acı içindeyim ki, anlatamam...

Kadın zaten burnundan soluyordu:

— Ne imiş acın? dedi. Sen zaten hep kendi acını düşünürsün. Başkalarının halini aklına bile getirmezsın. Senin şilliklerinin domuz eti kokusunu tabaklardan çıkarmak için, bakkal Ramizde soda bırakmadım. Avuçlarım şahrem şahrem yarıldı da, «Anacığım, halin nedir?» diye soruyor musun? Biz de seni Avrupalarda okuyup da büyük adam olacak diyerekten seviniyorduk. Sen tuttun, başımıza iki tane yalak ağızlı karı getirdin. Benim onlarla uğraşacak halim var mı?... Kalaylı tencerelerimde domuz eti pişirtir miydim ben?... Hep evlât uğruna katlanıyoruz. Sonra da aşifteler, «Annenin ağzı sarmısak kokuyor» diyerekten beni sana şikâyet ediyorlar. Helbet kokar. Tansiyonlu kadını ben... Hanımlar rahatsız olacak diye kırk yıllık sarmısağımdan vazgeçecek değilim a...

— Anneciğim... niye boş yere meraklanıp duruyorsun? Ağızdaki sarmısak kokusunu çıkarmak için Fransada çok kuvvetli haplar var. Charlotte annesine mektup yazdı. «Uçakla yolla» dedi. Üç dört güne kadar, nasılsa gelir. Kimsenin kimseden şikâyeti kalmaz.

— Vallahi yutmam. O karının getirteceği hapın, zehir olmadığı nereden malûm?. Hem hasbam, niye uçakla getirti-

yormuş. Bir an evvel yetiştirsin diye mi?... Ben de inadına bu akşam bol sarmısaklı bir tarator yapıp geyire geyire bir yiyeyim de, görsünler...

— Peki anneciğim. Sen bildiğin gibi yap... Benim derdim o değil.

— Çabuk söyle de, anlıyalım...

— Söyliyeim. Benim halimden ancak sen anlarsın... Biz Fransadan gelirken, Charlotte'cuğum yanına kelebek kolleksiyonunu da almıştı. Ama İstanbul gümrüğünde kelebek kolleksiyonunu alıkoydular. 117 lira gümrüğü varmış. «Sonra veririz» diye koleksiyonu gümrükte bırakmıştık. Charlotte dün akşam rüyasında, kelebeklerini görmüş. «Desirée» adındaki mavi kelebeğin bir kanadı kopmuşmuş... Gece gelip, ağılıyarak beni uyandırdı. Ben de «Bugün gümrük resmini yatırır, kolleksiyonu muhakkak alırız» diye namusum üzerine ona söz verdim. Artık sen bilirsin anneciğim.

— Sen o şıfıntıya selâm söyle... Bende pangonot makinesi yok. Onların kirlilerini yıkatmak için çamaşırcı Melâhate 5 lirayı daha dün sabah verdim.

Bu sırada mutfak kapısı açıldı. Kucağında maymun Cek'le Charlotte içeriye girdi. Oldukça sinirli görünüyordu. Refik'e bir şeyler söyledi. Biraz çıkıştı. Nimet hanım kızın haline meraklanmıştı. Hiç o tarafa bakmadan sordu:

— Ne istiyormuş yine yosmam?... Sancısı mı tutmuş?...

— Hayır anneciğim. Başka mesele...

— Ne meselesiymiş?...

— Canım, sen Charlotte'un, maymununa ne kadar düşkün olduğunu bilmiyor musun?...

— E, ne olmuş?...

— Cek'in yemek vakti 20 dakika geçmiş. «Annen, hayvanın sütüyle muzunu almya ne zaman gidecek?» diye soruyor.

— Sen ona söyle... Fransada hiç, kepçenin tersini suratına yemiş mi?... Yemediyse ben bir siftah edeyim burada...

— Ama şimdi bu işte haksızsın anneciğim. Hayvan bu... Acıkınca elbet huysuzluk eder. Senin, işin olduğunu bilmez ki...

— Ayol, senin dostunun maymununa süt almıya, ben mi gideyim?... Karı akşamlara kadar aynanın karşısında cımbızla bıyık yolduktan başka şey bilmez mi? Hem sen bana bak Refik!... Bu işin sonu nereye varacak? Bunlar geldikten sonra evin içinde dirlik düzenlik kalmadı. Para dersen, dayanır gibi değil. «Nimetin oğlu, Avrupadan iki tane yosma getirmiş» diyerekten herkesin ağzında dolaşıyor. Evimizin adı mahallede «Maymunlu ev» diye çıktı. Kimselerin yüzüne bakamaz oldum. Seni doktor çıktı diye, nırsısı sızısı olan buraya koşuyor. Kime ne cevap vereceğimi bilemiyorum. Bu karıları ne zaman geri yollıyacaksın?

— Anneciğim, onların sana bir zararları yok ki... Nasıl olsa hep bir arada, yuvarlanıp gidiyoruz. Onlar İstanbuldan çok memnun kaldılar. Hele döner kebabına bayılıyorlar. Eh, sana karşı da hürmette kusur etmiyorlar. Evin içine neş'e saçan bu insanlardan, niye hoşlanmıyorsun bilmem ki...

Bu sırada Charlotte'un kucağındaki Cek, Nimet hanımın başından yemenişini çekip, havada sallamıya başladı. Kadın, hışımla geriye doğru seğirtip, hayvanın elinden yemenişi kaptı. Sonra Charlotte'un omuzundan tutup, kızı itekliyerek:

— Haydi defol şuradan! dedi. Bu yaştan sonra, ak pak maçımla, sizinle mecelleşecek değilim. Defol, yukarıya çık. Yalak gibi ağzını karşımda bir karış açıp da sırtıma öyle... Senin eğlencen yok burada... Eşek kafalı...

Charlotte, kahrkahanadan kırılıyordu:

— Quelle politesse, quelle gentillesse!... On ne voit jamais des choses pareils, en Europe... (Ne nezaket yarabilir!... Avrupada böyle şeylere katiyen rastlanmaz).

Nimet hanım, gözlerini faltaşı gibi açmıştı:

— Homur homur ne söyleniyorsun öyle, rastığı bol karı? Vallahi senin saçını demet demet yolar da, oltacılar dirhem dirhem satırım, şıllık!... Seni jilet yoksulu karı, se-

ni!... Seni gidi kantoron tohumu seni... Seni gidi çifte si-
lindirli otomobil karı seni!...

— Ah anneciğim, delilik ediyorsun vallahi!... Ne olu-
yorsun böyle?... Niye birbimizi yeyip duruyoruz Allahaş-
kına?... Bak benim nişanlım Charlotte, o kadar ince, o ka-
dar düşünceli kız ki, tutumuş, annesine mektup yazıp bir
terbiye kitabı istemiş. O kitap gelince sana satır satır ter-
cüme edip içindekileri öğretecekmiş. Seni terbiye edecek-
miş. Daha ne istiyorsun şeker anneciğim?

— O mu bana terbiye öğretecekmiş?... Ben elime şu
tahta saplı'yı alır da, onun ağzını, dilini, işkembe kazır gibi
kazıyiveririm... Mübarek günde, ağzımı açtırıp da, partici
gibi konuşturmasın beni... Bizim terbiyemiz bize yeter. Biz
terbiyeyi yerinden öğrendik. Bana, rahmetli babam, aylığı
sekiz altına iki lala tutmuştu. Benim terbiyem onunki gibi,
çıkma sokak terbiyesine benzemez. Hem oğlum, ben sana
bir şey söyleyeyim mi? Sen bu aşifteleri ne diye toplayıp
da buraya getirdin? Burada görülecek şeyleri göstermek
için ise, gördüler işte... Camileri gördüler. Müzeleri gördü-
ler. Zeytinburnundaki gecekondu mahallesini gördüler.
Tramvaylara binen ahaliyi gördüler. Dolmuş şoförlerini gör-
düler. Lüks lokontaların mutfaklariyle fiat tarifelerini gör-
düler. Beyoğlu caddesinde tek başına yürüyen kadınlara
neler yapıldığını gördüler. İstanbulun, antika olarktan
daha başka görülecek nesi varmış? Toplasınlar çantaları-
nı, cehennem olsunlar kendi memleketlerine...

Refik, annesiyle Fransız kızlarının geçinmelerinin çok
zor olduğunu anlıyordu. Charlotte'un koluna girerek, onu
dışarı çıkardı. O gün akşama kadar kızlar hiç aşağı inme-
diler. Hattâ akşam olduğu vakit Refik, yemeklerini bir tep-
siye koyup yukarı götürdü.

Artık huzursuzluk adamakıllı almış, yürümüştü. Refik
ertesi gün Charlotte'la Yvette için bir pansiyon tutmayı
düşünüyordu. O gece çok tatsız geçti. Ama kızlar, neş'ele-
rinden hiç bir şey kaybetmiyorlardı.

Herkes uyuduktan sonra evin içine, derin bir sessizlik

çökmüştü. Rıfat beyin horlaması yukarı kattan bile duyuluyordu. Bir aralık aşağıdan bir kadın çılgığı yükseldi. Refik yattığı yerden fırladı. Terliklerini giymeden, merdivenleri üçer beşer atlıyarak anesinin odasına koştu. Kadın, yatağının içine oturmuş, ağlıyordu. Refik bir koşu onun yanına gidip boynuna sarıldı:

— Ne oldu anneciğim? Fenalık mı geçirdin? diye sordu.

Nimet hanım konuşamıyordu. Âdeta dili tutulmuştu. Yalnız yemenisi ile gözlerini kuruluyordu.

— Anne, söylesene, ne oldu Allahaşkına?.

Kadın kekeliye kekeliye mırıldandı:

— Sana evlât demeğe bin şahit lâzım.

— Canım, ne oldu? Söylesene...

— Daha ne olsun?... Ben uyurken körolası maymun, yorganı kaldırıp koynuma girmiş. Ben bu yaştan sonra elâlemin diline düşersem, ne yaparım? Yarından tezi yok, hepiniz birden başınızın çâresine bakın.

Evet!. Bu meseleden sonra artık ayrılık mukadder olmuştu. Hem bunun yarından tezi yoktu. (16.10.1955)

MUHTAR RAMAZAN

Salih Gücüpek'le Ramazan Dudul Sirkeci'deki Alâiye oteleinde kalıyorlardı. İstanbul'a dün gelmişlerdi. Bu akşam iki kafadar Beyoğluna çıkıp, sabaha kadar eğlenecekti. Zaten İstanbul'a gelmelerinin sebebi de buydu.

Ramazan, muhtar seçimlerine girmeden önce Salihle bahse tutuşmuştu:

— Mümkünü yoh, ben muhtar olamam... Diyordu. Salih de onu durmadan teşvik etmişti.

Eğer Ramazan muhtar seçilirse; Salihi İstanbul'a getirecek, dört gün yedirip içirecek, eğlence yerlerine götürecek, her bir masarifi de kendi çekecekti.

Geçen Pazar Salihin dediği çıktı. Hiç ümidi olmadığı halde Ramazan Dudul, Aşağı Hacılar köyüne muhtar seçildi. İşte şimdi Salihle beraber İstanbul'a, para yemeye gelmişlerdi.

Ramazan İstanbul'un temelli acemisi olduğu için nereye gideceğini, ne yapılacağını, hiç bilmiyordu. Ama Salih senelerdenberi gide gele, İstanbul'un kurdu olmuştu. Hangi taşın altında ne olduğunu biliyordu. Üstelik bu seferki hovardalıklarının tekmi masrafı da Ramazandan çıkacaktı.

Bu sabah erkenden Kapalıçarşıya gitmişler, Ramazana, kendi tâbiriyle bir sifil elbise bir de foter şapka almışlardı. Hazır bağlanmış kravatlardan çok aramışlar, bulamamışlardı. Kravat bağlamaya Salihin de pek aklı ermiyordu. Ama otelde bir bağliyan bulunacağı için iki de kravat aldılar. Gömlekleri zararsızdı. Pabuçlarına Sirkeci'de bir boya vururdular. Akşam ezanı olunca Ramazan sabırsızlanmaya başladı;

- Len Zalih... Dimek Beyoğlunun eyi yerlerini gez-
cez?... Çığır şu utelciyi... Boynumuzun gumaşlarını bağlasın.
— Utelci golay... Sen temiz çamaşırını geydin mi?
— Geydim.
— Ayaklarını ezzalı şulan yıkadın mı?
— Yıhadım.
— Lavantasını da sürdün mü?
— Sürdüm.
— Barmahlarının arasında gara gara kirler varıdı, kib-
ritinen ayıhladın mı?
— Ayıhladım.
— Gulahlarının içini yudun mu?
— Yudum.
— Cüzdanını guşşığının içine godun mu?
— Godum.
— İçinde kaç gayme var?
— 350 gayme var.
— Beri bah... Köye gidincek şuna buna ağnatmak yok...
— Töööbe yarappi! Lan bizi daşa dutarlar, kövde ağna-
tılır mıymış be!...

Foter şapkaları giydikten, kravatları da bağlattıktan sonra, Ramazanla Salih sokağa fırladılar. İkisi de pek keyifliydi. Sirkeçiden geçen bir Harbiye - Aksaray tramvayına bindiler.

Bu Ramazanın tramvaya ilk binişi idi. Arka sahanlıkta demirlere tutunmuş, hayran hayran etrafını seyrediyordu. Gözü, tramvayın arkasında kalan raylarda idi. Bir aralık sola döndü:

- Len Zalih!
— Buyur...
— Zokak tireni pek gozel be!...
— Gozeldir. Bunlara tıramvay dirler.
— Bu tırambaylar demokrat mı?
— Tabii demokrat...
— Belli... Başta biri gidiyo, ötekiler de yoldan hiç şiş-
madan peşinden gidiyo... Len Zalih...

— Buyur.

— Dükkâna bah, dükkâna...

— Ne varmış?

— Dükkânın cemekânında bi garı bacağı var.

— Çorap o be!

— Çorap mı? Len bunun neresi çorap?...

— İstanbulun garısı tülbet çorabı geyer. Köydeki gibi yün çorap geymez.

— Zalih, bu çorap değel, garı baldırı be!... Baldırım üst-yanı nirde acap?..

— Len oğlum, dişini zık... Üstyanını da bulcez helbet...

Tramvayda yarenlik ede ede, Galatasarayaya kadar geldiler. Salih Ramazanı içkili bir gazinoya götürdü:

— Beri bah... burda bi yol rakı içcez. Gafaları sivritip bara gitcez, eyi mi?

— Vallaha yaşa Zalih... Sen olmasan ben burları nirden görürüm? Allahıma şükür, mıhtar oldum da bu gunleri gordüm. Zalih, besmeleni çek bakalım.

Kadehleri vuruşturarak içmeğe başladılar. Ramazan hayatından son derece memnundu.

— Zalih be!...

— Buyur!..

— Beni şu İstanbulla muhtar yapabiliyon mu?

— Bi daha sefere İşallah.

— Len, sen büyük adamsın be!...

— Neden bildin?

Belli be!... Senin her didiğin çıkıyo. Karsun! Len, Karsun!. Et yimeğinden getir. Zamırsaklı bi de cacık yapdır. Paradan yana hiç gorkma.

— Amesos pašam.

— Bi de sebze getir.

— Şuflör sote istersiniz?

— Ne dedin?

— Yaniya karnıbahar sote...

— Getir. Eyi yimeklerden getir.

Saat 11 e kadar içtiler. Ama Salih bara gitmeği aklına koyduğu için, burada bir türlü rahatını bulamamıştı:

— Ramazan be!... Sıkıldım vallaha... galk, bara gidelim.

— Gidelim hemşerim. Karsun! kaç para vercez.. Ucuzundan söyle. Biz yabancı değiliz.

— 27 lira 60 kuruş paşam.

— Len, 27 liralık ne yiyip içtik be?..

— Rakı içtiniz paşam.

— Rakının şişesi kaç be?...

— 9 liradır paşam.

— Mıhtarlara da dokuz lira mı be?

— Evet paşam.

— Gafadan konuşna. Ustana bi danış da gel...

— Tarife 9 liradır.

Salih müdahale etti:

— Ramazan be!. Gevezelenme!... Bura Isdanbul... Burada böyle... Vir parayı da gidelim.

— Kaç lira dimiştin?

— 27.60 paşam.

— Gafanı öte yana dönder.

— Anlamadım paşam.

— Gafanı ötiye dönder diyom be!... Para çıkarıcaz.

Garson başını çevirdi. Ramazan kuşağının arasından cüzdanı çıkardı. İçinden bir ellilik alıp garsona uzattı. Adam parayı alıp giderken, Ramazan arkasından seslendi:

— Dur be!. Ne goşuyon?... Paranın üst yanını vir...

— Getireceğim efendim...

— Getir ya... Eşeğimi zatıp geldim buriya...

— Belli paşam, eşek parasidir.

— Neresinden beliymiş eşek parası olduğu?..

— Biz anlariz paşam?

Garsonun, kendisine lâf yutturduğunu, Ramazan farketmişti. Müthiş içerledi. Ama belli etmedi. Garson paranın üstünü getirdiği zaman on liralıkları eline aldı. Evirip çevirdi. Sonra garsona döndü:

— Beri bah...

— Buyursunlar pašam.

— Len ben sana eşşek parası virdim. Sen bana kusuru-nu eşşoğlu eşşek parası viriyon...

İşin sarpa sardığını Salih farketmişti. Ayağa kalkıp Ra-mazanın koluna girdi.

— Yürü len! dedi. Ne deyi patırtı yapıyon? Biz sana peşin didik. Isdanbulda masarif ziyade olur didik. Gozün pek değelse bu işin altına yatma didik. Sen de duttun «ben mıh-tar oldum. Mıhtarlığın şerefiynen eğlenirik» didin. Gaktık, geldik. Şindi de gır gır ediyon. Garnın ağrıyorsa çayır otu yi... rakı içme... sehavetliğini böğün göstermedikten kelli ne gun gostetican?

Beyoğlu caddesinde ilerlerken sol taraftaki renkli ışıkla-ra Salihin gözü takıldı:

— Beri bah... Bura bar!... Ne diyon. Girelim mi, yok-sam galkıp köye gidelim mi?

— Girelim töbeler ossun. Ağnaşılan eşşğin parasını Bey-oğluna teslim etcez... Yörü, girelim.

Girdiler. İçerisi mahşer gibi kalabalıktı. Salon kırmızı ışıklarla ve sigara dumanıyla âdeta karanlık bir hal almıştı. Kōşede caz çalıyor, çiftler birbirine sarılmışlar, dans ediyor-lardı. Ramazan hayatında ilk defa bara geliyordu. Etrafın-da, dekolte kıyafetlerle bir sürü kadın görünce gözleri iyice açıldı. Tâ dipteki masalardan birine oturdular. Ramazan de-di ki:

— Zalih be!... Burası eyi be!... Bu cibilah garılar da eyi... Gaç gayme bunlar be!...

— Len oğlum, bunların gaymesi masanda içitmek... bi denesini çığır, otut. Mesarif senden çıkıncak garılar gelir.

— Sen çığır bi dene...

— Karsuna diyivir, o gelir be!...

— Karsun efendi. Oğlum!

— Buyrun efendim.

— Şurda bi şişman var, çığır şunu.

— Şu beyaz tuvaletli mi? Bayan Ketî yâni...

— Adımı ne bilirim ben?...

— Anladım efendim; çağırayım.

Garson uzaklaştığı zaman, Ramazan'ın da gözleri sevinçle parladı. Bu işten Salih de memnundu. Kadın, kırım kırım kırılarak, masalarına geldi. Gülümsiyerek bir iskemle çekti:

— Bonsuvar efendim, dedi.

— Ne var didiniz?

— Bonsuvar.

— Neyin bonosu var?

— Akşamlar hayırlı olsun dedim güzelim.

— Buyur hanım efendi. Adın ne senin?

— Ketî...

— Ne kedisi?

— Ketî efendim, Ketî...

— Nece bu isim?

— Fransızca...

— Fransız mısın sen?..

— Evet güzelim.

— Ben de müslüman mıhtarıyım.

— Çok iyi efendim. Memnün oldum.

— Sana bi rakı içirelim. Karsun. Kedi hanıma bi rakı

vir.

— Rakı yok burda beyefendi.

— Ne var?

— Kokteyl var. Bol var. Bol Spesiyal var. Şampanya var.

— Ne içen hanım?

— Bol Spesiyal içerim.

— Karsun oğlum, ondan getir, ağnadın mı?

— Anladım efendim...

Kadın, bunların hayli paralı olduklarını anladığı için, ilk ağızda yılışmaya başladı.

— Siz çok içki içtiniz ve çok şeker oldunuz.

— Ben mi şeker oldum? Yirmisin beni?..

— Yerim tabi...

— Ben de seni yirim; etini budunu cıyır cıyır yirim.

— Hah hah hah hah...

— Ne gulüyon? Yağnış mı didim? Yiyemem mi?.. Ben kimim biliyon mu?

— Siz tücar belki...

— Değel... Aşşâ Hacılar köyünün muhtarıym ben...

— Çok güzel efendim.

— Mıhtar diyip te geçme ha!...

— Yok efendim yok... Siz elbet büyük zatsiniz.

— Böyük zat ne demek? Gaymakamdan sonra mıhtar gelir.

— Nasil söylediniz?

— Mıhtar diyom, mıhtar. 167 dene rey aldım ben. Boş lâf gonusmuyom.

— Çok güzel efendim...

— İçgini iç bakalım. Senin zenaatın ne?

— Ben artistlik yapar.

— Yani çengi misin?

— Varyete, atraksiyon, konsomasyon...

Ramazan Salihe döndü:

— Ağnıyon mu ne didiğini?

— Çengi len çengi...

— Kedi hanım. Sen gaşık oyunu oynuyon mu?

— Yok, ben bilmez...

— Çifte telli biliyon mu?

— Bilmez.

— Gobek atıyon mu?

— Atmaz.

— İçgini iç bakalım. Karsun!.. Hanıma meze de getir.

Pilâki getir. Et yimeği getir.

— Yok, teşekkür ederim. Ben yemek yedi.

— Meze yimen mi sen?

— Hayır. Rica ederim.

— Sen gice böyle cıbılah mı yatıyon?

— Evet...

— Üşümüyon mu?

— Hayır.

— Bu yumuşak golların da üşümüyo?

— Ne zaman kuvertür yok, üşüyor.

— Isıtma makinesi istiyon mu?

— Hah hah hah hah...

— Gulün deşel mi? Sen eyi fransıza benziyon. İçğini çabuk iç de, bi dene daha getisin. Kedi hanım doğrusunu diyem sana, 200 gaymem var. Bu 200 ü helâl iderim sana...

— Çok mersi...

— Beri bak... Bi gümüş toka alın, gobeğinin orta yerine dakan, bi de çalkalan, o zaman mıhtarın eşeği helâl ossun sana.

Caz tekrar başladı. Çiftler dansa kalktılar. Ramazan kösteğini gevşetip, kadına biraz daha sokuldu. Şimdi ne konuştukları pek duyulmuyordu. Yalnız muhtar bu sefer ellerini de kullanmağa başlamıştı. Böylelikle eşeğin parası yavaş yavaş deve oluyordu.

(14.11.1954)

ANTRANİK'TEN SELÂM VAR

Astoria gazinosunun şef garsonu Antranik, bütün garsonları, mutfağın yanındaki hole toplamış, yılbaşı gecesi için her birine ayrı ayrı talimat veriyordu:

— Necmettin, senin servisin iyi ve çabuk ise de, müşterinin ruhiyatına, pek giremoorsun. Bir müşteri eğerkim ara sıra argo ilen garson çıkırır ise, o müşteri hovarda olup, hesap pusulasını katiyen atfı nazar edemez. İki erkek veya üç erkek bir masada oturuncas, eğerkim bunların giravatlari yok ise tehlike az demektir. Giravatsızlar en ziyade hacıağa olup hesap pusulalarının yekûnunu bir daha yekûn etmezler. Ama gene de ihtiyatı bırakmıyarak her birini ayrı ayrı süzmelidir. Baktın ki hesabı bir kişi istiyerekten hepsinin parasını vermeye niyetlenoor, o adam hovarda olup hesap pusulasını kurcalamaz. Lâkin bir masada iki erkek veya üç erkek oturuncas baktın ki, her birinin giravatı mevcut olmak ilen, masarifi de gayetle idareli yapıp bira ilen eğlenmeye çalışoorlar, ağnarsın ki bunlar belediye mürakibidir. Üç kişi kontrola çıkıncas gazinodaki masrafları üç lirayı geçemez. Çünküm belediye bütçesindeki kontrol faslı gayetle dar olup, daha ziyade istimlâk işlerine ve tâkı zafer inşaatına masarif gittiği için, Belediye kontrolü idareli olur. O vakit hesap pusulasını tam namuslu yaparak İktisat Müdürlüğünden bravo kazanmanın en birinci çaresidir.

Daha lâfım bitmedi, eyi diyne... Baktın ki bir masada bir hamm ilen bir erkek oturmuş yemek yer iken ve yahutta, içki içer iken, eyi bir garson; kadın ilen erkeğin neler konuştuğuna her daim kulak vermek lâzımdır. Eğerkim erkek kadın ilen son derece lâubali konuşur ise ve meselâ kadına «ulan» der ise, «eşşoğlu» der ise, o erkek, hesap pusulasını eyicene kontrol ederekten para verir demektir.

Velâkin bazı erkek de vardır ki, yanındaki madamaya «Ah şekerimu», «Anşante nonoşum», «Sensiz ölürüm My darling» ve sair lâflar ilen konuşmakta ise, o erkek en birinci hıyarağa olup, kazıklanmağa gayetle müsait bir adam diye muamele ederek hesap pusulasını eyicene şişkin yazabilirsiniz ve korkmayınız.

Sevgili garson arkadaşlarım, şimdi hepinize, hepinizin vicdanına söyloorum. Biz mademki bu kazinonun mal sahibi Rıza Beyin yüksek sayesinde ekme yiyoruz, o halde Rıza beyin her menfaatını düşünmeliyiz. Eyi bir garson müşterinin önünden kaldırdığı tabakları katiyen iç içe koymamalıdır. Çünkü tabakta kalan pilâki, tarama veya Rus salatası ziyan etmemek lâzımdır ve vicdan vazifesidir. O pilâkiyi başka bir tabağa koyup yanına bir kaşık daha ilâve edinces, başka bir porsiyon çıkar. Yalnız dikkat etmek lâzım ki, o pilâkinin içinde ekme kırıntısı kalmamak için, eyi bir garson çok dikkat etmelidir. Midye tava, beyin tava börek mezelerinde müşteri hiç bir şey anlayamaz. Ama yeşil salata, roka salata, ve ciğer tava içinde daima ekme kalabilir.

Ne zaman bir müşteri Kulüp rakı ister, garson şişeyi dolaptan alıp götüremez. Çünkü büfeci rakı için hususi bir sistem kullanır ve kulüp rakı şişe açmadan enjektörle mantar delerek rakı dışarı çeker. Onun yerine Yeni rakıyı koyup Kulüp şişesi ilen müşteriye verinces, bunu müşteri anlamaz. Onun için rakılar daima büfeciden istemek lâzım. Ne zaman ki, müşteri biraz sarhoş oluncas, o zaman hesap pusula içinde iki tane meselâ 550 kuruş koymak lâzım.

Fatura başında 550 koymalı ve ortasına da 550 daha koymalı ve sonra hepsi yekûn yapmalı. Müşteri sorarsa ki bu 550 nedir. Garson diyecek «bonfile» dir. Öteki 550 nedir? O zaman garson diyecek «Affedersiniz Möşyö, yağ-nış iki defa yazılmış ise pardon ederim ve birini derhal silerim». En büyük nezaket ilen konuşmalı ve müşteri edepsizlik başlayuncas hemen beni çağıracaksınız.

Şimdi gelorum en mühim mesele ki, bizi cezaya koyabilir. Millî Korunmanın tehlikesini diorum. İlk günleri sıkı gidoordu, şimdi bereket ola ki gevşemiştir. Ama yılbaşı için gazeteler gene muzurluk edoorlar. Belediyeyi her gün sıkıştırıyorlar. Belediye de karar vermiş ki Yılbaşı gecesinde kontrolü şiddetli geçecekmiş. Hepinizin kulağına eyicene otursun ki, yılbaşının gecesinde şayet ki Kazinomuzda Belediyenin kontrolü gelince, hemen bütün garsonlar koşarak büyük hörmet ilen içeriye buyur edinces «ne içersiniz paşalarım?» deyi sormak icap edoor. «Viski mi verelim, yoğsam birer Cinfis mi içersiniz?» diye sormalı. Onlar hiç birini kabul etmeyip târifeleri görmeyi pek ziyade arzu edoorlar. Murakipe hangi târifeyi göstermeli lâzımdır. Bunu eyice bildiniz? Tasdikli târifeler mutbaktaki büyük dolabın üstünde duroor. Hemen oradan birer tane alıp ibraz etmelisiniz. Kontrol efendiler, mutbağa girmeyi arzu ederler ise, beş dakika kendilerini ayak üstünde oyalayıp, gayetle nazikâne olarak dersiniz ki, «şu dakkada ahçıbaşı çamaşır değiştirmekte olup, iki saniye müsaade buyurup ahcının vücudünü çıplak görmek güzel bir şey olmadığını söyleyeceksiniz. O esnada zeytinyağı deyi susam yağı tenekesini ve köfte kızartılan yağ ilen balık kızarttığımız kirli yağları ve en mühimi kaçak keçi etini buz dolabından çıkararak aptesinin holüne koyarsınız ve bir de tabakları yıkadıkları bezleri katiyen göstermemelisiniz. O bezler ilen bu kazi-noyu şıp deyi mühürleyip giderler. Rıza beye on sefer söylemişimdir ki iki metre kumaş alıp mutbağa bez yapalım demişimdir. Ve lâkin Rıza bey kendi yatağının çarşafını getireceğini söylemişti ve biraz daha eskisin diye beklor... O yatak çarşafını yırtıp da mutbağın tabaklarına bez yapınca, Belediyenin kontrolünden hiç bir korkumuz kalmıyacaktır. Muhterem garson arkadaşlarım.

Hepinizin yeni yılını şimdiden tebrik etmeyi, çok erken ise de, o gece yine tebrikât yaparım, anca size de muvafakiyetler ilen çok çok bonşans dilerim.

(30.12.1956)

TIRNAK DAMARLARININ KÖKÜ

Namı, Merkezefendiden Atikaliye kadar uzanan kara sakallı «Canım Hoca», eski tanıdıklarından Nazmiye Teyze'ye haber yollamış, «Yarın akşam iftara size geleceğim» demişti. Yüzünden nur damlıyan misafirini, ona lââyık şekilde ağırlamak için Nazmiye teyze, erkenden sokağa fırladı. Gelini Hamiyetin Halep işi burmasını, Kapalıçarşıdaki sarraf Şirin efendiye 30 liraya rehin etti. Sonra bir koşu Gedikpaşa pazarına gitti. Yarım kilo kıyma çekti. Bir paket Güllâç, yarım kilo kayısı pestili, 40 kuruşluk ceviz içi, bir şişe gül suyu, bir tane hıyar, bir demet tereotu, beş yaprak yufka, 35 kuruşluk acele boya, 20 kuruşluk da nazar tütsüsü aldı.

Eve dönerken Boşnak Emineye uğradı. Eminenin oğlu Halide 30 kuruş bırakarak iki testi Hamidiye suyu tenbih etti. Evde akşama kadar mutfaktan çıkmadı. Güllâcın tadına bakması için Tango Neclânın küçük oğluna seslendi. Akşam üstü Suphiye Hanıma, Zeyrek imamının baldızına, Hacı Lûtfi Efendinin dul haremine haber yolladı. «İftardan sonra vâız var. Bize buyurun» dedi.

Mutfaktaki yemeklerin üstüne bir tülbent örtüp pencereye oturarak pideci Topal Hakkının geçmesini bekledi. Ama o geçmeden, «Canım Hoca» çıka geldi.

35 yaşlarında, orta boylu, şişmanca, kara sakallı, pembe yanaklı bir adamdı.

Kapıdan içeri girerken:

— Gününüz gün olsun hemşire, dedi. Ben daha ikindiyi

kılmadım. Allah kabul ederse şuracıkta bir aptest alıvereyim...

Nazmiye teyze, baş örtüsünün ucunu çenesinin altına sıkıştırırken:

— Aaaa, ne demek hocam!.. Baş üstüne... Dedi. Sizin gibi adamların eline su dökmek, bir sevaba bin sevap katar.

— Allah razı olsun Nazmiye teyze... Mekânın Cenneti âlâ olsun... Kim bilir bana ne yemekler yapmışsındır?

— Hiç biri size lâıyk değil hocam. Misafir umduğunu değil...

— Tabii tabii... Muradımız semirmek değil, borcumuzu eda etmek... Haydi sen bana bir parça su döküver.

«Canım Hoca» aptest aldıktan sonra güzelce namazını kıldı. Nazmiye teyzenin gelini Hamiyet de, bisküvi fabrikasından döner dönmez doğru mutfağa koştu. Elini yüzünü yıkadı. Başörtüsünü bağlayıp işe koyuldu. Hamur tahtasının üstüne bir örtü yayıp tabakları dizdi. Çorbayı ateşe koydu. Çömlekçi Hayatinin annesine seslendi:

— Haydi buyurun!. Dedi.

Misafirler de birer ikişer toplandılar. «Canım Hoca» bugün pek neşeliydi. Hele Nazmiye teyzenin gelini Hamiyet fıldır fıldır etrafında döndükçe, hoca daha çok keyifleniyordu. Kadınlar ona nasıl hizmet edeceklerini bilemiyorlardı. Nihayet top atıldı. Besmelelerle hepsi birden sofraya başına çöktü.

«Canım Hoca» bu akşam pek iştihali görünmüyordu ama, yine de herkesten çok yedi. Güllâca bayıldı. Kayısı pestilinden yapılmış hoşafın bir kâsesini de tamamladıktan sonra, peşiri katlayıp sofranın kenarına bıraktı. Sarmısaklı tarafından bir iki sefer geyirdi. Sonra tekrar namaza durdular.

Her iş tamamlandıktan sonra, kadınlar çepe çevre Hocamın etrafına oturdular. Hepsinin de yüzünde, izahı güç bir sevgi ifâdesiyle karışık, saygılı bir gülümseme vardı. «Canım Hoca» sakalını iki kere sıvazladıktan sonra:

— Kızım, Hamiyet! Dedi. Gel bakayım, şöyle yakın

gel... Nedir o tırnaklarının üstündeki kırmızı boya?...

Hamiyet, bu beklenmedik sual karşısında birdenbire afalladı, yüzü kıpkırmızı oldu, başı öne düştü. «Canım Hoca» ısrarla onu yanına çağırdı:

— Gel, utanma... Gel de konuşalım. Yaptığın amelin faydasını, zararını mizana vuralım. Akli selim ile mülâhaza edelim. Şeriatın emrini teemmül eyliyelim. Kefareti ne ise verelim... Gel, şöyle otur bakayım...

Hamiyet, ezile büzüle hocanın yanına ilişti. Ellerini dizlerinin altına alarak tırnaklarını gizledi. «Canım Hoca» bir daha geyirdikten sonra:

— Nasıl da şeytana uydun? Dedi. Nasıl da, ismi «ha» ile başlıyan enbiya ve evliyanın ruhlarına azap işledin? Bu akli sana kim verdi kızım?

— Tango Neclâ zorla sürdürdü Hocam...

— Tango Neclânın her kılına, bir cehennem zebanisinin ateşten dili mızrap olacak. Setri avradın şerh ve tefsirinde tırnaktan da bahseden Ebülmasdarî Hazretleri der ki: «Her kim, etinin ve kemiğinin ve kılının rengi tabiisine yabancı boyalar katarak veya haricen ovalıyarak daha koyu ve kesif bir manzara teminine şıtap ederse ve bahusus bâkire seyyibeler kaşınmak için kendilerine ihsan olunan tırnakları şeytanî maksatlar uğruna yabancı boyalarla boyarlarsa, ilk seferinde kırk gün kırk gece ishal olmak suretiyle mücazat görürler. Tekerrüründe dûçar olacakları azap ise, ömür boyunca kaşınma illetine yakalanıp hiç bir suretle ve vasıta ile ve fırça ve diken ve kaşığı ve emsali gibi şeylerle kaşınamamak azabıdır. Dahası var. Cinsi beşerde her bir tırnağın köküne yedi damar gelir. Bu damarlardan dördü ulvî, üçü süflidir. Ulvî damarlarda Eyüp Sultan Hazretlerinin nefesi dolaşır, Süflilerde ise, Yezid ibni yezid'in rüzgârı vardır. Tırnağa vurulan boya, Yezidin rüzgârının üç damarda kalmıyarak dördüncü damara da yayılması demektir ki felâket bundan sonra başlar. Bu rüzgâr beşinci damara geçince hınzırlık alıp yürür. Altıncı damara geçerse, bakirede göğüsten göbeğe kadar, Seyyibe'de çe-

neden diz kapağına kadar şeytanî titremeler olur. Hele yedinci damara geçerse, insanın nâzik yerlerinde karıncalanmalar başlar. Ondan sonrası da maazallah felâketlerin en muazzamı olan sukutu ruhî ve levsi vicdanîdir. İşte o zaman vücudü beşer, erkeğin peşine düşer, bütün günahlar başına üşer, ölünce de kütük gibi şişer.»

«Canım Hoca» bunları anlatırken Hamiyet de başını önüne eğmiş, dinliyordu. Nazmiye teyze gelinine döndü. Dişlerini gıcırdatarak:

— Gözü kör olasıca, dedi. Başımıza ne işler açtığını gördün mü?... Şimdi ver bakalım cevabını... Sana yüz defa söyledim. Şu Tango Neclâya uyma, dedim. Öküz kafana lâkırdı girmez ki...

Hamiyet ses çıkarmıyordu. Nazmiye teyze «Canım Hoca» ya dönerek:

— Hocam, dedi. Bir cahillik etmiş bir kere... Yarın öbür gün kocası Samsundan dönünce vallahi onu kıtır kıtır keser. Acaba bir çâresi yok mu? Acaba Yezidin rüzgârı bizimkinde kaçınıcı damara kadar bulaşmış, belli olmaz mı?

«Canım Hoca» kara sakalını bir daha sıvazladı:

— Belli olur tabii... Bir bakalım... Kızım Hamiyet Hanım... Sıva bakayım kollarını... Tırnak damarları, dirseklerin iç tarafından geçer... Kol boğumlarından belli olur...

Hamiyet, tırnaklarını gizliyerek entarisini sıvadı. «Canım Hoca» onu, kollarının yumuşak yerinden tutarak, evirdi, çevirdi. İyice muayene etti. Odadaki bütün kadınlar hocanın gözlerinin içine bakıyorlardı. «Canım Hoca» yutkunduktan sonra:

— Hımmm, dedi. Durumu pek iyi görmüyorum. Zira Yezidin rüzgârı altıncı damara kadar yayılmış... Vah yavrum vah... Bu cahilliği nasıl yaptın? Neyse... Bir çâresini düşüneceğiz elbet...

Nazmiye teyzenin gözleri ümitle parladı:

— Çâresi var mı hocam?...

Öteki, son derece ağır başlı, kendinden emin, cevap verdi:

— İşin bu kadar ilmini bilen, elbet çâresini de bulur. Tırnak damarlarının kökü iman tahtasına kadar gider. Göbeğin bir karış dört parmak yukarısında, tam iman tahtasının orta yerinden mercimek kadar bir deri parçasını dişle koparmak lâzım. Üç damla kan çıkar amma, Yezidin rüzgârı da beraber çıkar.

— Kuzum Hocam. Bu şefaati bizden esirgeme gayri... Tabii biz de altında kalmayız. Şu kızın yüzünden ahretim bile zehir olacak. Kurbanın olayım bir çâresine bak...

«Canım Hoca» tekrar yutkundu:

— Vallahi hemşire, bu benim işim değil, dedi. Biz böyle şeyleri eskiden yapardık ama, Beyazıt camisinde fes satışı başladıktan sonra polis de bizi sıkıştırmağa başladı. Üç gündür soluk aldırıyorlar. Ama siz ehli imandan olduğunuz için müzevirlikten de elbet içtinap edersiniz.

Kadınların hepsi birden itiraz ettiler:

— Aaaa, ne demek hocam... Hiç mi Allah korkusu yok bizde? Hepimiz birden sana kurban olalım vallahi...

«Canım Hoca» ensesini kaşıdıktan sonra:

— Evde kantoron yağı bulunur mu? dedi.

— Şükrüye hanımlardan istetiriz.

— İyi ya... Bir fincanla kantoron yağı getirtin... Mangalın üstüne de ibrikle su koyun. Ben de aptest almadan önce, sizin tatlı hatırlığınız için Yezidin rüzgârını uçuruvereyim...

Kadınların hepsi ayağa kalktı. Kimi mutfağa doğru seğırtti, kimi mangala koştu. Kimi eline kahve fincanını aldı. Kimi de ibriği doldurmağa başladı. Yalnız Hamiyeti, Tango Neclâya uymanın kefaretni vereceği için, kara bir düşünce almıştı.

(16.5.1954)

PLÂJDA!...

— Vallahi çocuklar, deniz bugün öyle sıcak, öyle tatlı ki, bir türlü doyum olmuyor. Hello fifi, nerelere gidiyorsun öyle?... Gel biraz kumda yatalım My darling!

Kollejli kızların hepsi de, o gün pek keyifliydi. Kahkahadan yanlarına varılmıyordu. Neşeli grupun biraz ötesinde, mavi damarlı, pörsük backalarının bir kısmını sıcak kuma gömmüş, 70 lik bir kocakarı, yüzükoyun yatıyordu. Günerle Fifi'nin itişmelerinden, kadının sırtına biraz kum sıçradı. İhtiyar yemenili kafasını sola döndürdü. Züppe kızları görünce, tepesi attı, öfkeli bir sesle:

— Hişt bana baksanaynız, dedi. Tepişecekseniz, biraz uzağa gidin de orada tepişin... Güleş minderine hasret kaldınız galiba... Bu plâjı sade size vermezler...

— Ne oldu hanım teyze? Rahatsız mı ettik yoksa?...

— Daha ne olacak? Kikirdemenizden, adamda rahat huzur kalmıyor ki... Üstelik bir de mekruh kumunuzu benim üstüme sıçratıyorsunuz. Ben buraya, sizin gibi sefa sürmeye gelmedim. Romatizmamı iyi etmeye geldim. Doktor leçetesi üzerine geldim.

— Ama plâja eğlenmek için gelinir, teyzeciğim...

— Sizinki eğlenmek değil ki... Bak herkes bir kenara oturmuş rabıtalı rabıtalı eğleniyor. Eğlenmek için ille bir birinizi mi mıncıklayacaksınız, töve Yarabbi?...

— Teyzeciğim, biz aramızda eğleniyoruz, siz ne diye rahatsız oluyor musunuz?

— Helbet olurum, hasta bir kadını ben... Evde bizimkinden, burada sizden... Nedir benim bu çilem?... Kırk yılım bir başı, kalkıp plâja geldim. «tek şu hastalığım iyi olsun da, varsın nâmeahrem olsun» dedim. Ama duhuliye bilâti alıp

da güneşe yatınca helbette dır dır çekemem. Fındık fıstığı bu kadar yeyip sıcak kumun üstünde bu kadar azacağınıza, gidin de, bari denizde hararetinizi söndürün. Elâlemin hastasına da tâcizlik vermeyin...

— Teyze hanım, o kadar rahatsız oluyorsanız, plâjın tenha tarafına gidersiniz.

— Hıııhhh haspam!... Sen bana akıl vereceğine şu göğsünü biraz ört de, rûz-u mahşerde tartılmaya yüzün olsun... Koskoca plâjı sizin için icat etmediler ya...

— Canım, biz de plâja sahip çıkmadık ya... Herkes dediği gibi eğlenir. Şimdi memlekette demokrasi var. Kimse kimseye karışamaz, anladınız mı?...

— A Yeşildireğin sapsız tulumbası! Demokrasiyi sırf gençler için mi yaptılar? Demokrasinin mal sahibi sade sen misin?... Ben de gidip rey attım. Hem de Demokrata rey attım. Demokrata rey atanın bir dediği iki olmayacak diyerekten radyo söyledi. Vallahi şimdi gider, seni polis karakoluna muhaliflik yapıyor diye haber verirsem. Sultanahmedin kestirme yolunu o zaman öğrenirsin. Zaten ben sinirli hatunun biriyim. «Amanın a dostlar, yangın var» diye bir kere bağırmağa başladım mı, vallahi sesim, ıslak peştemal gibi yedi mahalleyi sarar. Bando müzika getirsen körolayım susturamaz. Öyle ağzını yalak gibi açıp da karşımda sırtıma. Nasırımın üstüne fazlacana basıp da bu hasta halimde bana lohusa nârası attırma, hem vallahi, hem billâhi seni öyle bir yaparım ki, anan olacak karı, öküz baş çivide sokup çıkarsa, yine de paklıyamaz. Cehennem ol şuradan... Senin lâıyığın alle kabinasının tarafında... Hadi defol...

Kollejliler grupundan Cavidan onların çatışmasını uzaktan seyrediyor, bir yandan da keyifli keyifli şarkı söylüyordu:

Comme on est bien dans tes bras!

Biraz daha arka taraflarda, lâcivert şort glymiş, İmam Hatib Okulu talebelerinden iki genç, birbirleriyle konuşuyordu:

— İbrahimciğim, nurum efendim...

— Söyle benim cancağızım...

— Hakikaten buraya gelmenin hiç bir günahı yok mudur?

— Bence yoktur.

— Bir kere Şerafettin efendimize bir sorsak mı dersin?

— Duyduğuma göre, Şerafettin efendimiz de Floryaya devam ediyormuş.

— Doğru mu söylüyorsun?... Vallahi nur ol... Ağzının tadı daim olsun... Bence de günahı yok. Şer yolu bu olmasa gerek. Binaberin, kalblerimiz müsterih, temaşamıza devam edelim kardeşim.

Plâın tahta iskelesinin üstünde duran, yeşil boneli, siyah mayolu 110 kiloluk bir kadın, denizdeki kıza telâşlı telâşlı sesleniyordu:

— Ka Siranuş!... Denizin lezzeti hoşuna gitti ise, benim de merakımı düşünmelisin. Rüzgâr vurmuş matmazel entarisi gibi açılacağına, ayağını denizin toprağına koyup da ellerin ilen çalkalan. Akşama Antranik soruncas, «Senin ailen padişah sultanı gibi denizlerde yüzdü, her bir lâfa eyicene kulak astı, orta yerlere gidip de benim yüreğimi telâşlara koymadı» diyerekten medhedeyim.

— Ka sen benim mamamsın, yoksam zırzır böceğimsin? Bacaklarını güneşte kebab yapacağına, bana gelip de hır hır etmenin bir keyfi vardır?

— Çerhegusartek vallahi mamuk zartan partan... Senin gibi bir evlâdı dünyalarda görmeşimdir. İnsana böylecene kan kusturuncas sana evlât mı demeli, yoksam varlık vergisi mi demeli?... Çabuk geri denizin haricine çıkarsın, yoksam polis efendi ilen çıkartayım?

İskelenin üstünde duran gençlerden biri lâfa karıştı:

— Madam, bırak yüzün biraz canım. Açıldığı filân yok.. Bir tehlike olsa biz kurtarıyoruz zaten...

— Allahıma tövbe... Başkasının kerimesine lâf etmek sana ait olamaz. O benim evlâdımdır. Bu yaşa geti-

rinces ben onu koyun gübresi ilen büyütmemişimdir. Nah, şu memelerimin sütü ilen büyütmüşümdür.

— Maşşallah madam, maşşallah!...

— Karşımdan çekil de suspus ola orada. Sana kundura ökçesi ilen iki çürük yapar isem, ailene cevap bulamazsın. Şu yanağındaki dudak boyasını silip de, namuslu aileler ilen, ondan sonram lâkırdı konuş... Kız Siranuş!... Sana söyloorsam on kerem söyletmezler adamı. Çabuk dışarıya çıkoorsun, yoksam ben sana polis efendi ilen çıkar-tayım?...

Tahta iskeleye oturmuş, ayaklarını sallandıran, afili iki delikanlıdan biri, ıslık çalarak Siranuşa gülümsüyordu. Kız da hayatından oldukça memnun görünüyordu. Siranuşun müsait davranması üzerine oğlan kendini hemen suya fırlattı, o tarafa doğru kulaç atmıya başladı. Ama Siranuş, ondan uzaklaşarak kıyıya sokuluyordu. Delikanlı, suyun ortasında yalnız kalınca, sırtarak, iskeledeki arkadaşına seslendi:

— Hey Arap Tevfik!...

— Hoples!...

— Sen de gel be Tevfik. Dinime imanıma burası çok yavan... Şu tarafa gidelim, orada manzara kıyak... 55 kaddillaklar hep orada...

— Ben girmem arkadaş...

— Namussuzum gel Tevfik. Mayolu adamın şoför olup olmadığını bilmezler. Sen beni dinle de gel...

— Oğlum, sen kendi işine bak. Herkesin kendine göre bir hesabı var. Ben buradan memnunum...

— Ne hesabın varmış ulan?...

— Bana göre var... Ben bir lâfı söylerken, Hilâliah-mere konuşmam. Lâfımın altından çok iş çıkar...

— Bana bak Arap Tevfik. Kulağını ver bana... Senin gibilere elbise ile iş yok. Mayo ile oldun muydu, plâjda kimse kimsenin ne olduğunu bilmez. Halbuki urbalarını giydin miydi, aynı Kasım Güleke dönüyorsun. Öylesinin ar-

kasından da kadın değil, anca pulis gelir... Sen beni dinle de, gel şu tarafa gidelim. Ne varsa o tarafta var...

Kolejliler grupundan Cavidan'la Güner, şiddetli bir münakaşaya tutuşmuşlardı. Güner diyordu ki:

— Ah nonoşum, bu konuda hiç de tarafsız olamıyorsun. Dior durup dururken ne diye böyle bir moda ortaya atсын? Kadın elegansı hususunda öyle derin bir anlayışı, öyle ince bir zevki var ki, insan şaşırıp kalıyor. Bak meselâ, geniş omuzlar, daracık kalçalar üstüne sırt ve göğsü açık, lâme bir tuvalet düşün... Ne hârika şey olur kimbilir.

— Değil, katiyen değil... Kalçanın daracık olması, hele bizim memlekette, körolayım beş para etmez... Bak sana bir şey söyleyeyim kardeşim. Sen Dior'un modasına kendini uydurmıya çalışırsan, vallahi billahi sittin sene bir yuva kuramazsın...

— Aaa kardeşim, löpür löpür kalçalarla, gidip bir hacı-ağanın karısı olmaktansa, Y modası yüzünden ölmeyi tercih ederim körolayım...

Onların konuşmasını, romatizmalı koca karı duydu:

— İnşallah hepiniz evde kalırsınız da, pencerelerin arkasında ekşimiş ayranlar gibi köpür köpür köpürürsünüz şıllıklar... Şuracıkta doğru dürüst bir romatizmamı iyi edemedim. İnsana rahat huzur vermediniz... Aaah Millet Partisi ah... Nerelerdesin?... Nerelerdesin aslan Bölüşbaşı nerelerdesin... Bu dinsiz imansızlara sen yetiş yarabbim...

(14.8.1955)

C Ö P V E R G İ S İ

Hanife Pekşen, Veznenin dışındaki masada oturan adama, elindeki kâğıt tomarını uzattı:

— Evlâdım, dedi. Mûdür beye kâğıtları imzalattım. Bunlar sana mı verilecek?

Adam, sigarasını tablaya silkeledi. Kahvesinden bir yudum aldı:

— Ne kâğıdı onlar valde? Dedi.

— Hani çöpçüler için vergi vermiştik de, yedi lirasını haksız almışsınız ya... Onu geri verin diye kâğıtlarını yaptırdım evlâdım...

— Ha, anladım... Valde sen şimdi şu soldaki odaya git. Orada Hüsamettin Bey vardır. Ona götür kâğıtlarını, havale etsin...

— Hangi oda evlâdım.

— Solda, en dipteki oda...

— Adı neydi?

— Hüsamettin bey...

— Allah emanet ol evlâdım.

Kadın, gösterilen odaya gitti. Kapı açıktı. Köşedeki masada ihtiyarca, gözlüklü bir adam oturuyordu. Öteki masalarda çalışan beş kişinin de, ikisi kadındı.

Hanife Hanım, ezile büzüle gözlüklünün yanına sokuldu:

— Efendi kardeşim, dedi. Zahmet olmazsa, şu kâğıtlarımı bir imzalayıver.

Adam, başını kaldırmadan sordu:

— Ne kâğıdı bunlar valde?

— Vergi kâğıtları evlâdım.

— Ne vergisi?... Vergi mi yatıracaksın.

— Hayır, efendi oğlum, vergiyi yatırdım da, bu sefer yedi lira fazla almışlar. Onu geri istemek için istida verdim.

— İstidan nerede?

— İşte burada... En alttaki pullu kâğıt benim istidam...

Adam, Hanife hanımın elindeki kâğıt tomarını aldı. Birer birer karıştırıp okumaya başladı. Hanife Hanım da, masanın önünde elpençe divan duruyordu.

Kapıya yakın iki masada, biri şimanca, pembe beyaz, biri de kara kuru, iki genç kadın vardı. Birinin önünde bir metre boyunda, koca bir defter duruyordu. O, bu deftere bir takım rakkamlar yazıyor, yekûn yapıyordu. Bir aralık başını kaldırıp elindeki kalemi masaya bıraktı. Yanındaki arkadaşına döndü:

— Cavidan'ın kocası Bandırmaya tâyin edilmiş, duydu mu? Dedi.

— Aaa, sahi mi allasen?...

— Şaşacak ne var bunda kardeş? Zaten Cavidan o herifle oturmuyor ki... Şimdi daha ziyade serbestliğe kavuşacak...

— Yoo, yoo öyle söyleme... Cavidan öyle kız değildir.

— Ayol, şimdi beni söyleteceksin. Kocasını memur olan kadın, onun yaptıklarını yapabilir mi?

— Canım, kızcağız ne yapıyor sanki?... Herkesten başka türlü mü geziyor? Başka türlü mü giyiniyor?

— A, a, sen uyuyorsun galiba!... Ayol o geçen ay, bir süet iskarpin almadı mı? Sonra bir de Madam Flor'a siyah kadife şapkayı yaptırmadı mı?

— E, ne olacak?

— Peki bu ay aldığı hasır ayakkabıyı nasıl aldı?...

— Canım, kız, kocasından aldığını biriktirir de, üstüne başına yapar, şaşılacak bir şey yok ki bunda...

— İyi ama, onu bir gün, Küçük Çiftlik parkında, muhasebedeki Sabahattinle beraber görmüşler. Buna ne buyrulur?.

— Dedikodudur derim.

— Hıhhhh, dedikoduymuş. Bunu söyliyene, ismi lâzım değil, iki çocuğuna yemin ediyor.

— Kimmiş bunu söyliyene allasen?...

— İsmi veremem, and verdi...

Öteki masada oturan Hüsamettin Bey, başını evrakın üstünden kaldırıp, Hanife Hanıma baktı:

— Sen imzanı atamaz mısın valde? dedi.

— Atamıyorum da, onun için mühür kullanıyorum, evlâdım.

— Ama sen bu mührü muhtardan tasdik ettirdin mi?...

— Nasıl oluyormuş o?...

— Muhtara gideceksin, bu mührün sana ait olduğuna dair bir ilmühaber verecek. Onu istidana ilâştireceksin.

— Ha, onu yaptım evlâdım, hem bir lira da verdim.

— O kâğıt nerede?

— Nüfus kâğıdımın içinde olacak. Hele onların arasına bir bakıver efendi oğlum.

Adam, tekrar evrakı karıştırdı:

— Buldum, buldum, buradaymış. Şimdi sen, doğru alt kata in. Solda evrak kalemi var. Orada kaydını yapsınlar, sonra buraya gel....

— Peki evlâdım...

Hanife Hanım alt kata indi. Evrak kalemini sora sora buldu. Gençten bir adama sokuldu:

— Evlâdım, bunun muamelesini sen mi yapacaksın?

— Neymiş o valide...

— Yedi lira geri alacağım da ondan...

— Vergi işi mi?...

— Evet oğlum...

— Şu karşıdaki masada Sabih Bey var. Ona git...

Kadın o masaya gitti. Çopur bir odacı, masadan masaya evrak taşıyordu. Hanife Hanım ona sokuldu:

— Sabih Bey hangisi, evlâdım?...

— Sabih Bey yok burada...

— Yok olur muymuş?... Hepsi geldi de Sabih Bey niye gelmiyormuş?...

-- Sen biraz çenesi düşüğe benziyorsun valde? Sabih Bey geldi, biraz ayak yoluna kadar gitti. İnsanlık hali olmaz mı?...

— Bir şey dediğim yok ki evlâdım... Hani, «nereye gitti acep?» diye soracak oldum...

— Zaten herifin başında kazan kaynıyor. Kaynanası, bir haftadır solucan döküyor. Adamın gözü dünyaları görmüyor. Bir de sen dır dır ediyorsun...

— Ayol bunda meraklanacak ne var? Solucan dökmesi daha iyi ya...

— Canım, herif o fikirde değil ki... Solucanların içeri- de kalmasını istiyormuş.

— Aaa, bir yaşıma daha girdim.

O sırada, bir elinde havlu, bir elinde sabun kutusu, Sabih Bey gelip masasına oturdu.

Hanife Hanım merakla sordu:

— Sabih Bey sen misin evlâdım?

— Benim, ne olacak?

— Muamele yaptıracağım efendi oğlum...

— Ne muamelesiymiş bu? Ver bakayım kâğıtlarını...

Sabih Bey evrakı alıp uzun uzadıya inceledi. Sonra karşı tarafta oturan bir memura seslendi:

— Tahir Efendi!...

— Buyur âbi...

— Şunun vâride numarasını koy. Kaydını işle... Sonra çıkış fişini ver, müdüriyete tasdik ettirsin.

Kadın, biraz meraklanmıştı.

— Oğlum uzun sürer mi acep? dedi.

— Uzun, kısası sorulmaz. Burası daire... Herşeyin bir usulü vardır.

— Bugünle 19 gün oldu, hep gidip geliyorum da ondan... Oğlan başımın etini yiyor. Para da para diye... Yoktan yonga kopar mı? Ev masarifinden ayırıp da oğlana para verecek değilim a... «Hadi, nasıl olsa bu para havadan gelecek diyerekten, beşini veririm» diye vâdettim. Şimdi kafamın etini yiyor.

— Beş liranın şimdi lâfı mı olur valide? Bir kahve parası bile değil, söz temsili...

— Benim oğlan kahve filân içmez evlâdım. Günlerden beri 19 mayıs diye tutturdu. Kız mektepleri stadyoma gidip de cimlâstik yapıyorlarmış. Oranın dâvetiyesini de ahalîye dağıtıyorlarmış. Oğlan üç gün aramış, bulamamış. Sonunda bir tanıdık haber vermiş. Biletleri beş liraya karaborsada satıyorlarmış. Şimdi gidip de oradan alacak, mektep kızlarını seyredecek.

— İyi ya, muamelen tamamlansın. Parayı alırsın.

— Bugün tamamlanır mı acep evlâdım?...

— Bugünü bilmem ama, 19 mayısa kadar tamamlanır herhalde...

— Şimdi kâğıtlarım ne olacak?

— Çıkış fişi doldurulacak. Muhasebeye gönderilecek. Muhasebe tahakkukunu yapıp bize yollayacak. Sonrası kolay.

— Odacı, elinde bir kâğıtla döndü. Sabih Bey kâğıdı alıp kadına uzattı:

— Valide, bu fişi doldur. Muhasebe müdürüne tasdik ettir. Tahakkuk kalemine kaydını yaptır. Muhtara götürüp mühürlet. Tekrar buraya getirip istidanla beraber Hüsamet-tin Beye ver. Sonra müdüre imzalat. Mahsup koçanını kes-tir. Kalamazo defterine işlet. Sonra gene muhasebeye götü-rüp tahakkuk makbuzunu al. İbranâmeyi imzala. Bir de mü-düre tasdik ettir. Sonra Levazım kaleminden bir mucip su-reti al. Bir kopyasını doldurup evraka ver. Öteki kopyasını bize getir. Biz muhasebeye yollıyacağız. Muhasebeden itâ emrini alacaksın. Bunu müdür muavinine havale ettirecek-sin. Müdür muavini vezneye müzekkere yazacak. Sana da bir fiş numarası verecek. Eğer o gün veznedar hastalan-maz da daireye gelirse, parayı şıp diye verirler. Hiç me-raklanma...

Kadın şaşırıp kalmıştı. Bir tereddüt geçirdikten sonra, adama döndü:

— Hadi allahaısmarladık evlâdım, dedi.

— Nereye valide? Şu fişi almıyor musun?.

— Vazgeçtim evlâdım... Benim ömrüm o işlere yetmez.

Gidip bizim oğlana haber vereyim. Mektep kızlarının cim-lâstiğini seyretmeyiversin. Hadi Allaha emanet ol...

Hanife Pekşen, bütün kâğıtları masanın üstünde bırakarak, boynu bükük, kapıya doğru yürüdü.

(15.5.1955)

LOHUSA

— Buyursunlar kardeşçiğim, buyursunlar... Hangi rüz-gârlar attı sizi bu taraflara böyle?... Buyurun içeri girse-nize...

— Ah, hemşireciğim, duyduk da geldik. Bilsen ne se-vindik. Tazemiz iyidir inşallah?...

— Rabbim kem gözden esirgesin. İki gündür maşallahı var. Hadi içeri buyurun Allasen...

Şerife Şepşen önden girdi. Arkadan da kızı Şükran. Es-ma hamm, daha merdivenleri çıkarken, anlatmaya başladı:

— Ah görmelisiniz kardeşim. Ay parçası gibi bir oğ-lan... O gözler, o kaşlar... O gamzeli yanaklar... Hıh demiş, babasının burnundan düşmüş.

Bahçe üstündeki büyük odanın kapısını açtı. Kösedeki demir karyolada Nimet yatıyordu. Baş yastığa iyice gö-mülmüş, saçları darma dağın olmuştu. Yüzüne, lohusalığın, soluk bir mahmurluğu düşmüştü. Odaya girenleri görünce, başını onlardan tarafa çevirerek gülümsemiye çalıştı. Şerife Şepşen, ağzını yaya yaya:

— Ah tosun evlâtçığim! dedi. Geçmiş olsun... Mevlâm sana da; yavrucağına da uzun ömürler ihsan etsin yarab-bim. Kolay kurtuldun mu bari?...

Lohusanın cevap vermesine vakit kalmadan anası Esmâ atıldı:

— Kolay da ne demek? Yüzünü bile buruşturmadı pa-luze evlâdım benim... Ama, ebe Rukiye hanımın eli de, Allah için, eski zaman ellerindenmiş... Beş dakikanın içinde, te-reyağdan kıl çeker gibi toplayıp çırpıverdi körolayım. Ama ben de boş durmadım hani... İki arşın mermerşahiye evlât-çığımın baş ucunda cayır cayır yırtıp doğradım. Ben bile bu

yaşa kadar dokuz çocuk doğurdum, hiç bir seferinde bu kadar kolay kurtulamadım. Ebe Rukiye'nin aldığı para helâl olsun doğrusu... Neme lâzım, Allah var!...

Şerife Şepşen, lohusaya döndü:

— Tu tu tu tuuu!... Maşallah yavrucağım... İyisin inşallah evlâdım.

— Allaha emanet ol, Şerife teyzeciğim.

— Ben sana söylememiş miydim oğlandır diye?... Bak nasıl, dediğim çıktı...

— Teyzesi!. Oğlan olacağı besbelliydi. Tam üç sefer dedim. Minderin altına bir makas, bir bıçak koydum. Üç seferinde de sen git, bıçağın üstüne otur. Artık oğlan olacağında şekki şüphe kalır mı?

— Babası seviniyor mu bari?

— Ah babasını görmeyin kardeşim. Bir, zilleri takıp oynamadığı kaldı. İki gündür, körölayım, gözüne uyku girmiyor. Zaten evvel âhır oğlan isterdi. İsteddiği oldu işte... Daha şimdiden plânlar hazırlanıyor. Oğlanı «Berber koleji» mektebine mi vermiyecek? Avrupalara mı yollamıyacak? Neler de neler?...

— Adını koydunuz mu bari?...

— Valla kardeşim. Her kafadan bir ses çıkıyor. Ben, mübarek isimdir diye Mustafa koyalım dedim. Anası Altan diye tutturdu. Öteki isimler mahalle çocuğu ismi oluyor-muş. Babası da Kasım koyalım diyor.

— Aa, kadeşim. Hadi Mustafayı anladık. Altanı da anladık diyelim. Ama Kasım ne demek oluyormuş? Yavrucağı, doğar doğmaz mapuslarda süründürmenin ne âlemi var sanki?...

— Vallahi ben de bir şey anlıyamadım hemşire... Bu evin içinde birinin dediğinden öteki anlamıyor ki...

— Ayıptır sorması kardeşçiğim... Lohusamızın ayak ucundaki şu süpürge ne oluyor Allasen?

Aaaa, Şerifeciğim, biz ne kadar moderin olursak olalım, ben yine de ihtikâtımdan dünyada vazgeçemem. İki gündür lohusamızın üzerine bir ağırlıktır çöktü. İştahdan ke-

sildi. Arasına da, bulantısı oluyor. Ben de tuttum, kızcağızımın üstünden ağırlığı alsın diye ayak ucuna bir süpürge koyuverdim. Süpürgeyi koymamla, vallahi şıp diye gözünü açıverdi. Ben öyle şuna buna kulak asmam. İhtikatom, her zaman için ihtikattır.

— Helbette öyle olmalı kardeşçğim... Şimdiki zamanın gidişine biz de uyacak olsak, dünya yüzünde ne bet kalır, ne de bereket.

— Vallahi benden de al okadar... Ben zaten ne dama da, ne de kıza kulak bile vermiyorum. «Sizin çocuğunuzsa, benim de torunum» deyip, işin içinden çıkıveriyorum. Dün de bizim imam Yahya efendiyi çağırdım. Torunumun kulağına üç sefer ezan okuttum. Neden dersen, kulağına ezan okunan çocuk, dünya yıkılsa isilik olmaz.

— Peki ama hemşireceğim. 'Tontonumu bir sefercik olsun göremiyecek miyiz?...

— Aa, göremez olur musunuz? Bak getireyim de görün. Babası ona Eyüpsultandan bir de yaldızlı beşik aldı. İçinde mışıl mışıl uyuyor. Durun bir sefercik olsun göstereyim.

Esma hanım, köşe minderinin yanında duran, yaldızlı, turuncu beşiğe gidip, çocuğun üstündeki örtüyü açtı. Kundağın içinde, tüysüz, cascavlak bir oğlan iki kere esnedi. Dişsiz, penbe ağzının yanından boynuna doğru salyaları akıyordu. Esma hanım, torununu kucağına alıp da havaya kaldırıncı, odanın içinde bir viyaklamadır koptu. O zaman Şerife hımm dayanamayıp ayağa kalktı:

— Ah, maşşallah maşşallah tontonuma... Ayol pek de şeker şeymiş vallahi!... Aguucuk, aguucuk... Aman da yesinler seni emi? Ah, vallahi, tıpkı babası... Anca bu kadar benzemek olur kardeşim.

— Helbette hemşire... Hele bir benzemesin. O zaman kıyametler kopuverir. Ben başka analara benzemem. Kızım değil, ciğerim olsa dünyada gözüm görmez. Bak teyzesi şu nonoşa bak. Nasıl da tükürü tükürü veriyor. Oğlan, anadan doğma demokrat... Hele bir büyüsün, siz paşamı o zaman-

lar bir görün. Radyolarda, meydanlarda ne nutuklar söyliyecek, Arslan evlâtçığım benim. Tuh tuh, tuh, tuh...

— Nazar değmesin hemşire... Çok akıllı çocuğa benziyor. Allah bağışlasın. Darısı bizim kızın başına...

Şerife hanımın yanında, demindenberi ses çıkarmadan oturan Şükran, bu lâfın üzerine birdenbire sinirlendi:

— Amaaan anne... Sen de son zamanlarda ne lâfını bilmez şey oldun canım... Ben bu yaşta çocuk doğurup da güzelim vücudümü deforme eder miymişim sanıyorsun? Marilyn Monroe'yü, Ava Gardner'i, Gina Lollobrigida'yı, Audrey Hepburn'ü görmüyor musun?... Hangisinin çocuğu var? Ama bir kere ortaya çıktıkları zaman o şahâne vücutlara dünya âlem hayran kalıyor. Ben niye çocuk doğurup da endamımı bozayım yani?...

— Ayol o senin söylediğin karıların âlâtları eksiktir. Onlar, aynı süs kabağı gibi, bir işe yaramazlar.

— Hiç bile değil anne... Sen, aklın ermeyen meselelere karışma bir kere...

— A rüküş... Sırf senin mi aklın erer?

— Helbet benim aklım erer. Senin Amerika ile, Avrupa ile bir alâkan yok ki...

— Senin ne alâkan varmış? Evli kadınların Avrupa ile ne alâkası olurmuş?...

— Canım, ben vücut ölçülerinden, moda meselelerinden filân bahsediyorum. Meselâ «Ye» modasının nasıl şey olduğunu biliyor musun sen?...

— Ne modası dedin?...

— Ye modası...

— Ağzının orta yerine bir tane çarparsam, Ye modasını anlarsın sen... Sana yeme mi diyorum ben?. Kimseden yemek esirgediğim var mı benim? Yemeğini ye, çocuğunu da doğur...

— Üffff anne!... Sana da lâkırdı anlatmak, İstanbulun manavını insafa getirmekten zormuş. Ben ne diyorsam, sen onu doğru bil...

— Neyi bilecek mişim bakalım?... Şimdiye kadar bana

az mı masal anlattın? Beni az mı traş ettin? Senin lâflarının partici lâfından bir farkı var mı sanki?... Ne zoruma senin her dediğine inanayım?...

Esmâ hanım müdahale etti:

— Kuuuuzum kavga etmeyin kardeşim. Senin kızın ne de olsa cahil kız... Daha evlât muhabbetinin tadını bilemiyor. Sen onu, ucuzluk lâflarını dinler gibi dinle de, yine de kendi bildiğinden şaşma... Haydi şöyle oturun biraz minde-re de, size birer lohusa şerbeti vereyim. Ağız tadıyla bir için...

Esmâ hanım, çocuğu annesinin karyolasına bıraktıktan sonra şerbeti hazırlamaya gitti. (4.9.1955)

HERKESİN BİR MURADI VAR

Müşerref Gözlemeci, Vasfiyenin yengesinden aldığı uzunvâri dondurma tabaklarını da öteki tabakların yanına dizdi. Yer sofrasının bir başından öteki başına, iki sıralı yerleştirdiği tabakları teker teker saydı. Tam kırk taneydi. Sonra konsolun üstündeki kese kâğıtlarını açıp, tabakları doldurmaya başladı. Remziye Kasnakgil, kerevete oturmuş, bir teviye dualar mırıldanıyordu. O gece konu komşu Müşerref hanımın evinde toplanmıştı. Zekeriya sofrası kuruluyordu. Dâvetliler arasında bulunan konsolosun haremî Berceste hanımefendi köşedeki kadife koltuğa kurulmuş, hazırlığı alâka ile seyrediyordu. Terzi Bektaşın ailesi Mihriye, Bohçacıların Hasene, Mal müdürünün şişman baldızı Afitab, mübaşir Abdullahın üçüncü karısı Gülsüm, Deli Zehranın üvey kızı Edibe, Yılmaz İdman Yurdunun orta hafı Müceddet'in nişanlısı Gönül, nalbur Zıyanın çilli kiracısı Nurhayat, fen memuru Fahri Cafcaf'ın ilk göz ağrısı Suna; hep o geceki Zekeriya sofrası için Müşerrefin evine gelmişlerdi. Her birinin elinde bir mum vardı. Tabaklar kırk çeşit yemişle doldurulduktan sonra dâvetliler, birer ikişer yer sofrasının etrafına çöküp bağdaş kurmaya başladılar.

Mübaşir Abdullahın üçüncü karısı Gülsüm, sofranın en başına oturdu. Besmelesini çektikten sonra yanık sesiyle, Zekeriya sofrasının duasını okumaya başladı. Bütün başlar öne eğildi. Müşerref hanımın belinden yukarısı, saat rakması gibi sallanıyordu. Duanın sonunda, âmin mırıltıları başla-

dı. Bu seslerle beraber odadakilerin heyecanı da yavaş yavaş arttı. Dua bitince, Gülsüm, dizinin dibindeki mumu alıp besmele ile yaktı. Dutkurusu tabağı ile iğde tabağının arasındaki boşluğa yerleştirdi. Sonra da muradını anlatmaya başladı:

— Yarabbi sen bilirsin... Herkesin gönlüne göre verirsin. Dilediğini tez elden gönderirsin. Gitmediğim hoca, takmadığım muska kalmadı. Hiç birinin de faydası olmadı. Demek ki çilem dolmadı. Ahır vakitte insana bir teselli lâzımdır. Nur topu gibi bir erkek evlât niyazımdır. Hamdüsênâlar olsun, ne efendimin, ne de benim hiç bir eksiğimiz yoktur. Amma velâkin ne yapıysak boştur. Efendimin eski karısından bir erkek çocuğu varsa da ona evlât değil, baş belâsı demek caiz... Karının ne kadar huysuzluğu varsa oğlana bulaşmış. Olmuş sana bir edebsiz... Ne ana tanır, ne baba. Daha bu yaşta tütüne alıştı. Dili ekmekçi küreği gibi... Öyle evlât olmaz olsun...

Müşerref hanım lâfa karıştı:

— Hemşireciğim, Zekeriya sofrasında beddua olmaz. Muradın neyse, sen onu söyle... Şuna buna dil uzatma...

— Nasıl uzatmam kardeşim?... Üvey evlât dedikleri kadar varmış. İnsanda ne rahat bırakıyor, ne huzur. Konsolda bozuk paraların yerini öğrenmiş. Her gün bir yirmi beşlik aşırır. Parayı saklıyacak yer bulamıyorum. Tel dolabı karıştırıp yemeği üstünden yer. Sabun kalıplarını çalıp bakakala ucuzcana satar. Ayağının tırnaklarını kesmediği için, yezide çorap dayandıramam. Ayıp lâkırdı dersen, Karabaş mahallesinde imtihana girse birinci çıkar. Geçen cuma min-tanının dikişinde altı tane yavşak buldum. Karpuzun çekirdeklerini delikli taşa atma dedim, kime dinletirsin. Ben namaz kılarken ıslık çalma dedim, bana mısın demedi. Misafir odasındaki takvimi, günü gelmeden koparır. Hadi bunların hepsi neyse... Ama başka terbiyesizliklerde de almış yürümüş... Ayıptır söylemesi, akşam bulaşığını yıkadıktan sonra ne de olsa enikonu yoruluyorum. Efendimin göğsüne bacağımı yaslayıp şöyle bir oh demek hakkım değil mi?. Ama di-

yemezsin ki... Kolumu şöyle bizimkinin boynuna dolayıp da, yanağımı onun yanağına yapıştıracak olsam, piç kurusu anahtar deliğinden bağırmaya başlar: «Yuuuu, şunlara bak şunlara... İki de moruklaşmış, hâlâ öpüşüyorlar» diyerekten bağırarak konu komşuya bizi rezil eder çıkarır... Hani o piçin yüzünden rahat bir muhabbet bulup da, gençliğime doyamadım, körolayım... Böyle evlât olmaz olsun...

Müşerref hanım, Gülsümün lâfını kesti:

— İyi ya kardeşim. Mumunu yaktın, niyazını yaptın. Cenabı Mevlâ sana bir erkek evlât nasip eder inşallah... Hadi Berceste hanım huuu... Kardeşim sen de mumunu yak da, niyazını yapiver.

Konsolosun karısı, içinden bir besmele çektikten sonra, mumunu yaktı:

— Çok, çok heyecanlıyım efendim. Elhamdülillâh itikadımız tam ve kâmindir... Cenabı Rabbim, ruhumuzu, kalbimizi tamamen biliyor. Son günlerdeki sufransımın derecesini de elbet biliyor. Bizimki haksız yere tekaüde sevk edildi. Çok büyük haksızlık doğrusu... Ben buralarda yaşamıya alışmış bir kadın mıyım?... Napoli sahillerinde, Kot dazür'de, San Remo'da, Mediterane'nin o merveyyö iklimlerinde, şarman dostlarla geçirdiğimiz entim hayatı, niçin bize çok gördün Rabbim?... Sana karşı âsla fotif değildik. Hele Mondiyö Ostia'daki o muhteşem geceyi bir türlü unutamıyorum. Şopen'in noktürnlerini, Mendelson'un «Bir yaz gecesi rüyası» nı, Travyata'nın o cânım aryalarını, Salome'yi, Dans Makabr'ı, Rahmaninof'un prelüdlerini nasıl, nasıl unutabiliyim, mondiyö?...

Müşerref hanım onun lâfını yarıda kesti:

— Aaa, hanım, sen şaşırdın galiba?. Ayol Zekeriya sofrasında hristiyanca dua olur mu?...

— Hayır, hayır, kalbimi dökmek istiyorum.

— Ayol dökecek isen götürüp delikli taşa dök. Böyle lâflarla burada hepimiz çarpılırız vallahi...

— Bir dakika müsaade edin efendim. Kocamın tekrar Avrupaya tâyinini Cenabı Haktan...

— Hadi sus sus... Öyle şey olmaz. Bir muradın varsa doğru dürüst söyle... Ecnebice konuşmak şart değil a... Hem sen mumunu yaktın ya... Üst tarafını bize bırak...

Bu sırada Yılmaz İdman Yurdunun orta hafı Müceddet'in nişanlısı Gönül, söze karıştı:

— Teyzeciğim... Ne olur, ben de iki lâf söyliyeyim. Benim de bir muradım var...

— Söyle ama, uzun konuşma... Muradın ne ise, iki kelimede çırpıştırırver...

— Bismillâhirrahmanirrahim!... Herkesin gönlüne göre veren kaadir Mevlâm... Biliyorsun, ben nişanlıyım... Müceddetle nişanlıyım... Onu ne kadar sevdiğime dünya âlem şahittir. O da beni, efendime söyliyeyim, kâinat kadar seviyor. Sevgisini isbat etmek için de ilk fırsatta bana bir astragan manto almak istiyor. Ne asîl, ne samimî duygulu bir genç olduğunu anlayın artık. Fakat zavallı sevgilim bu kadar iyi niyet sahibi olmasına rağmen, mantoyu bir türlü alamıyor. Sebebi de malûm... Maddî vaziyetî pek müsait değil. Zavalılık iş yapmaz, güç yapmaz. Top oyunundan aldığı para ile geçinir. Ama onun 18 pas çizgisinin dışından çektiğini bile hiç bir kaleci tutamıyor. Fenerliler de geçende, Karagömrük sahasındaki oyununu görmüşler. Pek beğenmişler... «Eğer bu mevsimde Galatasaray'a iki gol atarsan, seni 8.000 lira ile Fenere transfer ederiz» demişler. İki gol yerine dört gol atarsa 16 bin lira alacakmış... Ya Rabbim!.. Bir astragan manto 12 bin lira... Demek ki üç gol atsa, kâfi gelecek. Ne olur büyük Rabbim... Sen bu Müceddet'in ayağına bir celâllik ver de Galatasarayın kalesine üç golcük sokuversin... Yalvarırım sana Tanrım.

Müşerref hanım enikonu sinirlendi:

— Ayol bu akşam ne kadar yelloz varsa, bu sofranın başına toplandı galiba... Kız senin top oyunundan elâleme ne?.. Başka bir muradın varsa söyle... Yoksa mumunu yaktın ya, otur oturduğun yerde...

Bu safer nalbur Zıyanın çilli kiracısı Nurhayat söze başladı:

— Müşerref teyzeciğim... Ben iki çift lâf söyliyeyim mi?. Muradım kısacık bir şey...

— Hadi söyle bakalım...

— Benim canım ciğerim, bir şoför Hamdi var... Geçenlerde saçkıran olmuştu. Sonradan sulu kele çevirdi... Yapmadık ilâç bırakmadık vallahi... O güzelim, pırıl pırıl saçlar...

Müşerref hanım dayanamadı:

— Kız sizin başka bir derdiniz, efkârınız olmaz mı?. Sevgiliden başka bir şey düşünmez misiniz siz?.. Zekeriya sofrasında böyle lâflar edilmez... Hadi sen mumunu yak da, lâkırdıyı fazla uzatma...

Bohçacıların Hasene kibrite uzandı. Elindeki mum epeyce yumuşamıştı:

— Cenabı Hakka hamdüsena olsun... dedi. Ya Rabbim... Benim de küçük bir muradım var... 40 yemişli bir sofraya kurmak boynumun borcu olsun... Benim efendim Nuruosmaniyyede bakkal dükkânı işletir. İşi de, Cenabı Hakka bin şükür, çok iyi gidiyor. Ama adamcağızı 'son günlerde bir düşüncedir aldı. Migros diye bir adam çıkacakmış da bütün bakkalları Hallac-ı Mansur gibi ziyan zebil edecekmiş. Ya Rabbim, eğer çıkacaksa, sen bu Migros denen adamı ne yap yap, çıkartma...

Müşerref hanım enikonu sinirlendi:

— Kardeşim, dedi, sizinle dünyada Zekeriya sofrası kurulmaz. Bu sofranın başında neler konuşulacağını, saçak pak olmuş karılara ben mi öğreteyim? Hadi siz, ne haliniz varsa görün. Ben içeriki odaya gidip de biraz başımı dinleyeyim...

Müşerref hanım hışımla yerinden kalktı. Bitişik odaya geçti. Aynanın önünde idare lâmbası yanıyordu. Onu söndürüp elindeki mumu yaktı. Sonra mumun başında duaya başladı:

— Ya Rabbim... Sen her şeye kadirsin. Şu sütçü Muharremi bəna nasip etmenin bir çaresini sen buluver kadir Mevlâm... Gençliğime doyamadan gitmiyeyim Rabbim...

(18.9.1955)

AŞK İZDİVACI

Zülfü Semizer, ~~çarşısını~~renini çekip arabayı bağladı, yere indi. Arka tamponu iki defa silkeleyip, sol lâstiğe iki de tekme attıktan sonra, karşıki kaldırıma geçip Boşnak Osmanın kahvesine girdi; etrafına bakındı. Köşedeki masada, antensiz Süreyya ile kör maruf Vidolu Gülbahar oynuyorlardı. Karabaş mahallesinde nefes çekerlerken, tekkeye ikide bir baskın yapan Sokullu ekibinin kokusunu herkesten önce aldığı için, Süreyyaya, «Antensiz» derlerdi.

Kumar masasının etrafında altı yedi meraklı toplanmıştı. Şoför Zülfü, kahve ocağına seslendi:

— Heyyy, Verem Nazmi!... Bir çay yap bana... Demli olsun. Bektaşi işi...

Sonra gelip, kumarcıların masasına oturdu:

— Merhaba dedik...

— Vaaaay, Rutubetli Zülfü... Gel bakalım şöyle... Sokul şuraya... Sam yelinin sıkısına rastladın da buraya düştün galiba... Ulan neredesin bir haftadır?...

— Sorma be Süleyman... Başımızdan dert eksik oluyor mu yâni?... Biri biter, biri çıkar. Şanzumanı yaptırdım, şimdi de hidrolik çalışmıyor. Zaten kazandığımız üç kuruş! Onu da götür, tamirci Kirkora yatır... Hani artık bu zenaatte valla ekmek kalmadı. Ben de gittim, «Zerzavat Bank» da 125 kuruşluk bir yesap açtım. 125 kuruş yatıranlar arasında piyango çekilecekmiş de birinci gelene, Göztepede 38 dairesel bir apartuman hediye vereceklermiş. Cenabı Mevlâm her daım mazlûmlarla beraberdir. Helbet bizi de görür.

— Tabii be uyuz oğlan. Sen de her bir şeyi kendine üzüntü ediyorsun. Hidrolik çalışmasa da, senin canın sağ olsun...

— Yoo, öyle deme âbi... Ekmek yiyoruz. Zaten iki gündür sinirlerimin âsabı çok bozuk... Çatacak yer arıyorum yâni...

— Ne oldu yine?. Derdin ne?...

— Abi, evde rahatım huzurum kalmadı valla... Bizim ayağı kısa, omurgamdan aşağı sıcak zift döküyor her akşam... Ne o?. Sözüm ona arabada götürü çalışmalı imişim de, kilometre hesabına çalışmamalı imişim... Esbabı da, fazla para kazanacağımdan nâşi, ona yeni bir rop yapmalı imişim... Namussuzum, Kurban Bayramında, tam 120 liraya yeni bir entari yaptırdım. Hem de Amerikan modası... Daha üç ay olmadan, yine başımın etini yemeye başlamaz mı?.. Hani ev kirasına mı yetiştirirsin, yiyip içeceğe mi, üste başa mı?. Karı milleti sanıyor ki, şoförler milyon kazanır... Amma eskiden öyleydi ha... Bir turist gemisi Tophaneye yanaştı mıydı, arabasını kapam, rıhtım boyuna sıra olurdu. Neden dersen, İstanbulun ahalisi, artık kazıklanmaya paydos dedi. Turist bilmez. Höt dedin miydi, cüzdanı açar... Eh artık, şimdi o işler de yok. Üstelik Belediye, bir de fatura işini çıkardı. İşin yoksa dip koçanı doldur. Neyse, ben böyle efkâr içinde günümü gün ederken, bizimki de nereden duyduysa duymuş, ille «Kalk, beni paviyona götür» diye tutturdu.

— Hâmile mi senin ki?...

— Doğum paviyonu değil be âbi... Bu paviyon dedikleri yere bir ecnebiye artisti gelmiş de, soyun dökün oluyormuş. Yâni senin anlayacağın kıraathanenin alafrangası... Oraya gidip içki içiliyor, sonra da aksiyon seyrediliyor. Bir de kadın varmış. İç çamaşırını mezada çıkarıyormuş. Gömleğine, temsil, 50 kâğıt veriyorlarmış. Sutyenine temsil 250 kâğıt veriyorlarmış.

— Eee... Amma kıyak iş be!... Bunu ben de duydum... Sonra?...

— Sonra da sıra, ayıptır söylemesi, iç pantolonuna geliyormuş. O zaman etraftan bağırın bağırana... Kimi üç yüz der, kimi dört yüz der, kimi de beş yüz der...

- Vay canına be!... Onu alıp ne yapıyorlarmış?
- Hani benim bildiğim, arpacığa bire birdir ama, zengin adamın zaten arpacığı olmaz.
- Bak görüyor musun kel oğlan... Herkes paranın yolunu nasıl da buluyor? Demek iç çamaşırının o kadar meraklısı varmış...
- Helbette birader...
- Eğer sen bu işin kolayını biliyorsan, benim çamaşırları da münasip bir fiyata okutalım... Ha, ne dersin?...
- Amma da yaptın be âbi... Onların çamaşırı yasemin kokar. Seninki gibi Arnavut ciğeri kokmaz. Harbi konuşmalı yâni... Biz hepimiz erkek adamız... Hepimizde de az çok yavşak bulunur.
- Yooo, bende öyle şey arama...
- Canım, şimdi şurada bizbize konuşuyoruz. Sen de lâkırdaya soğuk su katmasana...
- Peki, sonra netice ne oldu?...
- İşte ben de onu söylüyordum ya... Bizimki bunu duymuş. «İlle, dedi, o artiste gidelim» dedi. O artiste bir gitmesi, elli kâğıdın kapısı... Sen olsan ne yaparsın?...
- Çarparım ağzına iki beşlik...
- Ben çarpmadım işte... Ne olsa göynümüzün sultanı... Aşk izdivacı yaptığımdan nâşi karıyı döğemiyorum ben... En âzamîsi anasına avradına söğüyorum.
- Yumuşak adamsın da ondan...
- Yalnız yumuşaklıktan değil... Terbiyeden geliyor bu biraz da...
- Eeee, sonra?...
- Sonrası çıktım, Nikonun meyhanesine... Ertesi gün de gidip bir çift rügan terlik alayım da şununla barışalım diye hesap ediyordum. Şanzuman kırıldı. 70 kâğıt ayırmıştım. Götürüp tamirci Kirkora mevduat yaptım. Bugün de tam Defterdar yokuşundan inerken baktım, bizim hidrolikte bir yumuşama var... Hidrolik bu, başka şeye benzer mi?. Usul usul idareli giderken, tam Postahanenin önünde bizim fren çu konuverdi. İşte o sırada da tombulun biri. arabanın

önünde tırıs gitmeye başlamaz mı?... «Heyy» dedim, anlamadı. Karoseri yumrukladım, bana mısın demedi. O vakit şeytan da dedi ki, git şu hatunu, ziyansız tarafından ön tamponla bir okşa, dedi. Velâkin hidrolik boşa basıyor. O vakit kafamı dışarı çıkararaktan: «Heyyy, helvacı lengeri» diye seslendim. «Gösteri yürüyüşü mü yapıyorsun öyle?...»

Baktım, seninki yine hiç oralı değil... Sen olsan böyle kariyı ne yaparsın?... İstimlâk etmez misin yâni?...

— Ederim namussuzum...

— Hah işte... Ben de el frenini çekip aşağı atladım. «Bana bak dedim, elimi paçana bir taktım mıydı, anam avradım olsun seni şurada, iştiripsiz yaparım. Sonra da cadde-nin kenarına durur, gelip geçenden beşer kâğıt şerefiye toplarım» dedim. Karı, kemiksiz 95 kilo çeker. Şöyle hışım gibi geri dönüp de çantayı kafama çarpmaz mı?... O vakit ezrail aleyhisselâm kulağıma eğilerekten, «Ulan Zülfü!» dedi. «Eğerkim erkeksen, şu kariyı ye burada...» dedi. Ben ezraille konuşurken, baktım seyrüsefer Namık, ensemde bitmiş... Abi, filân demeye kalmadı, «Tosla ehliyetini» dedi. «Aman», dedik, «zaman» dedik, hiç bir faydası olmadı. Neye «Park yapılmaz» ın altında durmuşum. Dursan ehliyet gidiyor. Durmasan karı cehenneme gidiyor. Biz de ne edeceğimizi şaşırdık. Şimdi işin yoksa Altıncı Şubenin merdivenlerinde ömür çürüt...

— Yok be Zülfü!. O kadar efkârlanacak bir şey yok bunda... Gidip Orhan Beye azbuçuk yalvardın mıydı mesele kalmaz... Üç günde geri alırsın ehliyeti...

— Peki ama, üç gün ne yapacağız biz... Ben senin gibi bekâr olsam, dünya bana gülistan olur. Üç gün kariya ne cevap vereyim?... Ben aşk izdivacı yapmış adamım, anladın mı?. Aşk izdivacı hiç bir şeye benzemez anam babam...

Ve şoför Zülfü, önüne bırakılan çayı karıştırmaya başladı.

(7.10.1956)

CİNGENE PALAMUDU

— Allo... Neresi orası evlâdım?

— Siz neresini arıyorsunuz?

— Belediyeyi arıyorum efendi oğlum. Belediyenin Reis müdürünü arıyorum.

— Hangi reis'müdürü bu?..

— Canım, pahalılık işlerine bakan bir müdür var ya, onu arıyorum.

— Fikret Beyi mi?

— Fikret midir, Hikmet midir, ne bileyim ben?

— Ne söyleyeceksiniz yâni hemşire?... Bir şikâyetiniz filân mı var?

— Helbette şikâyetim var. Hem bu şikâyet sunturlu şikâyetlerden. Kimsenin başına gelmemiş şikâyetlerden...

— Şikâyet için Lebip Beyi bağliayım, ona anlatın.

— Kimi bağlarsan bağla evlâdım. Yalnız derdimi can kulağıyla dinlesin.

— Peki veriyorum...

— Ver bakalım, çabuk ver. Artık sabrım, tahammülüm kalmadı.

— Allo buyurun efendim.

— Lebip Bey dedikleri sen misin evlâdım?

— Benim efendim, buyurun. -Kiminle müşerref oluyorum?

— Kabasakalda, Aşir Efendi çıkmazında oturan kılavuz Dürdane hanımla müşerref oluyorsun evlâdım.

— Bir şey mi istediniz Hanım? Bir arzunuz mu var?...

— Çok 'bir şikâyetim var evlâdım. Balıkpazarında bir balıkçı dükkânı var. O dükkânı Yılmaz adında bir kopuk iş-

letiyor. Hem de ne kopuk, bir görsen... Bir kulağının ardında esrar cıgarası, bir kulağının ardında karanfil. Eller, dirseğe kadar torik kanı, haspamın bıyıklarında kokulu kozmatik. Dükkânın duvarında Fatih Sultan Mehmedin resmi, balık çamçağının altında 49 luk bir şişe... Anla bak, ne yezit herif. Yezitliğini fiyatlardan yana yapmasa yine bir şey demiyeceğim. Ama, adam aldatmanın üç çeşit ilmini bellemiş kâfir... Öyle olduğunu bilseydim, hiç onun dükkânına gider miydim?...

— Peki, hemşire hanım, ne yaptı size bu adam?

— Daha ne yapacak evlâdım? Elli kuruşluk palamudu, bana doksan kuruşa sattı. Ben her daim balık yemiş olsam, fiyatını da helbet bilirim. Ama, kırk yılın bir başı, geçen gün canım çekti. Kiremidin üstüne koyup da Ramizin fırınına verdim dedim. O akşam, sizden iyi olmasın, Tahir Efendinin haremî Nazmiye Hanım da bize uğramıştı. Eh, sen olsan buyur etmez misin?...

— Ederim tabii...

— Oturup yemeğimizi yedik. Bir aralık lâfın arasında, «Balığı kaç aaldın hemşire?» dedi. «Doksana» dedim. O vakt kadıncağz «Ah seni aldatmışlaaaaar!» diyerekten bir çığlık atmaz mı? Korktuğuma mı yanarsın, yoksa aldandığuma mı?... Hatunun bu lâfı bir gücüne gitsin, vallahi o gece, gözümde uykunun kokusu bile girmedii. Ertesi sabah, erkenden, yeldirmemi sırtıma taktığım gibi, soluğu o itin dükkânında aldım. Dinliyor musun, Lebip Efendi oğlum?

— Dinliyorum valde, siz anlatın...

— Ondan sonracığıma, Yılmaz dedikleri o herif, kahve fincanını eline almış, sabah keyfi yapıyor. «Sen baksana bana» dedim. «Ne demeye elli kuruşluk palamudu doksana verdin bana» dedim. Sen misin diyen? Ağzını açıp bana bir konferans geçti ki, bunca zamandır, Sadık Aldoğandan olsun, Osman Bölükbaşidan olsun, böyle nutuk dinlemedim. Meğer herif bu işin kurdu imiş. Bana tuttu bu işin esbabını uzun uzun anlattı. Meğer palamuttaki pahalılığın esbabı başka imiş,

— Neymiş efendim esbabı?

— Ah esbabını hiç sorma efendi oğlum. Herif öyle bir esbap söyledi ki, akan sular duruyor. Meğer işin aslı başkaymış. Hani İsmet Paşa var ya...

— Tanımıyorum valde...

— Ayol İsmet İnönüyü tanımayan var mı?...

— Evet, neyse... Siz söyleyeceğinizi söyleyin.

— İşte bu İsmet Paşa meğer geçenlerde tutmuş denize girmiş, deniz olmuş mu sana bir baştan bir başa mekruh!.. Palamut milleti de ortada duracak değil a... Hepsi bir tarafa dağılmış. İsmet Paşanın suyundan en çok çingene palamutları ürküyormuş. Onlar çil yavrusu gibi dağılmışlar. Halbukiye bu zamanda çingene palamuduna itibar fazlamış. Daha bir sürü lâf... Ben de bunun üzerine «Peki öyleyse» dedim. «Madem ki bana doksana sattın. Öyleyse bir fatura ver bakalım» dedim. Ben bunu korkutmak için dedim. Hileci esnafa «Fatura ver» deyince hilesi bozulmuş. Bu fatura lâfı, sözüm eşikten dışarı, kaşık büyüğü gibi bir şey... Duyanın eli ayağı çözülüyor. Ben bu lâfı söyler söylemez, hınzır herif de yerinden bir fırlamaz mı? Ödüm bağrım kopuverdi vallahi Lebip efendi oğlum.

— Demek fatura vermek istemiyor?

— Ne gezer? Herif üzerime yürüyerekten bana ne dese beğenirsin?

— Ne dedi?

— Dedi ki «Seni Londra asfaltının kenarında parsellerim» dedi.

— O da ne demek öyle?...

— Ben de iptida bir şey anlıyamadım. Atikalı camisinde bir tamdık kayyum vardır. Sizden iyi olmasın, Dilâver Efendi derler adına... Akşama ona sordum. Meğer bu lâf, «Bıçağı elime alır da seni lokma lokma doğrarım» demeye geliyormuş. Ben onun dediğini pek anlıyamadım ama, öyle lâflardan pek hayır çıkmıyacağını da hemencecik sezinledim. «Sen bana baksana» dedim. «Ben öyle cilâsı bozuk lâflara terlik tabanı kaldıran takımından değilim. Yeşildirek karakolunun

komiseri kapı komşu ahabımdır. Seni şimdi gider de bir şikâyet edersem, nezaretin duvarında tahtakurusu ezmekten Çin elifbası yazarsın» dedim. İyi söylememiş miyim?

— Çok iyi söylemişsin valde...

— Bunun üzerine herif de bana dedi ki: «Karakola söylemekle ne olacak yâni? Ben de, söylemedim, derim. İnkâr gelirim. Basın kanununa göre bir de tekzip yollarım. Zıncıya oturur kalırsın» dedi. Ondan sonra da bir iskemle çekip bana arkasını döndü. Türkü söylemeye başladı. Ama ne türkü, ne türkü... Hani o türkünün bile en azından üç ay mahpusluğu vardır.

— Nasıl türküymüş o?...

— Bir anlatsam şaşar da kalırsın evlâdım. Kendine göre makam uydurmuş. Beste düzmüş, şununla bununla eğleniyor. Söz temsili diyor ki:

Akan sular şarap olsa

Uçan kuşlar kebab olsa

Belediye onlara da narh koyar

diyor. Sonra da bafurların üzerine bir şarkı düzmüş. Onda da diyor ki:

Adalar sahilinde bekliyorum

Ama bafur bir türlü vaktinde gelmiyor

diyor. Daha buna benzer, neler neler... Hasılı velkelâm, uzun lâfın kısası, benim doksanın üzerini vermedi. Ondan dâvacıyım. Sen de madem ki Lebip efendi oğlum, Belediyenin pahalılık müdürüsün. Şu herifin çarkına bir oku da, cemi cümleye ibret olsun...

— Peki valde... Bu iş böyle telefonla olmaz. Sen şimdi kalk. Belediyeye kadar gel... Gelirken 16 kuruşluk da pul getir. Biz burada bir istida yazar, sana imzalatırız. Sonra da o herifin anasını ağlatırız.

— Allaha emanet ol Lebip Efendi oğlum. Cenabı Mevlâm kalbine göre versin. Eğer evli değilsen, ben de helbet seni kollarım. Senden pek hazettim evlâdım. Kılavuz Dürdanenin adı ne olur, ne olmaz, aklında kalsın.

(9.9.1956)

YENİ YILIN İLK GÜNÜ

Telefonun zili, Aylâ'yı derin uykusundan uyandırdı. Genç kadın, çıplak kolunu uzatıp âhizeyi aldı. Uzun uzun esnedikten sonra istemiye istemiye konuştu:

— Alo... Benim!... Evet... Aylâ... Kim dediniz? Anlıyamadım... Ha, evet, sen misin Şâzimendciğim?... Ah çok mersi nonoşum. Ben de senin yeni yılını tebrik ederim. Sabahleyin yattık... Evet... Saat sekiz olmuştu... Tabii... Ya, öyle mi?. Demek siz de iyi eğlendiniz?... Ne kadar memnun oldum, bilsen... Evdeyim şekerim... Dün gece mi? Dün gece Fistanblö gazinosundaydık nonoşum... Semralar da oradaydı. Evet, evet... Mühendis Şahap beyler de gelmişti. Yoo, biz ayrı masada oturduk. Tabii canım, Doktor Halit gelmez olur mu? Hele dün gece görmeliydin. İçkiyi fazla kaçırınca öyle sarman bir hal alıyor ki... Yok yok, fazla birşey olmadı. Bizimki tepemden ayrılmıyor ki... Evet, anca uzaktan uzağa... Duymuyor musun? Ama bağıramam ki şekerim... İçeriden duyacak... Neyse sonra konuşuruz. Tabii, başka havadislerim de var. Seninkine dair... Evet... Biraz konuştum. Çok ıztırap çekiyor vallâhi... Kendi söylemesine göre seni kaybetmektense, üniversiteye profesör olmaya bile razı... Anla bak, ne derece canından bıkmış... Sana güzel bir yılbaşı hediyesi yollamış... Hayır, ne yolladığını söylemedi... Sahi mi?. Ayol doğru mu söylüyorsun? Ne ince, ne düşünceli adammış Yarabbi... Peki, bir teneke gazı nereden bulmuş?. Ha, öyle mi?... İdare kurulunda demek... Tabii, öylelerinin istikba-

li parlak olur... Sonra daha neler mi söyledi?. Uzun uzadıya konuşamadık. Yalnız, diyor ki, ha, şey diyor. Bir kere, aşk hakkında müthiş fikirleri var:

Aşkı, her iki taraf da süsleyip zenginleştirmeli, besleyip yaşatmalıdır, diyor. Onun demesine göre aşk, insanın ekmeği imiş. Ama, İstanbulun ekmeğine benzetmiyor ha... İstanbul ekmeğinin dışı çamur, içi de hamur olduğu için, yenilir, yutulur tarafı yokmuş. Öyle diyor. Ha, sonra bir de şey dedi. Eğer sen onunla evlenmeyi kabul etmezsen, aklını oynatacakmış. Bunu önlemek için de, ne yapıp yapıp seni istimlâk etmeye karar vermiş. Malûm ya trafik meselesi... «Ona güzel mantolar alacağım. Elmas küpeler takacağım. Nefis saç tuvaletleri yaptıracağım. Böylelikle sevgilimin şerefîyesi yüzde beşyüz artacak» diyor. Hem bunları yapacağına da yemin-i billâh ediyor. «Ben sözünde duran adamım» diyor. Yani, senin anlıyacağın, o tatlı sevgilin senden kolay kolay vaz geçeceğe benzemiyor. Anlaşılan, iyice gözü dönmüş. Ha, en sonunda da büyük bir yemin etti. «Eğer kararımдан cayarsam, Allah da beni, paydos saatlerinde Levend otobüslerine düşürsün» dedi. Artık üst tarafını sen anla no-noşum. Bana kalırsa onu idare etmek, senin için fazla zor olmaz sanırım. Senin tecrüben onun gibi nicelerini suya götürüp de, susuz getirmeye yeter, güzelim. Avrupadan her dönüşünde gümrük memurlarını nasıl kafese koyduğunu bilmez miyim yani?... Elbette, elbette... Dur bakayım, bir ayak sesi var. Bizimki geliyor galiba... Yok hayır, değilmiş. Ha, ne diyordum. Sonra işte Fistanblö'de epeyce eğlendik. Cavidanı bir görmeliydin. Hasbam âla Dior bir gece elbisesi giymiş. Üstü siyah dantelden, etekleri de ince pilili... Ama valahi hiç yakışmamış. Kendini bir matah sanıyor. O kırtmalarını, göz süzmelerini, o iki yana sallanarak yürümelerini bir görsen, hâtonu kürtajdıan yeni kalkmış sanırsın... Bak, kürtaaj dedim de aklıma geldi. Sen o işi nasıl hallettin?... Benim dediğim doktora gittin, değil mi? Tabii hiç itiraz etmeden yapar... 250 lira mı verdin? Çok vermişsin kardeşim. Şimdi artık bunnın târifesi, sigara gibi belli birşey... Neyse,

canın sağ olsun... Daha başka kel nuvel şekerim... Ha, evet, tabii... Gece pavyonundan çıktıktan sonra Leylâlara uğramıştık da, onun kocası, ille oynayalım diye tutturdu. Ben, Leylâ, kocası bir de Roben adında bir tüccar vardı. Dördümüz oynadık... Yoo, ufak oynadık. Ben 350 lira kadar kazandım. Yani hem aşkta, hem bezikte şansımız açıldı. Yeni yıl uğurlu geldi nonoşum... Olur olur. Muhakkak uğrayacağım. Hişt Şazimend, şekerim bir dakika müsaade et... Bizimki kalkmış galiba... Olur, yarın sabah uğrarım. Bekle beni... Şimdilik orövuvar şekerim...

Aylâ, telefonu kapattığı zaman, oda kapısı açıldı. Kocası Dünder, rob dö şambıyla içeri girdi:

— Bonjour karıcığım, iyi uyudun mu bari?...

Kadın hiç onun yüzüne bakmadan cevap verdi:

— Mersi...

Dünder, eğilip onu öpmek istedi:

— Yeni yılını bir daha tebrik etmeme izin verir misin?..

— Akşam tebrik ettin ya... On defa mı edeceksin. Maksadın beni öpmek. Şunu açıkça söylesene...

— Şekerim, sen de halden anlayıver. Açıkça lâf edip de dertsiz başımı niye derde sokayım?...

— Ayol ben, partinin haysiyet divanında değilim ki... Benden neden korkuyorsun?...

— Neme lâzım. İnsan ihtiyatı elden bırakmamalı...

— Haydi haydi... Yine gevezeliğe başlayıp da kafamı kızdırma... Gazeteyi okudun mu? Sen ondan haber ver.

— Okudum nonoşum...

— Ne yazıyor?

— Bir takım havadisler var tabii...

— En mühimmini soruyorum canım...

— Ha, NATO toplantısını değil mi?...

— Hayır canım, ne münasebet...

— Kıbrıs Türktür Partisi başkanı da yeniden beyanat vermiş.

— Canım, bana ne beyanatından?...

— Sen hangisini soruyorsun?...

— Hani geçende okumamış mıydık? Ben de sana, «şu meseleyi gazetede muhakkak takip et» dememiş miydim?...

— Dvız kaçakçılığı işini, değil mi?...

— Ne kaz kafalı adam Yarabbi. Ayol benim öyle abur cuburla uğraşacak vaktim var mı yani? Ben sana en mühim hdiseyi soruyorum. Düşün bakalım. Tahteşşuur altını bir yoklasana...

— Bir şey hatırlamıyorum karıığım...

— Böyle gamsız herifi, ömrü hayatımda görmedim.

— Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin...

— şimdi başlıyacağım ha!...

— E, peki karıığım. Neydi? Söylesene!

— Canım hani Akhisarlı kadınlar bayram ediyorlar diye yazmıştı ya, gazete...

— Ha evet, öyle birşey yazmıştı amma, pek hatırlayamıyorum. Akhisarda arşaf mı yasak edilmişti de, kadınlar bayram yapıyordu?

— Hayır...

— Mahalle mektepleri kapatıldığı için galiba...

— Sende de ne hfıza varmış yani?...

— Unuttum karıığım, ne bileyim ben...

— Ayol, Akhisarda bir adam, kadınların bacaklarındaki kılları kökünden yok eden bir ilâç bulmamış mıydı?

— Ha, şimdi hatırladım. Tamam, tamam, bulmuştu...

— Madem bulmuştu da, sen ne demiye bana, Birleşmiş Milletlerden, Kıbrıs'tan, NATO'dan bahsediyorsun?...

— Hayır, yanlış anlama... Sen, en mühim havadis diye sormuştun da, onun için onlardan bahsettim...,

— Ayol, sen insanı vallahi atlatırsın. Kıbrıs meselesi mi mühim, yoksa kıl ilâç mı?...

— E, bir bakıma kıl ilâç?

— Tabii kıl ilâç... Medeniyetin ehresi değişecek, bizimki hâlâ Güvenlik Konseyinden bahsediyor. Yarabbi, sen bilirsin.

— Peki, karıığım kızma...

— Kızarım tabii... Hani Akhisarda senin bir arkadaşın

vardı? Hani ona telgraf çekip de o ilâçtan nümune getirtecektin? Hani, ilâcın tatbikatı hakkında tafsilâtlı bilgi toplayacaktın? Hani, kılları temizlenmiş bacakların resimlerini getirtecektin?. Hani, Akhisarlı kadınlar arasında anket yaptıracaktın?...

— Vallâhi unuttum nonoşum...

— Tabîî unutursun. Çünkü müşterek hayatımız için mühim olan yalnız sensin ve benim çilem de, senin fütursuzluklarına, evleninceye kadar tahammül etmek... İstemiyorum artık. Karısına karşı bu derece ilgisiz bir erkekle yaşayamam ben...

Aylâ, yatağının içinde hırsla öte tarafına döndü. Örtüyü başına kadar çekerek hıçkırmağa başladı. Dünder, ne diyeceğini şaşırılmıştı. Eğilip, onun saçlarını okşıyarak mırıldandı:

— Canikom, sen de nabza göre şerbet vermediler miydi, içerliyorsun. Hadi üzülme, beni de üzme... Şimdi gider, sana Migros'dan 10 gram kahve alırım. Karşılıklı birer kahve içeriz. Hadi ağlama nonoşum.

DİLENCİ YEMİNİ

Ceketi lime lime olmuş, yamalı pantolonunun dizleri delinmiş, paçası saçaklanmış, çıplak ayaklarının altı şahrem şahrem yarılmıştı. Kırk yaşlarında vardı.

Evrak polisi, yazı makinesine taktığı kâğıdı iyice ayarladıktan sonra, adama döndü:

— Hadi anlat, dedi. Sen bana bakma... Sonrasını anlat...

— Sonrası, işte böyle beyim. Dilencilik zor zenaatmış vallaha. Biz bu işin içine girmeden önce, kolay görüktü. Emme girdikten kelli, durumun incisini ağınadık. Bu İstanbul'da selbest dilencilik itmenin kabili yok beyim. Nirde bi dilenci görsen, o dilencinin mutlak bir mal sahibi çıkar. Sahihsiz dilenci gatiyen olamaz. Esas, hepimizin başı, dilenci mütâhidi Cemil beydir. Cemil beyin ayriyeten kâtipleri, memurları, gamyoncuları, gontrol teşkilâtı var. Bu Cemil bey, öteki dilenci mütâhitlerine göre, daha büyük adam. Sırf İstanbulda, tam 160 dene torbalı gullanır. 160 torbalının yevmiye gazancı da, bin gaymenin altına düşmez beyim. Sinamanın berisindeki yeşil portuman, köşe başındaki panga, sonracığıma gumaşcının üst yanındaki sıra dükkânlar, taa gadayıfçıya gadar, hep o Cemil beyin esas malı...

— Peki, bu Cemil bey dediğin, bu kadar parayı nereden bulmuş?

— Ağnatıyom ya gumser bey... Bu Cemil bey çok yaman bi adam. Üç ayların girmesine on gün galaraktan, bizim Darende'ye bir kamyon yollamış. Hacı'nın gayfesine habar salmışlar. İstanbul'da dilencilik ittirmiyeye adam topluyolarmış. Gurban bayramına gadar çalıştırmıya, adam

başına 250 gayme veriyorlarmış. Benim bi ayağım sakat olduğundan kelli, ben de Hacı'nın gayfesine vardım. Cemil beyin kâtibiynen gonaştım. Üç yüz ilen pazarlığı kestik. Yirmi bir kişiyi bi gamyona dolduruncak, İstanbul'a vardık. Bizi iptida, Cemil beye göstermeden derse godular. Mettebin hocası bi Şaban bey var. Sizden eyi olmasın, çok eyi bi adam... İlk siftah, yedi kişi olarktan bizi ayırdı. Cenaze-ye garşı ağlamasını öğretti. Bunun üzerine üç ders, goy goy dersi aldım. İki gün de, sesimi titremiye alıştırdı. Dul gadınlara söylemiye yedi çeşit beyit belletti. Ondan sonracığıma, tam bir hafta tiyatro dersi verdi. İnildemenin çeşitlerini hepten öğretti. Bizim dilencilikte, inildemenin çok bir çeşitleri var gumser bey... Temsil, dostu ölen urum sarrafı başka türlü inilder. Garısını, şoförüyle yakalıyan hastane tohtoru başka türlü inilder. On lira para cezası yiyen trambay bilcâtçısı başka türlü inilder. Mülâyemetlikten dizleri gevşemiş tapu memuru başka türlü inilder. Yevmiye otuz gayme gazanan gümrük hammalı başka türlü inilder. Karagolda dayak yiyen Türk vatandaşı başka türlü inilder. Ondan sonracığıma temsil, acas haberi ilen ratyo gazetesini dinliyen adam, başka türlü inilder.

Yani bu inildemenin 63 çeşidi var ki, mettebin mâlimi Şaban bey, bize hepsini belletti. Ben 57 sini belledim de, altısını gıvıramadım. Ondan sonracığıma. Şaban bey bize idman dersi virdi. Bi ayağını ardına gıvırmanın, iki ayağını yanlara gıvırmanın yolunu gostetti. Bi golunu arkadan dolayıp, önüne çevirmeyi, bi golunu iki bacağıнын ara yerinden geçirip, öteki golunun altında gaybetmeyi gostetti.

Ah gumser bey ah... Bu dilencilik gibi zor zenaat, dünyaya gelmemiş vallaha. Esas, benim ilk mettebi okumuşluğum var. Açıkgoz bi adamım ben... Leçberlik ittim. Bakallık yaptım. Şoför mâvinluğı yaptım. Emme dilencilik gibisine rastlayamadım. Bu iş hem akıl fikir işi, hem de bedenini gıvırıp çarpıtma işi...

Sonracığıma, mâlim Şaban bey, bize bi ay ders gostetti. En sonunda Cemil beyin garşısına çıkardılar. Cemil bey

bize nasihat virdi. «Bu İstanbulda, dedi tam yedi dene dilenci mütâhidi vardır, dedi. Emme hiç biri de doğru adam değildir, dedi. Torbalılarına eyi bakmaz, dedi. Sıcak yemeğine, ağşamleyin de yatağına, yorganına fazla gulak asmaz, dedi. Sizi gandırımıya çalışırlarsa, didi, sakın ganmayın» diyerekten tenbihat verdi. En nihayetinde de hepimizi, dilenci yemini ilen yemin ittidi.

— Bu dilenci yemini de nasıl şeymiş?.

— Söyliyim gumser bey, «Melmeketten galkıp, Cemil beyin sayesinde İstanbula gelerekten, ısoak bi yemek ilen ve rahat bir döşek ilen ve en birinci efendiliğimi bilerekten ve dilencilik zenaatine girerekten, ve bu zenaatin her bi çeşidaini öğrenerekten, ve el ve ayaklarımı gayet eyi gullanarakten ve sesimi her geçen adama göre eyi ayar iderekten ve her adama mahsus başka bi ağlama usulü yaparaktan ve topladığım paraları başka bi cebime goymıyarakten ve sırf bi cebimde toplıyarakten ve iki saatta bir yanıma gelen gontrol memuruna hepsini tamamı ilen teslim iderekten ve pulisi görüncek bana belletilen yoldan kaçarakten ve pulis geçince, esas yerime gelip tekrar oturarakten ve öğrendiğim büyük ilâhileri başka tanıdıklarına gatiyen öğretmiyerekten ve ağşamleyin vardıyamı tamamlıyarakten ve Sülûmaniye camisinin ardındaki ikametgâhıma gelerekten ve urbamı deniştirerekten ve geceleyin gayfeye çıkıp kâhat oyunu oynar isem dilenci olduğumu hiç kimseye belli etmiyerekten ve ertesi sabah tekrar işime başlıyarakten ve cami gapılarında ve gandil günlerinde ve ramazanlarda ve şeker ve gurban bayramlarında ve cenazelerde en birinci ağlâmaları gullanarakten ve gazandıklarımı müsrüflüğe harcamıyarakten ve pulis yakaladığı zaman Cemil beyin adını gatiyen söylemiyerekten ve dilencilige ait bildiklerimi ağızımdan kaçır mıyarakten ve pulis dövse bile gene hiç bir şey söylemiyerekten ve dilencilığın haysiyetini ve şerefini ölünceye kadar muhafaza iderekten ve büyük başganımız Cemil beyin sayesinde bi gün büyük adam olacağıma inanarakten dilencilik yapacağıma; Allahım, Peygamberim, dinim, imanım, ki-

abım, namusum, şerefim, anam, avradım, evlâdım, ecdâ-lım ve ahfâdım başı için, sekiz Lâilâhe üzerine üç tesbih len yüzbir sefer istigfar yemini idiyorum.»

İşte, böyle gumser bey gardaşım. Bu yemini ittikten kelli, artı sen bi daha dilencilikten gurtulaman.

Polis memuru, dilenciği büyük bir dikkatle dinliyordu:

— Ama, bak sen dilencilığın bütûn sırlarını açıklıyor-sun, dedi.

— Ne idelim?... Artı ben bu işten temelli vazgeçiyom. Bunu Cemil bey duysa, vallaha beni keser. Emme, mâdem-çileyin sen beni yakaladın, bundan ötesini de sen idare it... Artık beni Cemil beyin yanına gatiyen gönderme...

— Ben seninle uğraşacak değilim a... Şimdi ifadeni aldıktan sonra, seni evrakınla beraber memleketine gönde-receğim. Ama İstanbulda bir daha yakalarsam, o zaman iyi-ye hapı yuttuğunu bilmiş ol yanı...

— Ben memleketi gitmem beyim...

— Neye gitnezmışsin?. Burada kalıp da dilencilik yap-nak, tatlı geldi galiba?...

— Yooo... Vallaha dilencilik de itmem...

— Ne yaparsın peki?

— Bak ağnatiyim gumser bey... Bu İstanbulda Vali beyin bi tiyatorası varmış. Benim esas fikrim oraya yazıl-nak. Bu tiyatroya yazılanlara 500 gayme aylık bağlan-ırmuş. Hani, dilencilikte 500 den de, 1000 den de fazla kazanıyom emme, benim elime galmıyor ki... Hep Cemil beye gidiyor. Ondan kelli ben bu tiyatoroya yazılacağım.

— Tiyatroda ne iş yapacaksın sen yahu?

— Her bi işi yaparım gumser bey. Bi kerem, zengin adam, fikara adam, geveze adam, yalancı adam, gorkak adam, taze adam, hastalıklı adam; diri adam olmasını ez-ber bilirim vallaha. Ondan başka, gız olurum, gaynana olurum, mirasçı olurum, esnaf olurum, gelin olurum, mazlum olurum, çocuk olurum, tohtor olurum, kâtip olurum, müdür olurum, şoför olurum, koca olurum, garson olurum, hepsini

olurum. Daha ne istersin?. Esas benim niyetim daha da başka, gumser bey...

— Neymiş esas niyetin?

— Bak, aramızda galsın? Bunu ifadeye yazma allasen. Ben bu tiyatorada da biraz ilerliyecek, her bi şeyi daha da güzel öğrenincek, başka bi işe geçecem...

— Ne işiymiş o?...

— İfadeye yazmıyacan değil mi?...

— Yazmam dedim ya...

— Artık senin vicdanına bırakıyom... Ben bu tiyatorayı da bitirincek, siyasete girecem, siyasete... Tiyatoracılığın seçimlerde çok bi faydası oluyor. Şimdi ağnıyon mu esas düşüncemi?... Her bi adam kendine bi zenaat seçer. Ben de bunu beğendim. Seçim tiyatoracılığında çok para var gardaşım. Artık üst yanını sen bilirsin. İfademi nasıl yazarsan yaz gumser bey...

G A Z F İ Ş L E R İ D A Ğ İ T İ L İ Y O R

Muhtarlığın önünde; genç, ihtiyar, çoluk çocuk, bir yığın insan toplanmıştı. Bir an önce içeri girmek için, herkes birbirini itip kakıyordu. Kapıyı tutan Bekçi Recep de, bu yüzden yavaş yavaş öfkelenmiye başlamıştı:

— Yahu ne lâf anlamaz insanlarsınız siz be... Acele itmenin hiç bi lüzumu yok didik. Herkeş alcek didik. Gene de gıpırdanıp duruyunuz. Açılın az bi şey... Hişşşt madam!. Şişman madam!. Sana diyom, ağnamıyon mu? Garnımın üst yanına ne bastırıyon öyle? Soluk alamıyom, baksana...

— Rica ederim Bekçi efendi, ben ne zaman burda yeldim, sat dokuz buçuktu. Şimdi sat on iki ve gene almadım. Ama, bir mösyö yeldi ve emen içerde yirdi ve fiş aldı ve yitti. Nasin demokrasidir bu? Ep aksizlik yapıyor sen.

Bekçi Recep bu lâfın üzerine içerledi:

— Yoooo madam, bu lâfından hiç hazzitmedim senin. Dimokrasi ne demek, bilin mi sen ?

— Ne demektir kuzum?

— Dimokrâsi demek, her önüne gelen yerde zır zır itmeden gaz fişini beklemek demektir. Hem de gaz fişini beklerken, şişman kadınların bekçinin garnına bastırmasını kanun yasak iderekten, rahat rahat herkes yerinde gıpırdanmadan durmalı demektir.

— Yok kuzum, benin mösyö er gün gazeta aliyor ve okuyuncas, ben anlarım.

— Sen, gazatanın yazmasına göre dimokrâsi diyon, de-

ğel mi? Hah işte, o yağnış. Başgumser didi ki, gazata milleti dimokrâsiyi hep yağnış yazar didi.

— E kuzum, sen nereden biliyor ki, demokrasi nasindir?

— Bilmem mi ben be... Benim ömrü hayatım kağagolda geçiyo. Bi adam dayak yidimiydi, gumserilen emliyet âmiri, ağşeme gader hiç konuşmasalar, yirmi sefer dimokrâsiden konuşuyolar. Dimokrâsiyi ben bilmicam da, sen mi bilican?

— Ama ne zaman ki demokrasi oluyor, o zaman erkes, ayni mâmele yapmalı lâzim.

— Canım emme de cahillik ediyon be... Ayni mâmele oluyr muymuş? Bunun akıllısı var, akılsızı var. Zengini var, fıkarası var. Dimokratı var, Halkçısı var. Her birine ayni mâmeleyi, bi kerem, akıl mantık müsâde itmez. Hem sen o gader fazla gevezelenme bakalım madam. Çok konuşmak, bi insana her daim eyi gelmez. Beni ganunî mâmeleye meçpur idip de, zabıt varakası dutturma burda...

— Yok kuzum, yok valla... Ben şaka yapıyor. Hani biraz gülelim için soyledim.

— Hah işte o gader... Fazla lâf diynemiyom ben... Heeey hanım teyze... Gir bakalım içeri... Sıra senin...

Yeldirmeli bir hatun, elinde büyükçe bir gaz şişesi, bekçinin araladığı kapıdan içeri girdi:

— Muhtar efendi oğlum. Gaz fişi almıya geldim.

Masanın başında birşeyler yazan gözlüklü adam, hiç başını kaldırmadan sordu:

— Sen nerede oturuyorsun hanım?

— Meşveret mahallesi, Bostan sokağında, Kasap Yahya'nın yanındaki penbe evde oturuyorum evlâdım.

— Senin evinde havagazı var mı?

— Hâşâ muhtar efendi oğlum. Ben anca gaz ocağı ile yemek yapıyorum. İki gündür de gazın damlası yok evde... Oğlan sabahleyin giderken, sıkı sıkı tenbih etti: «Akşama bol biberli bir kapuska isterim» dedi. Dedi ama, nasıl pişireceğimi ben de bilmiyorum. Şaziment hanımlar radyoda duymuşlar, Muhtarlar gaz dağıtıyormuş diyerekten radyo söylemiş de, onun üzerine kalkıp buraya geldim.

— Biz fişi veriyoruz, gaza karışmıyoruz.

— Peki, gazı nereden alacağım?

— Bakkaldan alırsın.

— Hangi bakkalda var acep?

— Bilmiyorum ama, Aksarayda bir bakkalda varmış diyorlardı.

— Evlâdım, Feriköyden Aksaraya kadar gidilir mi? Sen biraz bu civardan bir şey uyduruver kuuzum bana... Ben kimseye söylemem kör olayım. Anca kendi mâbeynimizde kalır.

— Ben gazcı değilim hanım. Sana fişi veririm, üst tarafına karışmam. Sen gel, şurayı imza et bakalım.

— Ben imza atmasını bilmem ki evlâdım. Bu lâtinçe yazılara bir türlü aklım yatmadı gitti. Ayıptır söylemesi, acaba parmağımı bassam olmaz mı?

— Pekâlâ, parmağını bas bakalım. Al, şu da fişin... Şimdi sen git, kapıda fazla gürültü eden bir madam var, söyle ona, gelsin içeri...

— Allaa emanet ol evlâdım. Cenâbı mevlâ kalbine göre versin.

Kadın çıktı, madam, derdin ne?

— Rica ederim, bize biraz petrol verecek?

— Nerede oturuyorsun sen?

— Asfalt üzerinde, 'Yüneş apartmanı, altı número...

— Senin apartmanında havagazı yok mu?

— Tesisat vardır, ama içerden hava yelir, gaz yelmez...

— Kalorifer?

— Vardır ama, mal sahip yakmaz...

— Öyleyse biz sana gaz veremeyiz madam. Sen gazı ne yapacaksın?

— Bakın mösyö Muktar. Benim fedakâr koca, Sultanhamam çalışır. Ne zaman ki akşam oluncas, bir otobüs, yahutta bir dolmuş bulmak mümkün olamaz ve benin zavallı Mizrahi, yayan ilen bütün köprü yeçip, Yüksekalkadırım yeçip, Beyoğlu yeçip evda yelir. Ama evda yelincas, ayaklar sıcak su içinde koymak ve su içinde de biraz parföm koymak

ister. Su sıcak yapmak için havagaz olmayıncas, petrol alalım lâzım. Ve Mizrahi ayaklar sıcak suda kalıncas, rahat olur ve uyku yüzel uyur ve ne zaman sabah kalkacak, enerjik ve kuvvetli olur ve memnun kalıncas, beni çok çok öper. Ben isterim bu petrol ki, kocam her sabah beni çok çok öpsün için...

— Ama madamcığım, Belediye, öpüşmek için kimseye gaz vermiyor ki... Ancak lâmba, soba, bir de gazocağı için veriyor.

— Ama bu belediye, bizim aile sâdet düşünmez hiç?

— Orasını bilmem. İstersen Belediyeye bir dilekçe ver, belki Belediye, aife saadetini desteklemek için sana bir fiş yollar.

— Çok çok mersi mösyö muhtar... Benim sevyili Mizrahi ne zaman sıcak suda ayaklar sokar, suyun altında bir litre petrol yanıncas kadar Mizrahi keyif yapıyor ve o zaman beni onbeş defa öpüyor. Ama gaz ne zaman iki litredir, Mizrahi hem daha çok öpüyor, hem de siki siki sariliyor. Onun için ben ister, iki litreden de fazla... O zaman ne yüzel olacak, anladın?

— İşte, ona artık Belediye karışır. Sen istidanda bunları yazarsın, onlar karar verirler. Hadi bakalım madam, güle güle...

— Çok mersi Mösyö Muhtar...

Madam çıktı, gri mantolu bir kız içeri girdi:

— Muhtar bey amca, gaz karnesi almıya geldim ben...

— Nerede oturuyorsun sen kızım?

— Çınarcı Derviş sokağı, on altı numarada...

— Sizin evinizde havagazı yok mu?

— Yok amcacığım.

— Gazyağını nerede kullanacaksınız?

— Hem gazocağında yemek pişireceğiz, hem de lâmbada yakacağız.

— Elektrik de yok demek ki?

— Yok ya...

— Öyleyse size, bir buçuk litrelik gaz fişi vereceğim. Bir litresi ocakta yakmak için, yarım litresi de lâmbada...

— Yarım litre gaz, lâmbalara katiyen yetişmez.

— Ne yapalım, idare edersiniz...

— İdare edilecek gibi olsa, elbet idare ederiz ama, kör olayım kabili yok, muhtar amca.

— Canım, niye mümkün olmasın?

— Şey... Bir kere, üç tane lâmbamız var. Biri babamın odasında yanar. Biri yemek odasında yanar. Biri de... Sabaha kadar sofada yanar.

— Sabaha kadar ne diye sofada lâmba yakıyorsunuz?

— Şey... Lâzım da onun için...

— Niye lâzımmış ama?

— Nasıl anlatsam bilmem ki?... Benim, Necati adında bir eşim var, sizden iyi olmasın... Geceleri, ayıptır söylemesi, sık sık ayak yoluna gider. Ayakkolu da aşağıki katta, mutbağın yanında... Ah, bilerseniz, derdimiz ne kadar büyük... Mutbağın penceresinin tam dışında... Bakın eğer yalanım varsa kelâmı kadim çarpsın. «Gümüş Dede» isimli bir evliya var. Geceleri kabrinden kalkıp, bizim mutbağa giriyor. Orada saatlerce oturuyor. Geçenlerde Necaticğim, gene ayakyoluna giderken, mutbaktan bir gürültü duymuş. Kibriti çakıp bakayım demiş. Bir de ne görsün? Başında koskoca yeşil sarık, beyaz sakallı, siyah hırkalı birisi, mutbağın orta yerine dikilmemiş mi? Necaticğim evliyayı görünce, aman Allah, can kurtaran yok mu, diye feryad ederek yukarı fırladı. Sonra da düşüp bayıldı. Ayıltıncaya kadar neler çektiğimizi, Firdevs hanımlara sor bak muhtar amca... Sonradan Necati, olup bitenleri bize anlattı. Kocacığımın pamuklar gibi boynunda sıraca çıkacak diye, gözüme günlerce uyku girmedi. Artık geceleri Necatim, yalnız başına alt kata inemiyor. Ayakyoluna gideceği zaman beni uyandırıyor. Ben de annemi, babamı, bir de Yılmaz'ı uyandırıyorum. Beşimiz bir olup aşağıya iniyoruz. Necati ayakyoluna giriyor, biz de dışarıda nöbet bekliyoruz. Sonradan gidip annem, Lâleli camisinin vaaz hocasına danışmış. Gümüş De-

de, aydınlık istiyormuş. Geceleri sofada lâmba yakmalı imişiz. Artık bu, senin vicdanına kalmış bir iş, muhtar amca. Gümüş Dede için, ne yapıp yapıp, bir litre gaz uyduracak-sın bize...

— Muhtar onu dikkatle dinledikten sonra, başını, ensesini kaşıdı:

— Valla hanım kızım, bize Belediyeden gelen emirde, evliyalardan hiç bahsedilmiyor. Onun için ben, öğleden sonra, Belediye şube müdürüne bir telefon edip sorayım. Ver derse, veririm, olmaz mı?

— Allah senden razı olsun muhtar amcacığım.

— Peki, siz o evliyalı evden niye çıkmıyorsunuz kızım?

— Çıkacağız ama, kira kanununu bekliyoruz.

— Pekâlâ kızım. Öğleden sonra gel, cevabını al. Şimdi artık öğle paydosu yapıyoruz. Bana bak Recep!... Bekçi Re-
ceep!... Eshabı mesâlihe söyle, öğle paydosu oldu. Öğleden sonra` gelip fişlerini alsınlar...

TİRYAKİ

İkinci İcra başkâtipliğinden emekli Niyazi Şengönül, sokak kapısının, avucunda top tutan el biçimindeki tokmağını iki kere vurdu. İçerden, çimentoya sürte sürte yaklaşan bir çift takunya sesi geldi. İlkın kapının bir kanadı aralandı, sonra ardına kadar açıldı. Başında, iyice arkaya kaymış yeşil dallı yemenisi ile Mesadet hanım, eşikte göründü:

— Hay Allah iyiliğini versin efendi. Gene mi kucak dolusu erzakla geldin? Ayol, ne olacak bunlar böyle? Pirin-ciydi, sabunuydu, makarnasıydı, fasulyasıydı, evin içi doldu kör olayım.

— Yoo hanım... Böyle kapıyı açar açmaz, insanın yüzüne doğru hırlama. Benim derdimi biliyorsun... Ben kah-vesiz olamam. Migros'tan biraz kahve uydurabilmek için, ister istemez öteki erzakları da alıyorum. Erzak almazsan kahve vermiyorlar.

— Ayol, insan iki kaşık kahve almak için, gider de dünyanın parasını verir mi? Ankara'daki para makinasına ortak mı oldun, nedir? Evin içi erzakla dolup taştı, hâlâ da paket paket erzak taşıyorsun.

— Taşıyorsam, parasını senden istemiyorum ya. Allah devletten razı olsun. İkramiyemi tastamam verdi. Ben de âhir vaktimde, elbet bir fincan kahvemi içmek isterim.

— Canım, hükûmet sana, «Al şu ikramiyeyi de, Migros'un kamyonlarına götür yatır» demedi ya... Hükümetten aldığın ikramiyeyi, kahve içmek için bitirdiğini bir duyan olsa, kör olayım seni, Evliya Çelebinin tarih kitabına yazdırır. Bir günün içinde 12 fincan kahve içmek nerede görülmüş? Sonra ben bir yeldirmecik istedim miydi, dokuz caminin minberinde salâvat getirmiyse kalkarsın. Sen kahve

ıceceksin diye, ben de gece gündüz Migros fasulyesi mi yiyeceğim? Eğer ki aç farelere sehavetkârlık edeceksen, git, Balıkpazarında bir ardiye tut da, orada otur. Bu evin adı ikametgâh evidir, memurlar kooperatifi değil...

— Hanım, hanım... Sen bugünlerde diline yandıran otu sürdürdün galiba. Otuz dört yıllık icra başkâtipliği hayatımda, bana böyle lâkırdı söyliyene tek bir adam çıkmamıştır. Eğer çıksaydı, ben de o adamın ağzını, lohusa karının ayak ucunda mermerşâhi yırtar gibi, yırtıverirdim. Bak sana bir şey söyliyeyim. Benim kahveme karışamazsın sen. Ben bu işin oldum olası tiryakisiyim. Öyle, ikide bir oklava rüzgârı estirme başımda.

— Anladık efendi, anladık... Tiryakisin... Velâkin altmış gram kahve almak için, beş liralık erzak da beraber alınır mıymış? Sonra bu, bir gün, iki gün değil ki... Her Tanrının günü böyle... Herif, Migros kamyonunun mızıkasını duymuyor mu, gecelik entarisiyle fırlıyor. Ondan sonra da paketler dolusu erzak... Pirinç desen, tınazlar gibi yığıldı. Makarna desen, raflar almıyor. Sabun desen, sekiz lohusanın çocuk bezini yıkamıya, sekiz sene yeter. Şeker desen, evin içindeki şekerle üç bölük askere kadayıf kaynatırım. Bunun sonu nereye varacak allasen?... Hani sen ikramiyeni alınca, üç aylar girmeden önce, beni Bursa'nın Servinaz kaplıcasına götürüp de yağlarımı eritmek için, bir aylığına, bektâşi masajına sokacaktın? Hani beni Zeki Mürenin güzel sanat filmine götürüp de, çocuğun nasıl oynadığını gösterecektin? Hani beni Beykoz'dan taksiye bindirip de, Yûşâ hazretlerinin türbesine nezir düğümü atmıya götürecektin?. Hani bana, Daltaban Hilmiye'nin düğününe gitmeden önce, topuklu iskarpinle Avrupa lâvantası alacaktın? Hani o rastıklar, yaylı naylon kumaşından korseler, hani o sedef saplı cımbızlar, hani gümüşten saç maşaları?... Meğer hepsi kuru lâfmış... Sonra da beyimiz, kahveden vazgeçemezmiş.

— Bak Mesadet hanım... Sana bir şey söyliyeyim. Benimle konuşurken sual takriri verir gibi konuşma. Bu lâflar, benim bir kulağımdan girer, öbür kulağımdan çıkar. Ben her

şeyden vazgeçerim ama, kahvemden vazgeçmem.

— Niyazi efendi... İyice düşün, taşın. İkramiyeni har vurup harman savurmadan önce, ya bana şöyle, doyasıya bir saadet tattır, ya da ben, yarından tezi yok, gider, dâva-vekili Apturaman beyle bu işin girdisini çıktısını konuşurum, anladın mı?

— Yani boşanmak mı?

— Helbette... Ya ailenden vazgeçersin, ya da şu kahve iptilâliğinden. Hem ben boşanırsam, öyle sessiz sedasız boşanmam haaa... Bir kere Etyemez'den tut da, Okmeydanı'na kadar bütün camilerde vaaz hocalarıyla ilân ederim. Sonra da bir basın toplantısı yaparaktan gazetelere resmini bastırdıktan mâda, Halide Pişkin'in de usulcacık kulağına fısıldayıveririm. Bak, İpsala'ya hangi yoldan gidildiğini o zaman anlarsın. Sen benim gibisini çok ararsın çokook... Ama tanzini satışında bile bulamazsın...

Niyazi Şengönül kapıdan içeri girip, kucagındaki paketleri konsolun mermeri üstüne bıraktıktan sonra:

— Mesadetçiğim, dedi. Neye öyle yok yere öfkelenip de sinirlerini bozuyorsun? Ben senden vazgeçebilir miyim hiç? Otuz sekiz yıllık ocağımı yok yere söndürür müyüm hiç? Gel senin o ipek saçlarını doya doya koklayayım. Gel senin o incecik beline kollarımı dolayayım. Gel seni yaramaz çocuklar gibi kucığıma alıp da minder üstüne kadar götüreyim. O körpe gerdanından doya doya öpeyim. Yarından tezi yok, sürmeni, boyanı, cımbızını tamam edeyim. Sultanların sultanı, Niyazinin ilk göz ağrısı, penbe beyaz Mesadetçiğim benim.

Bu tatlı muhabbet ânından sonra evin içinde bir faaliyet başlandı. Ertesi gün, Nalburlu Hakkı'nın bitişindeki kepekçi dükkânı Niyazi efendi tarafından kiralandı. Marangoz Hüsnü üç gün üstüste çalışarak, rafları, tezgâhı, vitrinin çerçevelerini tamamladı. Mesadet hanım, eteğini beline

dolayarak yeni dükkânın içini dışını silip süpürdü. Evdeki pirinçler, makarnalar, patatesler, sabunlar, sepet sepet dükkâna taşındı. O gün cuma namazından sonra semiz bir horoz kesilerek bakkaliye dükkânının açılış töreni yapıldı. «Uğurlu kademli olsun. Cenâbı Mevlâ işinizi rast getirsin. Hayırlar, bereketler versin.» temennileri ve Bismillâhirrahmanirrahim mırultıları arasında, dükkânın yeni tabelâsı da kapının üstüne asıldı:

Tekerleksiz Migros Bakkaliyesi

NUH KUYUSU DELEGELERİ

Odanın kapısı açıldı. İçerden çıkan gözlüklü zat, kapının önünde duranları birer birer süzdü. Sonra, kalabalığın arasındaki başörtülü, yeldirmeli, yaşlıca hanıma döndü:

— Siz ne bekliyorsunuz bayan?

— Vali beyi görecektim de, onu bekliyorum oğlum...

— Vali beyi ne diye göreceksiniz?

— İşim var evlâdım. Kendi mâbeynimizde görüşülecek bir iş. Öyle, her önüne gelene anlatılmaz ki...

— Ama Vali bey şimdi komisyon toplantısında. Bugün göremezsiniz. Başka bir gün gelin de görüştüreyim sizi...

— Sen Vali beyin kâtibi misin evlâdım?

— Kâtibiyim...

— Başka bir gün gelmiye vaktim var mı bakalım benim?... Kız, kola fabrikasında çalışır. Yumureğine, akşama kadar biz sütünelik ederiz. Çocuğu bugün Bakkal Cemal'in karısına emanet ettim de, öyle geldim. Sen Vali beyin kulağına bir yol fısıldayiver. Nuhkuyusundan Rebia hanım, muhakkak seninle konuşmak istiyormuş, diyiver.

— Bayan, Vali bey komisyonda çalışırken kimseyi kabul edemez.

— Ama benim ne konuşacağımı biliyor musun sen?... Çok enteresanlı bir mesele. Onun için ben yalnız gelmedim. Yanımda üç hanım daha var.

— Öyleyse, siz şöyle odadan içeri girin de, ilkin bana anlatın derdinizi.

— Ama kimse olmasın odada... Öyle herkesin içinde an-

latılacak gibi değil. Hişşt Melâhat hanım kardeşim, gelse-ne... Odaya gel... Ayol kız Müşerref!... Ne duruyorsun? Yürüsene biraz. Madam Siranuş!... Sen de gel kardeşim. Durmayın orada, hadi gelin.

Önden Rebia hanım, peşinden arkadaşları odaya girdiler. Gözlüklü zat, masasına oturdu:

— Buyurun, söyleyin bana derdinizi, dedi.

Rebia hanım başörtüsünü sıkıladıktan sonra konuşmaya başladı:

— Kâtip bey oğlum, derdimiz büyük. Böyle dert, eşiklerden dışarı... Benim efendim tam elli sekiz yaşında. Otuz iki yıllık da aileyiz. Bugüne kadar aramızda pek öyle gürültü patırdı olmamıştır. Onbeş sene önce bir sefer, imambayıldı ocakta yandı diye, efendim beni dövmüştü. On sene evvelisi de, reyimi Hak partisine attım diye, kafama iki muşta vurmuştu. Hani bazan küfür müfür eder ama, küfür erkekliğin şânından olduğu için, ben pek aldırış etmem. Hâsılı, gül gibi geçinip gidiyorduk. Ama bir kaç aydır bizim herifte bir azıtmadır başladı. İptida içkiye alıştı, onu içtikten sonra da başka yerlere uğramıya başlamış. Duyduğuma nazaran, en son, şeye dadanmış. Kız Müşerref, neydi o gittiği yerin adı?...

— Strip Tease teyzeciğim...

— Hah işte, İskilipsiz denen bir şıllık varmış, ona dadanmış. Hem yalnız benimki olsa bir şey değil. Bu madam Siranuş'un bir efendisi var, görsen, vallahi zemzemle yıkanmış dersin. Melâike gibi adam. Sen tut, onu da ayart. Sonracığıma, bu Melâhat hanım, benim iyi arkadaşım olur. Kocasının da Meyvahoşta dükkânı var. Onu da ayart. Ondan sonra Müşerref'in kocası şoför Kâzım'ı da ayart. Hâsılı kelâm bunların hepsi bir olup, o İskilipsiz karısına abone yazılmamışlar mı?... Tanrının gecesi halvete gider gibi oraya gidiyorlarmış. Ben bunu Süheylân'ın kocasından öğrendim. Süheylânın kocası, bir gece onları orada görmüş de gelip evde anlatmış. Ben bunu duyar duymaz, mahallede ne kadar namusuna düşkün kadın varsa, hepsini Melâhatlerin

evinde içtima yaptım. Her bir şeyi konuşup görüştük. En sonunda da, «Nuhkuyusu'ndaki ailelerin sadetlerini koruma, yaşatma ve erkeklerin de kasbahane kanına okuma cemiyeti» diyerekten bir cemiyet kurmaya karar verdik. Aramızda para da topladık. Polislikten koğulma bir Haşmet efendi vardır. Çok müslüman adamdır. Onu da kira ile tutup bizimkilerin peşine koyduk. Bir de ne görelim?... Bizim ağababalar her tanrının akşamı, o iskilipsiz denen karıya dadanmamışlar mı?. Bak kâtip efendi oğlum, Allah rızası için, elini vicdanına koy da ondan sonra cevap ver. Bu karının erkeklere neler yaptığını Siranuş hanım sana anlatsın da, bak dinle... Madamcığım, hani sen geçende iskilipsiz anlatıyordun ya... Kâtip beye anlat da o da duysun. Anlat, sıkılma.

— Ka ne deyi sıkılayım, o karının yaptığından?... Ağnatayım ama, inanırsınız ki doğruluk ilen konuşoorum.

— Aaaa kardeşim, helbet inanırız. Durup dururken, gelip burada herkese iftira atacak değilsin a... Sen anlatmana bak.

— Bak diyeyin bay müsü... Şu karşında gördüğün madam Siranuş, son derece namuslu olup hiç bir zaman geri kafalı kalmıyarakten demokrasi ne söyler ise, onu ifa ilen iftihar duyoorum. Ve helbette ki kocalarımızı garanti etmeyi en birinci sayarız. Lâkin, artist deyi bir kadın kalkıp Evropadan gelince buranın erkeklerini hıyarağaya benzetmek için, en küçük bir hakkı olamaz. Bu karı, şanonun üzerine çıkıncas, ve mızıka ilen soyun dökün oluncas, her bir fistanını birer birer çıkarıp yere atarak ahaliye fenalık vermek ve tansiyon yükselterek para kazanmak demokraside yazmoor. Hadi bir insan fistanını çıkarsın, kombinezonu da çıkarsın; çoraplarını da çıkarsın, lâkin, işte orada durunuz kâtip bey... Çünkü bizim kocaların kalbleri mazotla işlemediği âşikâr olup, hele benim Bedros'un tansiyon 23 iken, karı sütyenini de çıkarıp oynamaya başlayıncas, enayi kocamın orada tikanıp öleceğini, o karı helbetteki hesap edemez. Sütyenden sonrasını da ağnatayım?...

— Ehalinin orta yerinde her bir çamaşırını çakartıp, Turistik otelde oturur gibi, her bir şey apâşikâre iken, mızıka duruncas, erkeklerin çenelerinden salyalar akar ise, kabahat bizim kocalarımızda olamaz.

Rebia hanım lâfa karıştı:

— Dur bir dakika madamcığım... Benim de kâtip efendiye iki çift lâfım var. Affedersin kâtip efendi oğlum, Allah rızası için sana bir şey soracağım. Bizim kocalarımız ne diye o şıllığın manzarasını seyretmiye dünyanın parasını verirler? Bizim eksikliğimiz neymiş yani?... Göğüs desen, Cenabı mevlâm eksikliğini göstermesin, bizde de var. Göbekte, Allah şükür ondan da var. Kalça desen, hadi benimki biraz ufalmış diyelim, ama Müşerref'le Madam Siranuş'un maşallahı var. Şöyle biraz yana dönsene madamcığım. Dön de, kâtip bey de görsün. Utanma...

— Ka ne utanayım?.. Dönmiye bir hacet lâzımdır?... Her taraftan görünoor.

— Ya... Hepimiz, Rabbimize çok şükür, lâtilokum şeker gibi karılarız. Heriflerin o telâşesi ne oluyormuş yani?... Şimdi bana bak kâtip bey oğlum... Biz gazetede okuduk. Hükûmat bu işi yasak edecekmiş. Zaten Vali beyi de onun için görmeye geldik. Vali bey, şu karıyı yasak edip bizim aile saadetimizi kurtarırsa, biz de, gelecek seneki seçimlerde, gözlerin kör olsun ki, reylerimizi Demokrat Partiye atacacağız.

— He, atacacağız... Lâkin bu işi yasak edecek ise, çabuk ilen yapmalıdır ki, boşanmak için, heriflerin vakit kalmasını lâzım...

Gözlüklü zat, ensesini kaşdı:

— Peki ama, bu dediğiniz dansı yasak etmiye, bakalım demokratik mevzuat müsait mi?

— Kanun ki diorsun? Helbettekim müsait olacağını bilirim. Demokrasi, kadının çamaşırına, kombinezonuna karışmaz. Lâkin sutyen ilen külot, İsviçrenin demokrasisi bilem karışır. Ne sanıyorsun sen?

— Peki madam... Sizin istediğinizi Vall beye söylerim.

Rebia hanım atıldı:

— Anlat madâmcığım anlat. Anlat da, sonradan içimizde ukde kalmasın. Yalnız bugün olmaz tabii... Vali bey bugün şehirdeki et işini inceliyor.

— Ka, bizimki de et işidir.

— Yok yok, ben söylerim, siz merak etmeyin...

Rebia hanım, bu neticeden memnundu:

— Senden cevap almıya ne gün gelelim kâtip bey oğlum?

— Haftaya perşembeye gelin.

— İyi ya. Ben de perşembeye kadar bizim boyu devrilemeye bir esma çekeceğim. Kırk nefes Sabahat'e de bir soğukluk büyüsu yaptıracam. İnşallah birinden biri tutar da, şu herifler iskilipsize giderken, köküne nefis yağı dökül-müş Maşatlık selvisi gibi, çatır çatır çatlayıverirler. Hadi Allahaismarladık kâtip bey oğlum. Cenâbı mevlâ, senin de kalbine göre versin...

SAADETİN MALİYETİ

Patakliyan otelinin pavilyonu o gece, mahşer gibi kalabalıktı. Caz durmadan çalıyor, çiftler durmadan dönüyorlardı. Sarı saçlı adamla siyah dantelli kadın, yanak yanağa vermişler, kendi dünyalarının dışında kalan her şeyi unutmışlardı. Dans edenler içinde, en çok onlar dikkati çekiyorlardı. Uzaktan görenler bu çifti, aşkın o sihirli atmosferine daha yeni girmiş sanırlardı. Halbuki onlar, evliliklerinin on beşinci yıldönümünü kutluyorlardı.

Adam, gözlerini süzerek, sevgilisinin gözlerine baktı. Sonra, en tatlı, en yumuşak sesiyle, onun kulağına fısıldadı:

— Raşeeee; benin sevyili familyam... İçinde bir mesut duyursun?.

— Albukrek... Ah benin içinde sankim bir gaz soba var ve her tarafımda sıcak yapar. Bu soba iç bir masarif istemez ve parasız çalışır.

— Ah Raşel... Parasız çalışan soba olur hiç?... Eyer biz oyle bir soba yapalım, emen milyarder olacayız.

— Yooook Albukrek, sen anlamadin. Ben soyledim ki, meselâ için... Bu soba senin aşkindir ve ne zaman sen bu sobaya kömür atıyor, içerde oluyor bir fırın... Ve o zaman ben düşünuyor ki, boyle bir aşk, bizim için çok faydalidir. Çünkü ben konuştum Fani ilen ve o da çok mesut olmuş. Onbir senedenberi mesuttur. Fani'yi mesut yapmak için kocası, bir senede 6000 lira masarif yaptı ve Fani bu sâdet ilen yedi kilo aldı. Kilosu kaçaya yelir?... 857 lira 12 kuruş yelir. Ben benim sâdet hesap yaptım. Benim sâdetin kilosu 461 lira 18 kuruş yelir. İşte, kocasını seven bir kadın, en

ucuz sâdet ilen yaşarsa ve sâdetin maliyet düşük olursa, o ayle, iç bir zaman boğanmaz. Analadin?..

— Anladım Raşel'cim... Ama, sen biraz şişman oldun.

— İç korkma... Şişman oluncas insana iç bir zarar yelmez. Ben uç ay içinde onbeş kilo daha alincas, bizim maliyet 196 liraya düşecek ve ben o zaman daha çok mesut olacayım.

— Seni çok çok operim Raşel'cim. Sen bir ayleyi çabucak zengin yapmak için Allahın yaratıyı melek yibisin. Yan-nız, küçük bir şikâyetim var senin için...

— Şikâyet mi? Aman Allahım... Sen niçin şikâyet yapacaksın?...

— Yok, rica ederim. O kadar müylim deyil...

— Ama nedir?.. Çabuk soyle kuzum. Bu sâdet yildonum içinde, niçin seni acida koyayım?. Sen bana öl deyincas, ölürüm Albukrek... Ayde soyle.

— Valla müyim deyil... Ama olmamalı...

— Nedir, kuzum, soylesana.

— Söyleyim. Ne zaman ki biz burda yelincas, garsona iki votka ilen bir tabak fistik soyledik. Elbetta bu mesut yünde votka da içeriz, fistik da yeriz. Ama sen, hep fistik hep fistik yiyorsun. Tabakta çabuk bitincas, garson ister bir daha yetirsin. Bu akşam, sat iki buçuk kadar dans yapmak ve eylenmek için, her on iki dakikada, sen iki fistik, ben iki fistik yiyelum lâzım. Sen çok yedin. Afiyet olsun ama, biraz idareli oluncas daha yüzel eyleniriz. Yani aklımızda böyle üzüntüler olmayıncas daha çok yüleriz.

— Ah benim şeker kocacım... Onu helbet hesap etmişim. Ne zaman tabakta fistik azalincas, benim çantadan yizlice tabakta koyuyorum ve iç kimse bir şey anlamaz. 36 tane fistik için iki buçuk lira verinces, elbet ekonomi düşünmeli... Bu mesele benim iç bir kabahat olamaz. Ama, sen bu fistik meselesini soyleyincas, benim aklıma başka bir fermalik yeldi. Onu düşünürüm ki, sana nasin soylemeli... Çok acı bir mesele olacak ve bu gece yıl dönümümüzün butun meşesi kaçıriyor.

— Nedir bu kuzum?..

— Ah, nasin soylecem, bilmem.

— Ama Raşel... Benim tansiyon düşün.

— Senin tansiyon helbet düşünürüm. Ama iç bir şey, benim içimdeki bu aci indiremez.

— Nedir kuzum Allaşkina... Hastasin yoksa?...

— Hayir Albukrekci. Başka bir felâket içindeyiz. Ah ben, ne aptal bir kadimim. Bazan, dalgınlık ilen ne felâket yapıyorum bilmiyorsun...

— Raşel, çabuk soyle... Ben de fena oluyorum.

— Ama beni afedeceksin, parol donör afedeceksin?...

— Elbette afedeceyim. Yoksam tarmvayın kırmızısına bindin?

— Yok be kuzum..

— Galiba, eve gelirken Yüksekaldirimdan çıkmadin?..

— Yok be kuzum...

— Dur... Anladım Migrostan kave aldın...

— Yok be kuzum..

— Apartmanın kapisına bir cemiyetten adam yeldi ki, 25 kuruş istemek için, ona verdin...

— Yok be kuzum..

— Başın ağridi ve bir aspirin içtin galiba... Ama valla acımam. Afiyet olsun. Bir aspirinin ne kıymet var?.

— Yok be kuzum..

— Oyleysa üzülme...

— Ama beni afedeceksin. Sanpursan afedeceksin?..

— Elbette afedeceyim. Niçin mutsirsin?.. Sen benim 15 sene en yuzel familyam ve akıllı karım oluncas, seni helbet afedeceyim.

— Albukrekci. Allaşkina kusura bakma. Bir yanlışlık oldu ve biliyorsun ki benim aci, iç bir şey yotüremez.

— Çabuk soyle. Butun dünya benim için feda ederim karicim. Ve en büyük cinayet bile afedeceyim.

— Albukrek... Sevyili kocam. Şimdi iç bir şey düşünme. Ne Mambo İtaliano, ne de Arrivederçi Roma... Yanniz,

sinirlerinin epsine hâkim ol ve katiyen soğuk kan kaybetme: Soyliyorum.

— Ayde çabuk...

— Albukrekcim. Afet beni... Biz burada, evlilik 15 inci yilina kutlamak için yelirken, acele ilen evdeki tuvaletin elektrik açık biraktim. Ve şimdi biz burada dans yaparken, o zavalli elektrik yaniyor.

— Sahi mi soyliyorsun?..

— Evet... Çok yaziktir ama, realitedir.

— Peki senin akıl nerededir ve sen nasin isbat edeceksin ki, iyi bir familya oldun?... Halbuki sen, benim burnumdan yetirmek için, mili korunma kanun oldun.

— Afet beni Albukrekcim...

— Er şey afedilir ama, boyle şey katiyen afedilmez. Sen biliyor ki, benim tansiyon yüksek olmuş ve boyle dramatik meseleler ben dayanamaz.

— Biliyorum benim sevyili kocacim ama, ne yapalum, bir yanlışlık oldu.

— Kaç mumluk ampuldür tuvalet?...

— 25 kocacim.

— 25 mumluk ampul tuvalette yanacak ve biz burda eyleneceyiz, oyle mi?... Hayir Raşel... Olamaz. Alah vardır. İç bir vicdan buna dayanamaz. Ayde, dansi birakalum. Şimdi, masaya gidinces votkanin epsi birden içeceksin ve garson gormeden fistiklari çantana koy. Eve yidelim ve bu bizim aci son verelim. Yanniz; yolda yiderken bu acilarin maliyet hesabini yap ve sâdet hesabından eskontosunu da yap. Eve yidincas, onbeş sene sonunda bu maliyet üzerinden, epsinin faturasini isterim. Ayde yuru, aptal kari...

CAPON DOKTORU

Cemilelerin evinde sabahtanberi bir temizliktir gidiyordu. Bütün taşlık, orta sofa, merdivenler, misafir odası silinip süpürülmüş, kanapelerin dikişlerindeki tozlar alınmış, pencere camları pırıl pırıl parlatılmıştı.

O gün Cemile görücüye çıkacaktı. Tam bir yıldır, telgraf müdürünün oğlu Feridunla sevişiyorlardı. Oğlan tarafı, evlenmelerine razı gelmediği için, iş, bir senedir sürüncemede kalmıştı. Ama nihayet Feridun dayatmış, eğer Cemile ile evlenemezse, kendini denize atacağını söylemişti. Feridunun anası, hem kızın, hem de oğlunun birbirlerinden vazgeçemediklerini gördüğü için, bir şartla evlenmelerine razı olmuştu. Cemilelerin evine gidip kızı görecekt, âdabı muâşeretten imtihana çekecek, hanımlığını ölçüp biçecek, sonra da beğenirse, «hayırlısı..» diyecekti.

Onun için Cemile, dün sabah annesiyle beraber Kapalıçarşıya çıkmıştı. Hazırcılardan, mavi üstüne siyah pullu, beli büzgülü bir elbise, topuklu rugan terlik, iki tane sıra tağı saç tokası, bir şişe penbe sedefli tırnak boyası, bir tane kirpik kıvrırma makinesi, bir de gümüş taklidi fantezi tokalı siyah kemer satın almışlardı. Kızın annesi Sıdika hanım da, Cemile kadar heyecanlıydı. Akşamdan saç sobanın üstünde ısıttığı su ile, mutfağın ortasına bir leğen koyup, kızı gıcır gıcır yıkamış, ağdasını kendi eliyle kaynatıp, Cemile'nin yüzünde, bacaklarında ne kadar kıl varsa, hepsini kendi eliyle yolmuş, sonra da dizinin dibine oturtup iyi bir terbiye dersi vermişti.

Cemile, sabah olunca aynanın karşısında saatlerce süs-

lenmiş, tırnaklarını boyamış, pudrasını, rujunu tamam etmiş, bir demet çiçek olmuştu. Bugün artık çok heyecanlıydı. Zaten biraz sonra da kapının tokmağı vuruldu.

Cemile, merdivenleri ikişer ikişer atlayarak aşağıya koştu. Annesi de arkadan geliyordu. Kapıyı açıp misafirlere buyur etti. Feridunun annesi Mihrimah hanım, gözlerini kırptırıp kızı, tepeden tırnağa kadar süzdükten sonra, gülümseyerek sordu:

— Anneniz evde mi yavrum?...

— Evde hanımteyzeciğim. Sizi bekliyor. Buyursananız..

Yakası astragan kürklü siyah mantosuyla Mihrimah hanım kapıdan içeri girdi. Arkasında da Feridunun halası vardı. Taşlığa girince, etrafı şöyle bir süzdüler. Sıdika hanım, merdiven başından sesleniyordu:

— Mihrimah hanım, içeri buyurun kardeşim. Sefa geliniz.

— Sefa bulduk hanımefendiciğim. Rahatsız etmiyoruz ya?..

— Aaaa, ne demek hemşireciğim?.. Rahatsızlığın da lâfı mı olurmuş?.. İzzeti ikbal getirdiniz kör olayım.

— Şöyle, beş on dakikacık bir ziyaret edelim dedik de...

— İyi ettiniz vallahi... Buyurun, misafir odasına buyurun...

Feridunun annesiyle halası kırta kırta merdivenleri çıktılar. Sokak üstündeki odanın sobası adamakıllı kızmıştı. Sıdika hanım misafirlerinin mantolarına seğirtti:

— Çıkarın allasen... burası enikonu sıcak...

— Pek öyle uzun uzadıya oturacak değiliz ama, hadi çıkaralım barı...

— Kızım, Cemile.. Al sana hemşire hanımın mantosunu..

— Müsaade eder misiniz hanım teyzeciğim?... Gardola-bın yanına asayım...

— Zahmet olacak kızım...

— Aaaa zahmet de ne demekmiş?... Elime yapışmaz a...

— Maşşallah kızımıza... Pek de nazık, annesi... Çok nonoş şeymiş doğrusu...

Cemile kıırttı. Annesi lâfa karıştı:

— Ah öyledir teyzesi... Rabbim beni kız evlâttan yana, cemi cümleye mahçup çıkarmadı. Ne yalan söyliyeyim?...

— Belli... Pek hanım bir hali var. Allah bağışlasın...

— Amiiiiin kardeşim, âmiiin... Şimdiki zamanda kız evlâdı olanın, derdi de bir türlü eksik olmuyor. Bereket benimki, zemzemde yatmış misfak gibi çıktı hanımcığım... Evlâttan yana hiç bir müstekiliğim yok çok şükür... Nasılsa, göynünü bir sevdaya kaptırmış. Ama artık o kadarını da hoşgörüvermeli şimdiki zamanda... Bu günün kızları, daha lise mektebine giderlerken, soksoloci kitabını ellerinden düşürmüyorlar. Benimkinin haddine mi kalmış?... Ne sineması vardır, ne de tiyatorası... Yalnız, bir sefer «Âvâre» ye götürmüştüm. Bir de geçende Zeki Müren'in «Berduş» una gittik. Tiyatorayı, çok şükür bilmez.

— Maşallah nonoşumuza... Pek de mahçup bir hali var. Ayıptır sorması, kızımızın yaşı kaç acaba?...

— Yaşı mı?.. Yaşını söyliyeyim hemşireciğim... Üvez vakti...

— Yok yok, kendi söylesin bakalım.

— Hanımteyzeciğim, yaşı 20 ama, daha pek 20 sayılmam. 19,5 dan iki ay aldım. Demek oluyor ki, hıdırellezde 20 olacağım.

— Yoo, Cemile kızım, yanlış söyledin. Ben seni doğurduğum zaman, Mustafa Kemal Paşa yeni mefat etmişti de, Rukiyenin gelini, anca anca aşeriyordu. Sen daha, yaşına basmadan, Alaman padişahı Hintler muharebe çıkarmıştı. Sonracığıma da, enişten Sındırgı'ya tâyin oldu. Benim hesabıma göre sen, olsan olsan, 17 varsın kızım. Sen genç iri-
şisin...

— 17 olur muyum anneciğim... 18 i ferah ferah geçi-
r...

— Hadi olsun 18... Ne demiye 20 diyorsun?...

— Hanımefendiciğim... İşin orası hiç mühim de-
ğil. Kızımızın körpeliği yüzünden akıyor. Bahar gibi
olmuş, ha 18.. Söyle bakalım Cemile hanım

kızım, aşk ve aile saadeti hakkında neler biliyorsunuz? Düşünceleriniz nedir?..

Kız, başını önüne iğdi. Mahçup bir hal almıştı. Annesi atıldı:

— Aşktan yana kızın hiçbir tecrübesi yoktur kardeşim. Neden dersenez, iyi muhafaza ettim.

— Ama baksanıza, bizim Feridunla epidir sevişiyorlarmış.

— Yaaa, ben de ona şaşıyorum ya işte... Demek ki şimdiki zamanın gençleri, sevdalıkta bile telsiz telefon kullanıyorlar.

— Yooo, öyle demeyin efendim.. Gençlikte gönüller birbirini çekince, bakışlar da lügat kitabı olurmuş. Müsaade edin de, kızımız, aşk hakkındaki düşüncelerini bize anlatsın..

— Ah vallahi, bilmem ki nasıl anlatsam?.. Aşk dediniz değil mi?..

— Evet, aşk ve aile saadeti...

— Hanım teyzeciğim, aşk deyince, tabii evde tabakları filân ben yıkarım ama, erkek de, hiç olmazsa akşamları eve gelirken biraz mandalina, biraz çikolatalı tahin helvası getirmelidir bence... Sonra, radyoda musiki şarkıları dinleyip tam bir yanak yanağa gelince, affedersiniz yani, biraz selbes konuşuyorum ama..

— Konuş kızım, konuş... Utanma yavrucuğum...

— Yani, bence çok iyi bir şey hanımteyze... Ben bir kere çok meşhur bir romanda okumuştum da, oradan aklımda kaldı. Hani meselâ, bir fincan nane ruhu içip de, kayık salıncağına bindiniz. Tam kolan vururken «Suna» tangosu başladı. İşte o zaman insanın kalbinde bir helecan başlıyor insanın kalbinde bir helecan başlıyor ya?.. Hah işte o, çok hoş bir şey ve ben Feridun beyi gördüğüm zaman, aynı böyle oluyorum. Ama çok samimi bir his doğrusu... Yalnız, ben aşkta, hiçbir zaman çocuk doğurmak istemem. Vücudum bozulacak diye aklım çıkıyor.

— Ama Cemile hanım kızım, icap ettiği zaman bir genç kız, anne olmasını da bilmeli..

— Yooo hanımteyzeciğim, ölsem doğurmam..

Sıdika hanım atıldı:

— Doğurur doğurur kardeşim.. Siz onun lâfına bakmayın. Eşek gibi doğurur.

— Durun bakalım; niye doğurmazmış, oru anlıyalım..

— Tabii doğuramam.

— Peki ne yaparsınız?..

— Kürtaj yaptırırım.

— Nasıl, anlıyamadım? O bahsettiğiniz mesele hem tehlikeli, hem de yasak...

— Bence hiçbir tehlikesi yok hanımteyze... Ne kadar tanıdık varsa, hepsi yaptırdı. Ama hiçbirine bir şey olmadı. Yasaklığına da fazla aldırış etmemek lâzım. Beyoğlunda Mekik sokağından aşağıya inerken, Mavrocotiş adında bir doktor var. 150 liraya insanı tertemiz edip çıkarıyor. Tarla-başında Doktor Şükriye var. O da 200 liraya alıyor ama, tanıdık olmazsa yapmıyor. Sonra, Talimhanede Doktor Sü-reyya bey var, 175'e alıyor. Bir de Ortaköy taraflarında meşhur biri var ama, şimdi adı aklımdan çıktı. Günde 20 ameliyat yapıyor. Ama bence, insan ameliyat da olmamalı. Çünkü Proginon fort denen yeni bir iğneler var ki, iki iğ-nede, bilemediniz üç iğnede, insan halâs olup çıkıyor. Ki-ninli konyak da fena değil derler ama, her vakit faydası dokunmuyor. Bence en münasibi, meşhur Capon doktoru-nun listesi... İnsan, gününü bildikten sonra, o cetvele bakıp derdini kolay tarafından halleder. İşte onun için hanımtey-zeciğim, ben dünyada çocuk doğurmam.

Mihrimah hanım, Cemilenin anlattıklarına şaşır kalmıştı. Sıdika hanımın da ağzı bir karış açıldı. Hiç birisi, söyleyecek lâf bulamıyordu. Cemile devam etmek istedi:

— Sonra hanım teyzeciğim, aşk hakkındaki diğer dü-şüncelerime gelince...

Mihrimah hanım, onun sözünü yarıda kesti:

— Yeter yavrucuğum. Kâfi derecede aydınlandım. Şimdi artık müsaadenizi rica edeceğim.

Misafirlerin ikisi de kalktı. Sıdika hanımın, elini oynatacak dermanı kalmamıştı. Ana kız, onları kapıya kadar uğurladılar. Kapı kapandıktan sonra Sıdika hanım merdivenin başına çöktü. Başörtüsünü yüzüne kapıyarak ağlamaya başladı. Cemile, olup bitenlerden, pek bir şey anlamamıştı:

— Niye ağlıyorsun anneciğim?.. dedi. Kültürlü bir genç olduğum için mi ağlıyorsun?.. Sakın ağlama.. İnsana her şeyden zarar gelir ama, kültürden katiyen zarar gelmez. Bunu böylece bil..

Sıdika hanım durmadan ağlıyordu:

— Ah gözü kör olsun o capon doktorunun işallah...

TRAFİK TİKANDI

Sabahtanberi durmadan yağan yağmurla pırıl pırıl hale gelen Cağaloğlu caddesinde, upuzun bir otomobil dizisi ilerliyordu. Paydos saati olmadığı halde, yollar gene tıkanmıştı. 52 model Şevrole'nin şoförü Mıgır İsmail, bu trafik tıkanıklığına son derece içerliyordu. Benzinin gayet idareli kullanıldığı bu günlerde, ikide bir kontağı açıp kapamak, hiç işine gelmiyordu. Radyoda Ekrem Kongar'ın okuduğu şarkı da olmasa, sinirlerinden dudaklarını yiyecekti.

Aşağıdan gelen arabalar da bir ara duraklamıştı. İsmail, tam yanında duran Desoto'nun şoförüne seslendi:

— Ne haber, babamın oğlu?... Lüfer balığı on dört kâğıda çıkmış. Senin işin rast gidiyor mu? Benzinle aran nasıl?..

— Sorma be İsmail, İstanbulun durup kalkmasına benzin mi dayanır yani?..

— Aşağı yollar niye tıkalı gene, nezleli adamın genzi gibi?..

— Valla ben de anlıyamadım abi. Bütün Köprü çift sıra olmuş. Hani gören de, otomobil milletine kahve dağıtılıyor sanacak. Haydi eyvallah. Yengeye iki metro selâm ederim..

— Uğurlar olsun arkadaşım.

Otomobil dizisi, Vilâyet binasına doğru, tekrar yavaş yavaş kaymıya başladı. İsmailin yanında oturan şişman bir yolcu da, ikide bir, saatine bakarak oflayıp pufluyordu. Şoför İsmail, Ekrem Kongar'ın şarkısı bittiği zaman düğmeyi çevirdi:

— Herhalde aşağılarda, yangına benzer bir şey olacak.

İtfaiye yollara hortum döşediyse, biz de böyle, sokaklarda zebil oluyoruz.

Arkada oturanlardan biri lâfa karıştı:

— Yok, yok, yangın değil... Karaköyde yıkılan dük-kânların fareleri, yeraltındaki havagazı borusunu kemirmiy-e başlamışlar da, vatandaş için bir sakatlık çıkmasın di-ye, havagazı kumpanyası yolları kazıyormuş..

Bu sefer başka bir yolcu atıldı:

— Karaköyde kazdıkları yer, gidiş yolu üstünde değil ki vasıtaları tıkasın...

Şoför İsmail ona hak verdi:

— Doğru dedin arkadaşım. Havagazı meselesi değil bu... Ya dar yolların birinde bir lâstik patladı, ya da yol üstünde kaza var. Çünkü bu yollar, iş saatlerinde bile böy-lesine tıkanmaz.

O sırada, arkadaki arabanın ön tamponu, İsmailin Şev-rolesine hafifçe dokundu. O zaman Mıgır, kırsıla el frenini çekip kapıyı açtı. Yere atladı. Arkasındaki taksinin şofö-rüne dönerek:

— Bana bak Usturpacı, dedi. Hidroliğin tutmuyorsa, kendine iğne yaptır. Biz 25 bin liralık arabanın parasını, 25 kuruşla ödüyoruz... Görmüyor musun, santim hesabı yol alıyoruz.

— Canım, tampon usulcana dokunduyssa ne çıkarmış yani?...

— Ne çıkarı olur muymuş ulan... Bu araba, seninki gi-bi miadı tamamlanmış mehmetçik postalı değil... Akşam üzeri terbiyemin resmi küşadını yaptırma bana. Sonra eli-me bir def alırsam, mahalle mahalle oynatırım seni.

Öteki, fazla üstelemedi. İsmail, arka tamponu ayağı ile bir iki düртеledikten sonra, homurdanarak gelip yerine oturdu. Kendi kendine söylenmiye başladı:

— Birader, böyle heriflere edilecek lâfın cinsini ben çok iyi bilirim ama, bereket arabada kadın var. Kadın ol-masa, böyle eşşoğlulara, ana avrat dümdüz gittiken sonra, akşam da Acemin kahvesinde hakikati açıklarım.

Otomobil dizisi Sirkeciye geldiği halde, ortalıkta hâlâ bir ferahlama belirtisi yoktu.

Mıgır İsmail Gümruk caddesini boydan boya tıklı göreünce büsbütün iherledi:

— Hey Yarabbi sen bilirsin. Bizim bu İstanbula Te-kerlekli otomobil yaramıyor arkadaşım. Ben Vali Baba'nın yerinde olsam, milyonlarca para döküp yolları açacağıma, arabalara otomatik kanat taktırır, maytap fişegi gibi hepsini havada uğururum.

Araba Eminönü'ne geldiği vakit, trafik daha da sıkıştı. Meşin ceketli polisler, koca düdükleriyle meydanı çın çın öttürdükleri halde, otomobil zinciri Köprü üstünü bir türlü aşamıyordu. O sırada arkadan, canavar düdükleri çalarak gelen, Eyüboğlu'nun kırmızı ibikli otomobili de, ara yerde sıkışıp kaldı. Direksiyondaki polis Vasfi, arabasını homurdanarak, kendine bir delik açmaya uğraşıyordu. Kafilenin içine Eyüboğlu'nun rüzgârı girdiği için, taksiler birbirine daha çok sokuldu.

Mıgır İsmail, Eyüboğlu'nu göreünce biraz rahatladı:

— Bereket Orhan beye... Hani, bu adama seyri sefer müdürü dememeli... Caddelerin çilingiri demeli namussuzum... Şapkayı arkaya devirip de, bir sefer düdüğü öttürdü müydü, Karadeniz boğazında ne kadar torik varsa, hepsi trafiğe giriyor, dinime imanıma... Allah için konuşmalı yani...

Köprü üstünde de meşin ceketli polisler, jimnastik hareketleri yapar gibi, ellerini bir o yana, bir bu yana sallıyorlar, arabalara yol açmaya uğraşıyorlardı. Yavaş yavaş Karaköy'e ulaşan katile, Rıhtım caddesine döndü. Ama, trafiğin niçin tıkanıldığını anlamıya, hâlâ imkân yoktu. Yolcu salonunu geçince, Mıgır İsmail caddenin ortasında durup vasıtalara yol gösteren polis Tacettin'e sokuldu:

— Merhaba abicim... İyisin işallah...

— İyiyiz hamdolsun...

— Niye oldu bu işler be abi?... Galatasaray yokuşu patınaı yapıyor da ondan mı oldu böyle?...

— Yok be kardeşim, ne patinajından bahsediyorsun?..

— Peki ama, niye tıkanı her taraf abi?..

— Bir uğursuzun yüzünden...

— Kavga filân mı?...

— Yok be yahu... Herifin biri kalkıp Bandırma'dan İstanbul'a gelmiş. Rıhtıma çıkmış. Elinde de bir sepet... Derken, cadde üzerindeki ahali sepeti görünce, birbirini çiğ-nemiye başlamış. Herifin başına üşüşüvermişler. Gelip ge-çenler de meraklanıp kalabalığa karışmış. Caddenin üzeri, olmuş mu sana miting meydanı... Arabalar üst üste yığıl-mış, geçebilirsen geç... Sonradan bizim şubeye telefon geldi. Hemen atlayıp buraya koştuk. Bir de baktık ki, Sallabaş'ın biri elinde sepet, ahalinin ortasında eğilip kalkıyor. Bu he-rif acaba ne yapıyor diyerekten, şöyle bir sokuldum. Meğer mübarek, yumurta satıyormuş. Hani eksik olmasın, bizim millet de yumurtaya pek düşkün oldu. Hasılı kelâm Beya-zıt'a kadar bütün yollar, beri taraftan Bankalar caddesi, Tophane'den de araba vapuruna kadar her yer tıkanmış. Ahaliyi dağıtmak da başka dert... Yumurtayı görünce mil-let dağılmıyor ki... Bereket Toplantı kanununa... Zor açtık yolları yani... Haydi bakalım Mıgır, bas gaza da, arkadaki arabaları da bekletmiyelim.

ZİTA YAĞI

Başkan, önünde duran zili hızlı hızlı çaldıktan sonra, arka sıradakilere doğru seslendi:

— Arkadaşlar, artık gürültüyü keselim. Biz burada, kavga etmek için toplanmadık. Lokantacı ve gazinocu arkadaşlarımızın durumlarını görüşmek, onların dertlerine çare aramak için bir araya geldik. Belediyenin yeni tarifeleri altında inim inim inleyen meslektaşlarımız, çoluk çocuk geçindirmenin zorluğu karşısında elbette yeni tedbirlere başvuracaklardır. Burada birbirimizle mücadele edeceğimize, müşterek dertlerimize çare arayalım. Onun için gündemin diğer maddelerine geçiyorum. Biliyorsunuz, tarifeler, müşterinin göreceği yerlere asılacak. Ayrıca «Tarife isteyiniz» diye levha da asılacak. Bunları ister istemez yerine getireceğiz. Yalnız bu fiyatlar, hiçbirimizi idare etmiyeceği için kazanç hususunda bazı yeni çareler aramak zorundayız. Menba sularına dair Esat Bey arkadaşımızın verdiği bir tahrir var. Kendisi kürsüye gelerek tahririni izah etsin, ondan sonra da tahriri reyinize koyalım.

Bravo sesleri ve alkışlar arasında kürsüye gelen Esat Çanakoğlu, iki sefer öksürdükten sonra konuşmaya başladı:

— Pek muhterem ve sayın meslektaşlarım!... Dükkânlarımızda, gazinolarımızda müşteriye verdiğimiz menba suları, biliyorsunuz ki mâdenî bir kapakla örtülüdür. Bu kapağın üzerinde, bir de mühür vardır. Bizim çalıştırdığımız garsonların çoğu, suyu müşteriye verirken, şişenin ağzındaki bu kapağı cırt diye yırtıyor. Halbuki bu mühürlü kapaklar lokantacılar için çok kıymetlidir. Usta bir garson, şişeyi açarken kapağı yırtmamaya bilhassa dikkat eder. Son-

ra da bu kapağı başka bir şişenin ağzına takarak, terkos suyunu menba suyu diye pekâlâ verebilir. Her lokanta günde en az 500 şişe menba suyu harcadığına göre 50 lira hasılat yapıyor demektir. Bu 50 lirayı lokanta sahibine kazandıran garsonlar, her bakımdan takdire lâayık, meslek sever insanlardır. Ama, doğruluk taşıyarak madenî kapağı yırtan garsonlara, biz birer lokantacı olarak asla göz açtırmamalıyız.

— Kahrolsunlaaaar!..

— Öyle garsonları ipe çekmeli...

— Bunun için, muhterem arkadaşlar, kapak yırtan garsonları hiçbir müessesede kullanmamak kararını verelim. Takdir sizlerindir. Elinizi vicdanınıza koyup reyinizi ona göre veriniz...

Başkan takriri reye koydu:

— Efendim. Menba sularının kapaklarını yırtan garsonlara aman vermemek hususunda Esat Bey arkadaşımızın teklifini yüksek reyinize arz ediyorum. Kabul edenler, ellerini kaldırsınlar... Evet efendim. Kabul edilmiştir. Gündemin diğer maddesine geçiyorum. Bu madde «Edirnekapı etleri» meselesidir. Onu da Yahya Cambazoğlu arkadaşımız izah edecek. Buyurun Yahya Bey. Söz sırası sizde...

Büyük bir azametle kürsüye gelen Yahya Cambazoğlu teklifini izaha başladı:

— Argadaşlarım!. Edirnegapısının etleri diyerekten bu etleri güççük görmemeliyiz. Edirnegapısı etinin, logantalar için pek bir istifadesi mevcuttur. Hep biliriz ki, Edirnegapısında gaççak beygir eti keserler. Beygir etinin insaniyete hiç bi zararı dokunmadığı, Avrupa tohturlarının raporları üzerine ağnaşılmıştır. Bizim Belediyemiz Avrupa gafasıynan çalışmadığı için, eşşek etinin ve beygir etinin zelletinden haberi yohtur. Biz, akıllı insanlar olaraktan bunu, ehaliye yidirmek için elbirliği yaparsak, çok istifademiz olur. Kadın budı köftesi, salçalı köfte, İzmir köftesi, Maydanozlu köfte, terbiyeli köfte ve sair köftelerle, gıymalı börek, gıymalı makarna, gıymalı yumurta ve sair gıymalı dolmalara en birinci zellet viren et, Edirnegapısı etidir. En menşur suçuk pavri-

kaları bu eti çok gullanarak fevgalâde memnun ve istifade ettiklerinden, biz de bunları gullanalım argadaşlar.

— Kullanalımm!...

— Yaşaaaa Yahya Bey!.. Bravo...

— Edirnekapı eti kullanalım.

Başkan, müdahale etti:

— Muhterem arkadaşlar!... Umumun temayülû bu etleri kullanmak şeklinde beliriyor. Binaenaleyh durumu yüksek reyinize arz ediyorum. Kabul edenler el kaldırsınlar.... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

Şimdi, gündemin sonuncu maddesine geçiyoruz. Bu hususta, eski ve tecrübeli lokantacılarımızdan Şemsi Bey kardeşimizin bir takriri var. Şemsi Bey lokanta yemeklerinde Zita yağı kullanılmasına taraftardır. Bütün arkadaşlara da bu yağın nasıl tedarik edileceğini anlatacak. Buyurun Şemsi Bey takririnizi izah edin.

Şemsi Yanbasmaz; gülümser, kendinden emin haliyle, alkışlar arasında kürsüye geldi. Başıyla meslekdaşlarını selâmladıktan sonra sözlerine başladı:

— Sevgili kardeşlerim, kader arkadaşlarım!..

Hepinizi yüksek saygı ile pek candan selâmlarım. Bu kürsüde konuşmak şerefi az bir şey sayılmaz. Bana bu fırsatı verdiğinizde çok iyi ettiniz. İnşallah bir gün büyük kürsülerde bendenizi görmek şerefine kavuşursunuz...

— Yaşsa be Şemsi Abi!.

— Bravoooo!...

— Arkadaşlarım... Sizlere şimdi dokuz senedenberi tatbik ettiğim bir metodu anlatacağım. Bu sayede, Maçka tarafında bir küçük arsa sahibi de oldum. Zita yağı nasıl elde edilir? Çok basit... Lokantalarda müşterinin önünden kaldırılan tabaklar, hemen yıkatılmamalıdır. Bu tabaklar yağlı olduğu için, bulaşıkhanede duran ve içinde kaynar su bulunan büyükçe bir kazana atılmalıdır. Yağlı tabak tabii hemen suyun dibine gider. Ama muhterem arkadaşlarım, hiç endişe etmeyiniz. Tabak dibe gider. Tabağın içinde kalan yağ üst çıkar. Sabahtan akşama kadar, bütün bulaşık tabakları bu

kazana atacak olursanız, akşam üstü kazan suyunun üstünde, parmak kalınlığında, turuncu renkte bir yağ tabakasının toplandığını görürsünüz. İşte bu yağ, benim gibi sizleri de kısa zamanda bir arsa sahibi yapabilir. Çünkü bir kepçe ile, suyun üstünden alacak olan bu yağ, günde iki kilo kadar tutar. Arkadaşlar da bir ayda havadan 500 lira kazanabilirler. Zita yağı daha ziyade et yemeklerinde kullanılmalıdır. Zita'nın terkibi çok iyidir efendim. Kemik yağı, kuyruk yağı, iç yağı, pişip birbirine karıştıktan sonra çok güzel ve lezzetli bir hal alır. Tabii, içinde zeytinyağı da vardır. Bu yüzden abdiacizin usulüne göre elde edilen bu yağa, Zita yağı denmiştir. Arkadaşlar bütün meslekdaşlara Zita yağını hararetle tavsiye ederim. Böylelikle Belediye tarifelerinden gördüğümüz zararı azaltmış olacağız. Maruzatım bundan ibarettir efendim.

Salon alkıştan âdeta inliyordu. Birçok lokantacılar, sevinçle birbirlerine sarılıp öpüşüyorlardı. O sırada, arkadaki kanapelerden bir gürültü yükseldi. Lokantacılarından biri telaşla kürsüye doğru koştu. Avaz avaz haykırmağa başladı:

— Arkadaşlar, hapı yuttuk. Heyyy, beni dinleyin... Hapı yuttuk diyorum be...

— Ne olmuş? Çabuk söyle!... Ne var?...

— Dinleyin beni arkadaşlar!... Biz aramızda meslek meselelerini konuşurken, belediye murakıplarından Burhanettin de nasılsa, tebdil giyip aramıza karışmış. Bütün konuştuklarımızı dinlemiş...

— Sahi mi?...

— Olamaz. Katiyen olamaz...

— Toplantı masuniyetini ihlâl edemez, dâva açarız...

— Yakalayın... Tutun... Bırakmayın...

— Şerefimiz elden gidiyor... Mahvolduk...

— Tutun be! Ne duruyorsunuz?...

Salon bir anda birbirine girdi. Namusu kurtarmak için, murakıba karşı toplu hücum başlamıştı.

(8 Temmuz 1956)

ASIL DERT

Kapı çalındı. Biraz sonra odaya hizmetçi girdi. Kaloriferin yanındaki kanapeye gömülmüş, gazetesini okuyan Şefik Çapacı'ya:

— Beyefendi, dedi. Doktor Armenak Haçaduryan geldi. Ne diyelim?...

— Ha, buyursun, buyursun... İçeriye gelsin.

Şefik Çapacı, elindeki gazeteyi fırlatarak hizmetçinin peşinden kapıya koştu:

— Buyursunlar doktorcuğum!... Sizi bu saatte rahatsız ettik ama, ne yapalım?... Hastamız bizi epeyce merakla düşürdü.

Doktor, şapkasiyle paltosunu, hizmetçiye verdikten sonra içeriye girdi.

Köşedeki karyolada, orta yaşlı, güzelce bir kadın, hafif dalgın, yatıyordu. Doktor, elindeki çantasını komodinin üstüne bıraktı. Mütecessis bakışlarını odanın içinde dolaştırdı. Şefik Çapacı bir iskemle çekerek doktorun yanına oturdu:

— Doktorcuğum, biraz garip ama, ne yapalım ki hakikat...

— Geçmiş olsun efendim. Hanımefendi hasta galiba?.

— Evet, maalesef öyle... 10-12 gündür kendini bir türlü toparlıyamadı. Büyük bir teessür içinde... Uyuyor, uyanıyor, ağlıyor. Kendisini avutmak için ne mümkünse yaptık. Fayda etmedi.

— Yemek filân yiyor mu?

— Ne gezer efendim... Bu sabah hafif bir tavuk lapası verdik. İki kaşık aldı, bıraktı.

— Peki, hastalığın sebebi sizce nedir acaba?..

— Ah efendim, nasıl söyliyeyim bilmem ki?...

— İhtimal, tenise filân gittiye üşütmüştür.

— Hayır doktorcuğum, hayır...

— Tiyatro dönüşü soğuk almış olmasın?

— O da değil doktor.

— Mide sancısı filân mı?

— Hayır.

— Turşu gibi şeyler yeyip üstüne su içtiye?.

— O da değil efendim.

— Öyleyse havagazı çarpması olacak...

— Ne münasebet doktorcuğum... Hiçbiri değil...

— Peki sizce sebep nedir?..

— Efendim, hani geçenlerde Parisli terzi Jarques Fath ölmüştü ya?...

— Evet?...

— Bizim hanım bunu duyunca deliye döndü. Bir ağlama, bir hıçkırma, bir çırpınma... Önünü alamadık gitti. Sonunda da yatağa düştü...

Doktor Haçaduryan gözlüğünü düzelterek yataktaki hastayı iyice süzdü:

— Allah Allah...

— Evet doktorcuğum... Şaşırp kaldık. Arkadaşları olsun, ben olayım, görseniz neler söylemedik. Hele ben ne diller dökmedim. Karıcığımı dedim. Allahın emrine karşı gelinmez ki... Jacques Fath öldüyse Christian Dior var, Pierre Balmain var. Allah onlara uzun ömür versin dedim. Kime söylüyorsun?. Kendini yerden yere atıyor. Fath'cığım da Fathcığım diyor, başka bir şey demiyor.

— Peki Fath'a karşı olan bu alâkasının sebebi neymiş?.

— Efendim; Fath'ın Kup'u emsalsizmiş. Bilhassa etek plilerinde müthiş orijinalmiş. Tuvaletlerde hiç askı kullanmadan öyle bir göğüs ve sırt armonisi kurarmış ki, tahta göğüslüleri pehlivan, kanburları da civan yaparmış...

Doktor, bir daha gözlüklerini düzeltti:

— Ya?... Ateşi kaç acaba?

— Otuz yedi altı...

Bu sırada Jale Çapacı, hafifçe gözlerini açtı. Gülümseyerek kocasına baktı. O vakit doktor, yerinden kalkıp hastanın yanına gitti. Elini uzatarak:

— Geçmiş olsun Hanımefendi dedi. Ben doktor Haçaduryan...

Kadın yatağın içinde doğrulmaya çalıştı.

— Memnun oldum doktor... Buyurun oturun.

— Rahatsız olmayın efendim. Biz ayakta durmaya alıştık. Siz kendinizi nasıl hissediyorsunuz?

Kadın, durgun, keyifsiz, halsiz bir tavırla cevap verdi:

— Bitkinim...

— Neden acaba hanımefendi?...

— Ah, bir de «Neden?» diye soruyorsunuz. Siz hiç gazete okumaz mısınız doktor?

— Okurum efendim.

— Peki son günlerde müthiş bir felâket haberi almadınız mı?...

— Çin denizinde bir gemi tayfuna tutulup batmış, 73 kişi boğulmuş...

— Aman bana ne 73 kişiden canım!... Daha mühim bir şey okumadınız mı?

— Malezyada büyük bir açlık tehlikesi baş göstermiş...

— Doktorcuğum, siz de eğlenir gibi konuşuyorsunuz. Fath'ın adını hiç duymadınız mı siz?..

— Duydum...

— Öldüğünü duydunuz mu?

— Duydum.

— Kara topraklara girdiğini de duydunuz mu?

— Duydum.

— Niye kendinizi yerlere atıp da yas tutmuyorsunuz? İnsanlık âlemi en büyük sanatkârını kaybediyor, bütün dünya onun arkasından şakır şakır gözyaşı döküyor da, siz nasıl böyle müthiş bir felâket karşısında alâkasız kalabiliyorsunuz?...

Doktor biraz düşündükten sonra...

— Hanımefendi, dedi. Tansiyonunuzu ölçmeme müsaade buyurur musunuz?.

Kadının birdenbire kaşları çatıldı:

— Ne münasebet? Ben tansiyon hastası değilim. Derin bir acı içindeyim, hepsi o kadar...

— Olsun efendim. Sizde bir depresyon hali müşahade ediyorum. Her halde bir çaresini bulmaya, üzüntülerinizi gidermeğe çalışacağız...

Kadın büsbütün sinirlendi:

— Bunun hiçbir çaresi yok. Beni sizin ilâçlarınız iyi etmez. Ben yine mecmualarımı, modellerimi önüme almalıyım. Onlarla avunmaya çalışmalıyım.

Kocasına döndü:

— Hişt Şefik, orada aynanın yanında bir Brokar tuvalet modeli var. Lütfen versene onu... Hah işte o... Getir... Bakın doktor!... Şu yakanın yana doğru hafif meyille inişi var ya... İşte bu Marie Antoinette'in idama giderken giydiği elbise yakasından ilham alınarak hazırlanmış. Etekler tabii, oldukça kloşlu... Belin şu büzgüsünü Fath, tam yedi sezonluk bir tecrübeden sonra yaratmış. Sağ tarafta bel üzerinde boşluk da, dans ederken erkeğin eli kadının tenine temas etsin diye bırakılmış. Şu dehaya bakın bir kere... Bunu Fath'dan başka kim yaratabilir?.

— Hakkınız var hanımefendi...

— Sonra, şu Lâme tuvaletin omuz büzgülerine bakın. Bel ve kalçalar dizlere kadar şımsıkı. Yaka, 19 uncu asrın Viyana modası... Sırt da Venedik gondolcularının merasim elbisesinden alınmış. Siz bana hâlâ Çin denizinde boğulan 73 kişiden bahsediyorsunuz. Fath gitmiş, onunla beraber her şey gitmiş, ümit, istikbal, saadet, neşe, hepsi gitmiş. Kupkuru bir dünya kalmış. Yalnız boğazını düşünen insanlar kalmış, hiçbirinizi gözüm görmek istemiyor. Haydi, defolun...

Jale tekrar ağlamaya başladı. Doktor tam bir çaresizlik içindeydi. Kapıya doğru yürüdü. Eliyle Şefik Çapacıya işaret edip onu dışarıya çağırırdı:

— Durumunu anlıyorum, dedi. Ruhî bir teşevvüş içinde bulunuyor. Ben sizi fazla rahatsız etmiyeyim. Teskin edici iki ilâç yazacağım. Bunlardan biri, şuruptur. Yemek aralarında alır. Hapları da günde üç defa verirsiniz.

— Vallahi doktorcuğum, size karşı öyle mahcubum ki... Hanımın bu huysuz hareketleri beni çok müteessir ediyor.

— Rica ederim efendim; böyle şeyler her zaman olur. Siz üzülmeyin.

Kapının önünde alelacele bir reçete yazarak, paltosunu, şapkasını alıp çıktı.

Şefik Çapacı çok üzgündü. Karısının yattığı odaya girdiği vakit suratı da iyice asılmıştı:

— Doktora yaptığını beğendin mi? dedi.

Jale, elindeki modelleri komodinin üstüne bırakarak kaşlarını çattı:

— Ne yapmışım doktora?. Siz erkekler zaten duygusuz heriflersiniz. Bütün dünya kan ağlıyor, siz göbek şişirmeye bakıyorsunuz. Ben senin gibi hissiz değilim. İnce kadını... Şubatta St. Moritz'e gitmiyecek miyiz? Martta Nis'teki karnaval balosuna davetli değil miyiz? San Remo'daki pas-kalya şenliklerine iştirak etmeyip de Yenikapı'daki Çakır'ın gazinosuna mı gideceğiz? Avrupada bu sene ski yaparken ne giyeceğim? Balolara geçen seneki tuvaletlerle mi gideceğim?. Ama senin; Almanyaya gemi dolusu tütün satmaktan, «Ankara» vapuriyle de sandık sandık kaçak viski getirmekten başka derdin yok ki...

— Yok hanım, öyle şeyler söyleyip de «Ankara»nın adını kötüye çıkarma... Adama dâva açtırırlar.

— Ne dâvası açarlarmış?

— Hakaret dâvası...

— Vapura hakaret, değil mi?...

— Doğrudan doğruya vapura değil... Vapurun şahsiyet-i mâneviyesine...

— Vaporda öyle şey olur muymuş?

— Tabii olur. Git de bir bilene sor bakalım. Savcılığın

şahsiyet-i mâneviye ve mâneviyat-ı şahsiye şubeleri ne iş yapar diye...

— Anlamıyorum ben öyle şeyler. Ben bildiğimden şaşmam... Avrupaya giderken de ne Dior'u, ne de Balmain'i giymem, bunu kalın kafana koy..

— Yahu elâlem basma entariyi bulamıyor be!...

— Elâlemden bana ne? Ben elâlem değilim... Senin gibi Kuleliden koğulma da değilim. Tahsilimi Fransa'da yaptım. İctimaî terbiyemi orada aldım. Elbet, güzelliğimin ve kültürümün karşılığını isterim. Seninle oturmam bile ne nimet... Bana duygulu koca lâzım. Edith Piaf'ı, Tony Martin'i, Charles Trenet'yi dinlerken derinden dînine bir heyecan duyabiliyor musun sen? Ne gezer... Sana, varsa yoksa Zeki Müren... Ama ben öyle değilim. Ben ince ruhluyum, ince...

Oda kapısı açıldı. Hizmetçi girdi:

— Beyefendi, dedi. Yoksul Çocuklara Yardım Derneğinden iki hanım gelmiş. Hamiyetinizi rica ediyorlar.

Şefik Çapa elini cebine attı:

— Al şu yirmi beş kuruşu ver. Sonra söyle onlara... Bu evde hasta var. Öyle ikide bir kapımızı aşındırmasınlar..

Hizmetçi çıktı. Odada bir sessizlik oldu. Şefik Çapa gazetesine daldı. Kadın modelleri tekrar eline aldı. Hepsini ayrı ayrı süzdü. Sonra başı yanına düştü. Daldı. Biraz sonra da usul usul sayıklamağa başladı:

— Fath... Fath... Fath...

Kocası da, ona duyurmadan, hafifçe mırıldandı:

— Yerin dibine bat...

(28 Kasım 1954)

Y E N İ M A T B A A
İ S T A N B U L - 1957

İNSAN GÜLDÜĞÜ KADAR İNSANDIR.

Mollér

PEK YAKINDA

**VATANDAŞ
AHMET
EFENDİ!**

BURHAN FELEK

Fiatı 2 Lira